# ઓખાહરણ મોટું

# કડવાં ૯૨ નું

---

કવિ પ્રેમાનંદનું બનાવેલું

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

**સખારામ ભિક્ષીટ ખાતુ**

**અમદાવાદમાં**

ત્રણ દરવાજા નજીક સરૈયા સાંકળચંદ હરી-
ભાઈના મકાનમાં અમદાવાદ સત્યોદય પ્રેસમાં
**મગનલાલ મનસુખરામે છાપ્યું**
સંવત ૧૯૪૦—સન ૧૮૮૪
કિંમત રૂ ૦—૧૦—૦

# ઓખાહરણ.

શ્રીગણેશાયનમઃ

## શ્રી ગણુપતીની પ્રારથના-રાગ આસાવરી.

એક નામ સુજને સાંભરસું, શ્રી ગૌરી પુત્ર ગણેશ; પા
ર્વતિના અંગથી ઉપન્યો, તાત તણો ઉપદેશ. ૧ માતા
જેની પાર્વતિને; પિતા શંકર દેવ; નવ ખંડમાં જેની સ્થા
પના, કરે જુગ ભુતળ શેવ. ૨ સીંદુરે શણગાર સજ્યા
ને, કંઠે પુષ્પના હાર; આયુદ્ધ ફરશી કર ધરીને, હણ્યા
અસુર અપાર. ૩ પેહેલા કરમાં જળ કમંડળ, બીજે મો
દિકહાર; ત્રિજા કરમાં ફરશી સોહીએ, ચોથરે જપમાળ
૪ ચાલો સૈયરો દેવ જઈએ, પુજીએ ગણપતિ રાય; મો
દા લીજે મોદિક લાડુ, લાગીયે શંભુ સુતને પાય. ૫ એ
વા દેવ સાચા મુની વાચા, પુરે મનની આશ; બેઉ કર
જોડી કહે જન વૈશ્નવ, દાસ તણો જે દાસ.

## શ્રી અંબાજીની પ્રાર્થના--કડવું ૧

આદ્ય શક્તિ મા અંબા પ્રગટયાં, જ્યાં પવન નહી પા
ણી; સુરી નર મુનીજન સર્વે કળાણા, તું કોણે ન કળા
ણી. ૧ તારૂં વર્ણન કેઇ પેર કરીયે, જો મુખ રસના એ
સહસ્ર ફેણા શેષ નાગને, મા તોએ ન પામ્યો લેખ.

૨ જુવાં જુવાં રૂપ ધરે જુક્ત અંબા. રહિ નવ ખંડે સ્થા
પી; મહા મોહા જડ મુઢ હતા મા, તેમની દુરમતિ કાપી
૩ ભક્ત ભાવ કરી ચરણે લાગું, મા આદ્ય શક્તિ જાણી
તે મને સ્હાય કરવા તું સમરથ, નગર કોરની રાણી. ૪
તું તારા ત્રિપુરાને તોતળા, નવલ કેશ રંગ રાતી; બીજી
સોભા શી મુખે કહીએ, રચના બની બહુ ભારી. ૫ હું
શાવતીને બગલા મુખી, વહાણવટી તું માય; ભીડ પડે
તમને સંભારૂં, કરજો અમારી સ્હાય. ૬ મા શેવક જ
ન તારી વિનતી કરે, ઉગારજો અંબે માય; બ્રહ્મા આવી
પાઠ કરે, વિશ્નુ વાંસળી વાય. ૭ શીવજી આવી ડાક વ
ગાડે. નારદજી ગુણ ગાય; અબીલ ગુલાલ તણા હોય ઓ
છવ મૃદંગના ઝમકાર. ૮ સીંહાસન બેઠાં જુક્ત અંબા,
અમૃત દ્રષ્ટે જોતી; શોભે શણગાર તેં સજ્યા મા, નાકે
નિર્મળ મોતી. ૯ ખીર ખાંડ ઘ્રત મદ શર્કરા, આ
રોગો જુગ માય; અગર કપુર તારી કરૂં આરતી, શેવ
ક જન શીર નામી. ૧૦ તું બ્રહ્માણી તું રૂદ્રાણી, તું દે
વાધી દેવા; શકળ વિશ્વમાં તું છે માતા, કરૂં તમારી
શેવા. ૧૧ માના શરણ થયા પ્રતિપાવન, પહોતી મનની
આશ; કુળશક્ષેમ રાખજો અંબામા સર્વને, એમ કહે ત્રિ
પુરાદાસરે. ૧૨

## ઓખાહરણ રાગ કેદારો.

હુંતો શ્રી પુરષોત્તમ શીર નામું, હુંતો સકળ પદારથ પામું, વામું વામું રે દુઃખ સકળ કુળી વર તણાંરે.

## રાગ ઢાળ.

દુઃખ સકળ વામું કુળી વરનાં, સુણતાં પ્રાશ્ચિત જાય; ઓખાહરણ જે સાંભળે, મહા રોગથી મુકાય. ૧ તાવ ન

રીશે એકાંતરીયો, ન ચઢે તેની કાય; ભુનનો ભણકારો તેને, ન આવેસ્મા માંય. ૨ પરિક્ષત પુછે કહોને શુકજી, ઓખાનો મહિમાય; કોણ રીતે થયો ઓખા, અનિરુધનો વિવાહ. ૩ પ્રથમ હુતા નવ સુતાને, કહાવતા જે દસ સ્કંધ; હવે દશમની કહું કથા, જેમ ઉપજે આણંદ. ૪ હરિએ વૃંદાવનમાં લીલા કીધી. વાયો મધુરો વંશ; પ્રથમ મારી પુતનાને, પછી પછાડયો કંસ. ૫ પછી પધાર્યા દ્વારીકામાં પરણ્યા છે બહુ રાણી; સોળ શહસ્ત્ર શત આગળી, તેમાં અષ્ઠ કરી પટરાણી. ૬ તેમાં વડાં જે રૂક્ષમણી પ્રદ્યુમન તેના તન; પ્રદ્યુમનના અનિરૂદ્ધ કહિયે, પર્મ કથા પાવન. ૭ આદ્ય બ્રહ્મા શ્રષ્ઠી કરતા, મરીચાં જેના તન; મરિચીના સુત કશ્યપ કહિયે; હિરણ્યા કશ્યપ રાજન. ૮ વિષ્ણુ ભક્ત પ્રલ્હાદજી, તેને વ્હાલા શ્રી ગોપાળ; પ્રલ્હાદનો સુત વિરોચન, બળી રાય તેનો તન. ૯ બળિતણો સુત બાણાસુર, જેનો મહારૂદ્ર ચરણે મન; એક સમે ગુરૂ શુક્ર આવ્યા, બાણ લાગ્યો પાય. ૧૦ અહો ગુરૂજી અહો ગુરૂજી, કહોને તપ મહિમાય; શુક્ર વાણી બોલિયા, તું સાંભળને રાજન. ૧૦ ત્રણ લોકમાં ભોળા શંભુ આપશે વરદાન; મધુવનમાં જઇ તપ કરો આરાધો શીવ ભગવાનરે. ૧૧

## રાગ મારૂ- કડવું ૧

રાય તપ કરવાને જાયરે, એતો આવ્યો મધુવન માંયરે કીધું કીધું મુશળ સ્નાનરે, ધરિયું શીવજી કેરૂં ધ્યાનરે. ૧ રાય બેઠા છે આસન વાળીરે, કર જમણામાં જપ માળીરે, માળા ઘાલ્યા સુશ્રિએ કાનરે, તોયે આરાધે શીવ ભગવાનરે. ૨ રૂધિર માંસ સુકાઇને ગયુંરે, શરીર સુકા

મહવત પધુંરે; મહા તપિયો કેમ નવ બોલેરે, એના તપ થી ત્રીભોવન ડોલેરે, વળતી બોલીયા શંકર રાયરે, તમો સાંભળો ઉમયારે; એક અસુર મહા તપ સાધેરે; મારૂં ધ્યાન ધરીને આરાધેરે, કોણ કહીયે જેનો બાપરે, તેતો માંડી બેઠો મહા જાપરે. તમે કહોતો એને વર આપુંરે, વળતાં બોલ્યાં છે રૂદ્રાણીરે, મારી વાત સુણો શુળપાણીરે દુધ પાઇને ઉછેરીયે સાપરે, આગળ ઉપજાવે સંતાપરે. એક ભસ્માગંધનો કહયોરે, વર પામીરે પુંઠળ પયોરે, વ ર રાવણને તમે આપ્યારે, જેને જાનકી નાથ સંતાપ્યારે તેણે સાધુ ઘણા સંતાપ્યારે. માટે શી શી શીખામણ દી જેરે, ભોળા રૂડુ ગમે તે કીજેરે, વળતી બોલ્યા શીવ રા યરે, તમે સાંભળો ઉમયામરે. શેવા કરી ચઢાવે જળરે, તે ની કાયા કરૂં નિરમળરે, શેવા કરી ચઢાવે સુગંધરે તેની બુદ્ધિ કરૂં ધન ધનરે, જો કોઇ ચઢાવે બીલી પત્રરે, તેને ધરાવું સોનાનું છત્રરે, શેવા કરી વગાડે ગાલરે. તેને કરી નાંખું ન્યાલરે, નારી પાનિયે બુદ્ધિ તમારીરે, આપતાં ન- ન રાખીયે વારીરે. હુંતો ભોળો નાથ કેવાઉંરે, હવે કપટી નાથ કેમ થાઉંરે. એવું કહીને ચાલ્યા ભોળાનાથરે, મુકયો બાણાસુર શીર હાથરે, તુંતો જાગ્ય બાણાસુર રાયરે, તને વર આપે શીવ રાયરે, હુંતો જાગ્યું મહારાજરે, આપો શોણીતપુરનું રાજરે, શીવ માગુ્ં વારંવારરે, મુને આપો કર હજારરે. શીવ અમર કરોને મારી કાયરે, ઘેલા અમ રતો નથી સ્વર્ગના દેવતાયરે.

## રાગ આસાવરી-કડવાં ૨

વર પામી બાણાસુરતો, શોણીતપુરમાં જાય, વનનાં વા સી પશુરે પંખી, તે ભાગ્યાં બીવાય. ૧ કાંઇ નવ દીઠું ન

મ સાંભળ્યું, જેમ વૃક્ષ સોહ્યું જાય; આવીને જોવા લાગ્યા દીઠો બાણાસુર રાય. ૨ નગર સમીપે ચાલી આવ્યો બાણાસુર બળવાન; કોભાંડ નામે રાય તણે ઘેર, પ્રગટ યયો પ્રધાન. ૩ કોઇક દેશની કન્યા લાવી, પરણાવ્યો રાજન, દેશ જીતવા સંચર્યો, રાય બાણાસુર બળવંત. ૪ પાતાળે નાગ લોક જીતી, ચાલ્યો તેણી વાર; દેશ દેશના અધિપતી જીત્યો, કહેતાં નાવે પાર, રવ ગધ ઇને દેવ જીત્યો, દેવ નાઠા જાય, સુરજે વળતી સાંગ આગી બાણ તણા કરમાંય, જીતી સુરને પાછો વળીયો મળીયા નારદ મુન્ય, પ્રણામ કરીને પાયે લાગ્યો, તેણે સમે રાજન. ઓ નારદજી ઓ નારદજી, ના થયું મારું કામ, એક જોધ્ધો ન મળ્યો સ્વામી, પોહોંચે મનની હામ; નારદ વાણી બોલીયા તું સુણ બાણાસુર રાય, જેને ભુજને હાથ આપ્યા શીવશું કર સંગ્રામરે.

## રાગ હાળ ફકવાં ૯

કૈલાશપર્વત જઇ રાજાએ, ભરી ભરાવી બાથ; જળમાંહી જેમ નાવ ડોલે, એમ ડોલે કૈલાશ. ૧ ટોપ કવચને ગદા ફરશી, કડકડાટ બહુ થાય, તેણે સમે ઉમયાજી મનમાં ભાગ્યાંરે બીવાય. ૨ જઇને શંકરને ચરણે નમીયાં, અહો અહો શીવ રાય, શાને કાજે બીહો પાર્વતી, આવ્યો બાણાસુર રાય. ૩ શોણીતપુરનું રાજ્ય આપ્યું ઉપર કર હજાર, વળી માગવા શું આવ્યો છે; અંધ તણા કુમાર. ૪ શહસ્ત્ર હાથ તો મુજને આપ્યા તેતો સ્વામી સત્ય; એક યોદ્ધા મુજને આપો યુદ્ધ કરવા સમરથ. ૫ પર્વત ઉપર જો પછાડું, પર્વત ચુરણ થાય, પૃથ્વી ઉપર જો પછાડું

પૃથ્વી ફાટી જાય, આવો મહારૂદ્ર આપણે બે વઢીયે; તમે આવ્યાછો મારી નજરમાંયરે.

## રાગ ઢાળ કડવાં. ૪

તેનો તારે વગ કહે મેં ઉપજાવ્યો છે શેષ, તારા કાજે રાખશે કર બેને મસ્તક અક. તેતોસ્વામી કેમ હું જાણું ચિંતા મુજને થાય, લે બાણાસુર લૈજા, તને આપું એક ધ્વજાય, જ્યારે ધ્વજા ભાગી પડશે, તારાં કર છેદા ય. ૩ રૂધીર તણો વરસાદ વરસશે તારા નગ્ર મેઝાર, ત્યારે તું એમ જાણજે, રીપુ ઉત્પન થયો સાર. વર પામી વળી વગિયો બાણાસુર શોણીતપુરમાં જાય; પાર્વતીને પુત્ર ઉપન્યો, તેનો કહુ મહિમાય. ૫ એક સમે મહાદેવ કહે, મારે તપ કરવાનુ મન, તેણે સમે ઉમયાએ માંડયું, અતિ ઘણું રૂદન. અહો શીવજી અહો શીવજી જનમારો કેમ જાય, મારે નથી એક બાળક તે કહો વસે શી થાય. ૭ મહારૂદ્ર વાણી બોલિયા, જો એ મ્હારૂ વરદાન; એક પુત્રને એકજ પુત્રી ઉપજાવજે સંતાન. વર આપી મ્હાદેવ જી, વન તપ કરવાને જાય; ઉમીયાજી નાહાવાને બેઠાં વિચાર્યું મનમાંય. ૯ શિવનાં ઘર મોટાં જાણીને, રખે આવતું કોય, બે બાળક મેલુ બારણે તે બેઠાં બેઠાં જોય. દક્ષિણ અંગથી મેલ લઇને, અઘડ ઘડિયું રૂપ; હાથ ચરણને ઘુટણ પાની, ટુંકુ અંગ સ્વરૂપ. ચતુર્ભુજને ફાંદ મોટી દીસે પર્મ વિશાળ; શોભા તેની શી કહુ કંઠે ઘુઘરમાળ. ૧૨ પેહેલા કરમાં જળ કમંડળ, બીજે મોદીકહાર, ત્રીજા કરમાં ફરશી સોહીયે, ચોથેરે જપમાળ. ગણેશને ઉપજાવીને બોલ્યાં પાર્વતી માત, એની પાસે જોડ હોય તો ફરે તે બેઠાં વાત. વામ અંગથી મેલ લઇને ઘડીયું કન્યા

રૂપ, શોભા તેની શી કહું શુકદેવ કહે સુણ ભુપ. ૫ સેં થો ટીલડી રાખડી, અંબોડે વાંકી મોડ, કંઠ કપોળને કામની; તેડે મોડા મોડ. ૧૬ કોથળી ફુલડી વેલણ ડાબડી, રમત નાની ભાત; કંકુપડો નાડાછડી તે, આપો બાઇને હાથ. ૧૭ ઉમીયાંજી નાહાવાને બેઠાં દીઠો નારદનો સંગ; અરે દૈવ હવે શું થાશે, નગ્ન દેખશે અંગ. ૧૮ ખીટલી આળા કેશ હતા; ઉમયાના તેણી વાર, શરીર પોતા કેરૂં ઢાંકયું ક્ષણુ ન લાગી વાર.

ઉથલો.

નારદ વાણી બોલીયા, ઉમીયાજી તારો પાડરે;
મારૂ નામ નારદ ખરો, માંહો માંહે કરાવું વઢવાડરે.

## રાગ ઢાળ–કડવાં ૫

નારદ ચાલી આવીયા, જ્યાં તપ કરે મ્હાદેવ; મોરે શીવજી મોરે શીવજી નફ્ટ ભુંડી ટેવ. ૧ મડા મસીદે ભમતા હીંડો માંથે ઘાલો ધુળ; આક ધંતુરો વિજીયા ચાવો કરમાં લ્યો ત્રિશુળ. ૨ તમેરે વનમાં તપ કરોને, ઘેર ચાલ્યું ઘર સુત્ર; તમો વિનાતો ઉમીયાજીએ ઉપજાવ્યાં છે પુત્ર. ૩ મ્હાદેવ ત્યાંથી પરવર્યા, કૈલાશ જોવા જાય; ગણુપતી વાણી બોલિયા, આડી ધરી જેટીકાય. ૪ અસ્યા જટીલ જોગી ભસ્મ અંગે દિસે અદભુત; આજ્ઞા વિના અધિકાર નહીં; જો હોય પૃથ્વીનો ભુપ. ૫ વચન એવું સાંભળીને ક્રોપીયા શીવ રાય; લાતો ગડદા પાટુ મુકી, આવ્યા માંહો માંય. ૬ ગણુપતીના ગડદા પડે બ્રહ્માંડ ભાગી જાય; ત્રિલોકતો ખળભળવા લાગ્યું, આતે શું કહેવાય. ૭ ત્યારે શીવજી કોપિયાને, ચઢી મનમાં રીસ; કડાક લઇને

ત્રિશુળ મેલ્યું છેદ્યું ગણપતિનું શીશ. માગશર વદી આ ઠમને દાહાડે પુત્ર માર્યો તતે; તે દાહાડેથી ચાલ્યું આવ્યું [illegible]નું વ્રત. ૯ તે મસ્તક તો જઇને પડીયું ચંદ્ર [illegible] માંહે, તેથી ચતુર્થીને દીવશે ચંદ્ર પુજા થાય. ૧૦ એવે શીવજી ઘરમાં આવ્યા જ્યાં ઉમીયાજી નાહાય; આ ખા બેઠોતી બારણે તે નાશી ગઇ ઘર માંય. ૧૧ લવ-ણુ કોટડીમાં જઇને પેઠો, મનમાં વાત વિચારી; ભાઇના ટકા કીધા માટે મુજને નાંખશે મારી. મહાદેવજી ઘરમાં ગયાને ઝળક્યાં ઉમીયા મન; નેત્ર ઉઘાડી નિરખીયું ત્યારે, દીઠા પંચ વદન. ૧૩ વચ્ચ પેહેરી ઉમીયા કહે છે, કેમ આ વ્યા મહાદેવ; આક ભાંગ ધંતુરો ચાવો નફટ ભુંડો ટેવ. ૧૪ નાહાતા ઉપર શું દોડયા આવો, સમજો નહી મન માંહે; બે બાળક મેલ્યાં બારણે, કેમ આવ્યા મંદીર માંહે ૧૫ છાની રહે તું પાપણી મેં જોયુ પારખું બધું, આ ટલા દહાડા સતી જાણતો, પણ સર્વસ લુટી લીધું. ૧૬ મુજ વિના તેં પ્રજા કીધી, એવું તારૂં કામ; પારવતી તમે રાખ્યું હિમાચળનું નામ, ૧૭ વચન એવું સાંભળીને ઉમાને ઉઠી જવાળ, કાલે તમો કહી ગયા હતા જે પ્રગટ કરજો બાળ. ૧૮ ત્યારે શંકરે નીચુ જેયું, મનમાં વાત વિચારી, તારી પુત્રી તો નાશી ગઇ તરા પુત્રને આવ્યો મા રીરે. ૧૯

## સાખી કડવાં ૬.

પુષ્પ વિના ઝુરે પીપળી, ફળ વિના ઝુરે જાય; બાંધવ વિના ઝુરે બેનડી, પુત્ર વિના ઝુરે માય. ૧ પુત્ર કરશણુ પુત્ર ધન, પુત્રજ આગેવાન, જે કુળ પુત્ર ન નિપજ્યો તેનાં

સુનાં બળે મશાણ. ૨ પુત્ર વિના શીવ મારે પાંજરૂ વન ઉગે અગ્નિ બળીશ, શિવ શાથી માર્યો ગણપતિ; મ્હારો પુત્ર ક્યાંતી મળીશ. ૩

## રાગ વિલાપનો લક્ષણ.

બોલો હો બાળારે હો ગણપત; બોલો હો બાળા ટેક. ઉમીયાજી કરે છે રૂદન હો ગણપત, શિવ શાને માર્યો મારો તન હો ગણપત. ૧ શિવપુત્ર વિના જેવી માય હો ગણપત૦ તેની સંપત પરઘેર જાય હો ગણપત૦ ૨ શિવ પુત્ર વિના જેવી માય હો ગણપત૦ તેનું સગું કોઇ નવ થાય હો ગણપત૦ ૩ શિવ પુત્ર વિના જેવી માય, હો ગણપત૦ તે તરણાથી હળવી થાય હો ગણપત૦ ૪ આને આપ્યું હતું વરદાન હો ગણપત૦ મેં તો ઉપજાવ્યાં સંતાન હો ગણપત૦ ૫ ત્યારે શિવને આવ્યું છે જ્ઞાન, હો ગણપત૦ મેં તો આપ્યું હતું વરદાન હો ગણપત૦ ૬ પેલા નારદીયાનું કામ હો ગણપત૦ જુઠા બોલો જેનું નામ હો ગણપત૦ ૭ એણે વાત કરી હોય જુઠિ, હો ગણપત૦ હું તો તપથી આવ્યો ઉઠી હો ગણપત૦ ૮ હું તો જીવાડું પુત્ર તમારો હો ગણપત૦ પુત્ર કેરો શોક નિવારો હો ગણપત૦ ૯ મેં તો માર્યો તમારો તન હો ગણપત૦ હું તો જીવાડું પાવન હો ગણપત બોલો હો બાળા. ૧૦

## રાગ આશાવરી કડવાં ૭.

નદી જંગી મોકલ્યા તે, પેહેલી પાળે જાય; હસ્તિ એક મળ્યો માર્ગમાં, તે શિર કિધો ઘાય. ૧ તે ગજનું મસ્તક લાવી, ધડ ઉપર મેલ્યું નેટ; ગડગડીને હેઠે બેઠું, આગળ નિકળ્યું પેટ. ૨ કાળા એના કુંભારથળ, વરવા એના દાંત; આગળ એને સુંઢ મોટી, લાંબા પહોળા કાન. ૭

કેમમાં જાશે શું પોસારો, અપાર મજને દુઃખ, દેતાં સર્વે મેણાં દેશે, ધન ધન પાર્વતિની કુખરે. ૪

## સાખી કડવાં ૮

રૂપ ગુણને વાદ પડયા, ચાલ્યા રાજદ્વાર; ગુણને આપ્યાં બેસણાં, રૂપને કર્યો જુહાર. ૧ રૂપતો આપ્યાં શીવ નાગરાં, કોઇ જોગી અવધુત; ચતુરાઇ દીધી જે ચારણાં વળી કોઇ કોઇ રજપુત. ૨ પુન્ય વિના ધન કહ્યુ કામકો ક્યા કામકો ઉદક વિના કુપ, એ દો વસ્તુ કહ્યુ કામકી, જેમ ગુણ વિના રૂપ. ૩ સ્વરૂપ દિયો શિવ ચાતુરી, નિકર રૂપ તાઉ પાછું લે; રૂપ ગુણ ચાતુરાઇ નહીં એતો દુખ માંથે. ૪ માયા દીની તેં શામકું, મુખ ધર દીના નાર; લોચન દિયે કુકડકું જાય બેસે ઉડ ઝાડ. ૫

## રાગ મારૂ

પંથી જ્યારે ચાલે ગામ પેહેલું લે ગણપતિનું નામ; કથા ગ્રંથ આરંભે જેહ, પ્રથમ ગણપતિ સમરે તેહ; શોભાગ્યવંતી શણગાર ધરે, ગણપતી કેરૂં સ્મરણ કરે. સોની સમરે ઘડતાં ઘાટ, પંથી સમરે જાતાં વાટ. પંચવદનના દેહેરા માંય, પેહેલી પુજા એની થાય. એ વિનાં મુજને પુજે તો; નહીં લેઉ પુજાય, લાખેણી પુજા કરે તો સર્વે મિથ્યા થાય.

ઉથલો.

શાને કાજે રૂવે પાર્વતી શાને લોચન ચોળે જેને ઘેર વીવાહ વાજન હશે, ત્યાં બેસશે ધીને ગોળેરે.

## રાગ ઢાળ કડવાં ૯

ઓળ્યા ઓળ્યા કહી ઉમીયાએ, સાદ કર્યા બે ચાર. ત્યા

રે ઓખા આવી ઉભી, નિસરીને બાહાર. ૧ બાઇ મરા
વી ભામનીને તું તો નાસી ગઇ, મ્હાદેવે ગણુપતી મારયો
તે શુદ્ધ મને નવ કહી. તે માટે તારૂં અંગ ગળજો, હુ
ણે એજો કાય; જા દૈત્યના કુળમાં અવતરજે, એણીપેર
બોલ્યાં માય. ૩ ઓખાબાઇનો થરથર ધ્રુજ્યાં એતો સાત
એટ ટ; અપરાધ પાખે માતા મારી, આવડો શો દંડ. ૪
ઉમીયા કહે મેં શ્રાપ દીધો, તે કેમ મિથ્યા થાય; દૈત્ય
કુળમાં અવતરજે, દેવ વળી કોઇ જાય. ૫ સ્વ નામે
નારકમાં; બાઇ તાહારોરે મહિમાય; ઓખાહરણ જે સા
ભળે, મ્હા રોગ થકી મુકાય. ૬ એક માસતા માહા ઓ
ળું ભોજન કરવું જોય, એક માસજો નવ પળે તો પંદ
ર દિવશ સોય, ૭ પંદર દિવશ નવ પળે તો, દિવશ કર
વા સાત; સાત દિવશ નવ પળે તો, દિવશ કરવા ત્રણ.
૮ એક અલુણું મીઠા મોળું, કરવું રે ભોજન; ઓખાહર
ણ ત્રણ વાર સાંભળવું, કરવું મીઠા દાન. ૯ ત્રાંબુ, સો
નું, રૂપુ વસ્ત્ર પુન્ય વાધે મેરૂ સમાન; ગુરૂ જોશી સુરૂ
રાયજીને, જોતાં થઇ વિચાર. એ કથા રહી એટલી કહુ
બાણાસુર મહિમાય. ૧૦

## રાગ રામગ્રીની ચાલ કડવાં ૧૭

રાય બાણાસુરને બારણે, વાળવા આવીરે ચંડાળ; નિત્ય
પ્રત્યે રજ વાળતી, કર્યું ઝાક ઝમાળ. બાણાસુરને બારણે.
૧ રાય રાય મેહેડિયેથી હેઠો ઉતરયો. થયો પ્રાતઃકાળ
મુખ આગળ આડી ધરી, સાવરણી સાર. બાણાસુર૦
૨ રાય બાણાસુર વળતી વદે, મનમાં પામી દુઃખ. મુજ
ને દેખી કેમ ફેરવ્યું, અલી તારૂં રે મુખ. બાણાસુર૦ ૩
ત્યારે ચંડાળણી વળતી વદે, સાંભળિયે રાય; નમો હાય

અમો નીચખું. મુખ કેમ દેખાડાય. બાણાસુર૦ ૪ ત્યારે બાણાસુર વળતો વદે. સાંભળરે ચંડાય; સાચું બોલ કા મની કરૂં બે કડકાય. બાણાસુર૦ ૫ ત્યારે ચંડાળણી વ ળતી વદે; સાંભળો રાજન, સાચું બોલે જે ઘટે તેનો દે જો દંડ. બાણાસુર૦ ૬ રાય પેહલો મેલો હમરો, તેથી મેલો લોભ; સહુથી મેલો વાંઝીયો, મુવે નવ પામે મોક્ષ. બાણાસુરને૦ ૭

## રાગ: આશાવરી કડવાં ૧૧

ચંડાળ તો કાંઇ એક નથી, રાય દસ વિધના કહેવાય પહેલો ચંડાળ જેને કહિયે, નદી ઉતરી નવ નાહાય. ૧ બીજો ચંડાળ જેને કહીયે પુત્રીનું ધન ખાય, ત્રીજો ચં ડાળ જેને કહિયે; દુભે માત પિતાય. ૪ ચોથો ચંડાળ જેને કહિયે પરદારાશું ખાય. છઠો ચંડાળ કોને કહીયે હ રે પારકુ ધન; સાતમો ચંડાળ કોને કહિયે, જેનુ મેલુ મન. ૪ આઠમો ચંડાળ કોને કહિયે કરમાયું વદન; ન વમો ચંડાળ કોને કહિયે, નહી તનમાં કે તન. ૫

ઉથલો.

દસમો રાજા કરમચંડાળ, એ દસું વિધના કહેવાય રે

## રાગ: આશાવરી-કડવાં ૧૨

બણિયારે બાણાસુર રાજા પુત્ર માગવા જાય; મહાદેવ ની પાસે આવી બેઠો તપ કરવાય. ૧ હજાર હાથે તા ળી પાડી તવ રીઝીયા શ્રીમહાદેવ, આપોને આપો શિવ જી પુત્ર એક તતખેવ. ૨ ચીત્રકોપ લખિયા તેડાવ્યા કર મ તણા જોનાર, પુર્વે રાજા તું તો કહાવે, વંશ તણો અવતાર. તારે વેગ એકજ હતો લાકડવાયો બાળ; બોલ

ન કરવા તું બેઠો તે સુખને ભુપાળ તુજમાં તે જમવાને આવ્યો વેગે તારો ભાગ, માટીવાળા હાથ ખરડ્યા, બાળ કના કહેવાય, ત્યારે તુજને સંખ્યા આવી હાંડી કાડ્યો બાળક ત્યારે મરચંર ધ્રુજ્યો સાંભળને રાજન. બાળકનેતા રીસ ચહોને નવ ગણ્યો તાત; તુજને પુત્ર વ્હાલો નથી તું ક્યાંયે જન્મ સ્નાતરે. ૭

## રાગ હાળુ કડવાં ૧૩.

ઉમયા વાણી બોલીયાં તું શુણ બાણાસુરરાય; તારા મ નમાં જો ગમે તને આપું એક કન્યાય ૧ મુજનેઆપો દીકરી આપ્યા દીકરા સત વાંઝીયાથી ભલી દીકરીદીકરી યે દીવા થાય. ૨ કાઇક દેહાશનો રાજા જ્યાહરા રાખશે ભાર નામ; પોષ માસની પુરણ ગાસે,. પ્રગટશે ઓખા આજ; વર પામી ભજાગ્યો બાણાસુર શ્રોણિતપુરમાં જાય બાણમતીને ગર્ભ રહ્યો છે તેનો કહુ મહિમાય ૪ પો ષમાસની પુરણ માસે પ્રગટ રુપ કન્યાય, વધામણીયા પ રવર્યા તે રાજસભામાં જાય. ૫ જાણ્યા જોશી તેડીઆ તે ની જન્મ પત્રીકા થાય. વિચાર કરી ગુરુ બોલ્યા પો તે તેણીવાર પેહેલી ઉમયાજીના અંગથકી પ્રગટી છે કન્યા મ તેના નામે રાખી જોઇને નામ ધરો ઓખાય. ૭ એહ વે ળા શુભલગનમાં સંતાન પ્રગટી સાર; એથી તારા હાથનો વેગે ઉતરશે ભાર. ૮ આકાશવાણી એવી થઇ તુ શુણ બાણાસુરરાય એક પુત્રી ઇચ્છા વર વરેને તારા કર છેદા ય. ૯ એ પુત્રી ઇચ્છાવર વરે તો સહસ્ત્ર હાથનો ભાર ઉતરે, એ પુત્રી ઇચ્છાવર વરે. બાણાસુર તું કેમ ઉગરે. ૧૦ તે માટે તેડી પરધાન, એણીપેરે પુછે રાજાન, હેવ વ ચન મીથ્યા નવ થાય, તે માટે કરવો ઉપાય, ૧૧ રચો

માળિયાં સુંદર સાર, તે માટે કરવો ઉપાય, ગોખા અને ચીત્રલેહાને, મેલો મંદીર માળિયાં માંયરે.

## રાગ ધનાશ્રી કડવાં ૧૪

પરીક્ષકે પ્રશ્ન કર્યું વિચારીજી, કહો કેમ પ્રગટ થઇ બેઉ નારીજી, ગોખાને ચીત્રલેહા કેમ ધર્યાં નામજી; કે ઇ વિધિયે આવ્યાં અસુરને ધામજી.

### ઢાળ.

ધામ આવ્યાં અસુરને તેણે કામ સરૂ દેવનાં કર્યાં, સુને વિસ્તારીને વરણવો, કેવી રીતાએ અવતર્યાં. ૧ સુક દેવ કહે સુણ પરિક્ષત, અભિમન્યુ કુમાર; પ્રશ્ન તેં પુછ્યું મને તેનો સંદેહ ખોઉ નિરધાર. ૨ એકવાર દેવ પાતાળ નાહી, બાણાસુરના તાપથી; ત્યારે વરણુ કેરા જગનમા કન્યા પ્રગટી આપથી. ૩ કન્યા કહે કેમ પ્રગટ કીધી, કહો અમ સરખુ કામ, ત્યારે દેવ કહે દેવ દુઃખ દઇ, બાણાસુર જેનું નામ. ૪ કન્યા કહે દુઃખ કાં ધરો, બાણાસુર આવશે પાતાળ, એના પીતાના ચરણ પુજવા, નીત્ય જાય છે પાતાળ. ૫ ત્યારે મને પુત્રી કરીને સોંપજો હું જાઇશ એને ઘેર, સાંકડી સગાઇએ સુતા થઇને, કરાવું ભુજની પેર. તેણે પાતાળ આવ્યા બાણાસુર રાજન, તેને દેવે દીકરી આપી, જો જાય તો પ્રધાન. ૭ પ્રધાન કહે સ્વામી સાંભળીયે; આપો ભુજને બાળ; કન્યાદાન કુંવરીને દેઉ તો ઉતરે શીરની ગાળ. ૮ ત્યારે રાજા કહે પ્રધાનને. આ પુત્રી મુકુ વન, કાલે તેડીને તું તો આવજે જાણે નહી કો જન; પ્રભાતે તે પ્રધાન આવ્યા પુત્રી બેઠી જ્યાંય, પુત્રી તો સમાધી લેઇ, હરી ધ્યાન ધરે છે ત્યાંય. ૧૦ વાયુ દ્વાર જેને રૂંધીયાને. રૂંધ્યા શ્વાસો સ્વા

સ, જમણા પગના અંગુઠા ઉપર રહી છે ખટ માસ; પુ
રણ તપ થયું ત્યારે પધાર્યા ભગવાન. ૧૨ માગ્ય કહેતાં
કન્યા કહે મને કરો આજ્ઞા પ્રકાશ. ભુત ભવિશ વર્તમાન
સહુને ઉડી અડ્ડં આકાશ, ૧૩ એટલે પ્રભુએ તેને પાં-
આપી. વર આપીને વળીયા હરી, પ્રધાન આવ્યો પુર
વિષે તે કૌભાંડે પુત્રી કરી. ૧૪

વલણ.

કુંવરી થઇ પ્રધાનની તેનું પ્રાક્રમ કો પ્રીછે નહી;
શુકદેવ કહે રાય સાંભળી એ ચીત્રલેહાની ઉત્પતી કહી.

## સાખી કડવાં ૧૫.

ભાદરવે જે હળોતરાં. શત્રુ પાસે માગે શીખ. જે ઘેર
પુત્રી લાડકવાય, તેનાં માબાપ માગે ભીખ. ૧ બાળે અ
ગ્નિ બધું વન દહે, જળ વડે પર્વત કોરાય; અબળા રૂઠી જે
કરે. તે ગતિ દૈવે કળી નવ જાય. ૨ નદી નારી જે રૂ
ઠિકળાં. મણીધર નવ કમળાં એતાં અંત ન લીજી; જો
વાંછે કુશળાં. ૩

## રાગ ઢાળ.

નગર થકી એક જોજન રાયે, મેહેલ રચાવ્યો સાર;
તેને ગોખ બારી ને અટારી, કહેતાં ન આવે પાર. ૧
મરકત મણિ મોતીયે જડયાં, માંહે પીરોજાના પાટ; હય
શાળા ગજ શાળા છે, હીંચવા હીંડોળા ખાટ. દિવશ મા
સને વર્ષ જાતાં, કન્યા મોટી થાય; ચિત્રલેહાને સંગે રમ
તાં ઉલટ અંગ ન માય. ૩ સવા લાખ જોદ્ધા રખવાળ;
મેલ્યા છે રાજન; એમ કરતાં ઓખાબાઇને, આવ્યું છે
જોબન. ૪ તમે રાત્રે જાગો દિવશે જાગો નવ મીચો લો
ચન, એખા રૂરા માળિયામાં, રખે સંચરે પવનરે. ૫

## રાગ હાળ-કડવું ૧૬

શોણીતપુર પાટણુ ભલું, રાય બાણાસુરનું ગામ; આ-
ખા તેની પુત્રી વજાળી, કરતી ઉત્તમ કામ. ઘડી એકમાં
જાગતાં, ઘડી એકમાં પાર; નાના વિધની રમત રમે. ઘ
ડી એક હીંડોળા ખાટ. ૨ ઘડી એકમાં હીંગલ પોતીયાં
રમતા હોડાહોડ, હિંડોળે હિંચવાને કાજે, રેશમ કેરી દો
ર ૩ ધમધમ ધમધમ ઘુઘરા ગાજે, ઘુઘરીયોનો ઘોર;
નાની વિધનું ગાણું ગાતાં મધુરા નિકળે સાર. ૪ રમે જ
મે આનંદ કરે, મેહુલા મંગળ ગાય; જોબનવંતી થઇ છે
ઓખા. મંદીર માળીયાં માંયરે. ૫

## રાગ સામેરી. કડવું ૧૭

જોબનીયું વાપ્યુંરે ઓખા નાનડીરે લોલ; મારે જોબ
નીયાની જાય એની મારે ઘડી ઘડીરે લોલ, તું તો ચીત્રલે
હા સાંભળ સૈયર બેનડીરે લોલ મારો મુરખ પીતા કાંઇ
જોતો નથીરે લોલ બોલી ઓખા વાણુ સાંભળ બેનડીરે
લોલ. મારો જાય કન્યા કાળ વર જોતો નથીરે લોલ મા
રા જોબનીયાના દિવશ દાહાડા ચારજો નાણુરે મણુશે પ
ણ ટાંણે નહી મળેરે લોલ.

## રાગ આસાવરી-કડવું ૧૮

પાંચ વર્ષની પુત્રી તેતો ગૌરીરે કહેવાય; તેને કન્યાદાન
દેતો કોટી જગ ફળ થાય, પણ પુત્રી કેરા પીતાને કોઇ
સમજાવી કહો વાત; દેવ વિવાહનું ફળ જેને, વરસ સાત
જો થાય, ૨ પુત્રી કેરા પિતાને કોઇ કહાવો ધવ ધવ, ગાંધર્વ વિ
વાહનું ફળ જેને વર્ષ થાય જો નવ. ૩ એમ કરતાં વળી વચમાં,

આવી પડે કાંઇ વાંક; મનુષ્ય વિહાહનું ફળ જેને, અગી યારે આડો આંક. ૪ એમ કરતાં વરસ જાયને. બાર પુ રાં થાય. પુત્રીનું મુખ પિતા જુએ બેસે બ્રહ્મ હત્યાયરે.

## રાગ આસાવરી કડવાં ૧૯

ચિત્રલેહા પણ એણીપર બોલી સાંભળ સહીયર વાત; તુજને કાજે નહી પરણાવે, બાણુ તારો તાત. ૧ તુજને કાજે જો પરણાવે છેદાય રાયના હાથ; તુજને કાજે નહી પરણાવે, પ્રધાન મારો તાત. ૨ તાત કેરી આજ્ઞા લેઇ, આવોને ઓખાય; વચન સાંભળી ઓખા વળતી, ત્યાંથી ચાલી જાય. ૩ તાત આગો આજ્ઞા તો શંભુ પુજવા જા ઉં, બાણાસુર પ્રત્યે સુંદરીએ, વચન પ્રકાશી કહ્યું. ૪ બોલી પુત્રી એમ ન કરીયે, બેશી રહો મંદીર માંય; ઘેર આ-વે મહાદેવજી, પુજીને લાગો પાય. ૫ વચન સાંભળી ઓ ખા ચાલ્યાં, પોતે તેણીવાર, ચીત્રલેહા સૈયર મ્હારી, ઉ-પાય કરવો સાર, ૬

## રાગ સામેરી કડવાં. ૨૦

ઓખા તારે શ્રવણે ઝાબુકે ઝાલરે, ઓખા તારા કુમકુ મ રાતા ગાલરે. ઓખા તું તો ચાલે હંસની ચાલરે. ઓ ળીનો રંગરે ઓખા તારી ચુંદડીરે, ૧ ઓખા તારે બાં યે બાજુબંધરે, ઓખા તારૂં મુખડું પુનમ ચંદરે, ઓખા તારે મન ઉપન્યો આનંદરે, કસણીને કોરેરે ઓખા તારે સાળુડેરે, ઓખા તારા શોભીતા શણગારરે- ઓખાતારા તેજ તણો નહી પારરે. ઓખા તને વર્ષ થયાં દસ બારરે પાવલેને નેપુરરે ઓખા તારે વાજતાંરે. ૩

## સાખી કડવાં ૨૧

નેહેર ઝહેર બેની તારે વિછુવા, કર કંકણ મુદ્રિકાને હાં

૨, એ પુરૂષ વિના પેહેરે પ્રેમદા, તે ! ધિક પડયો અવ
તાર. ૧ સેંથો ટીલડી રાખડી, નેણે કાજળ કુમકુમ આ
૬, પુરૂષ વિના પેહેરે જે પ્રેમદા, તે ! ધિક પડયો અવતાર.

## સોપાઈ આશોર.

બાઇએ તોડી નાંખ્યા હારરે, આ તું લે તારો શણગાર
રે, હુંતો નહી માગું ભરથાર, નહીતો એવું ઘાટડીરે. ૧
બાપુસુર મારો બાપરે, મારાં કોણ જનમનાં પાપરે, મુને
નહી પરણાવે બાપ નહી જોડ વાટડીરે. ૨

## રાગ ગોડી કડવાં ૨૨

વર વરવાને યોગ્ય થઇને, પ્રગટયાં સ્ત્રીનાં ચેનજી; એ
બા કહેછે સહેલીને. વાત સાંભળ મારી બેનરે, સૈયર
શું કીજે, અનીહાંરે દાડલા કેમ લીજે, મારી બેનીરે દોષ
કર્મને દીજે, અનીહાંરે કે વિષ ઘોળી ઘોળી પીજે. ટેક.
આજ મારે મુંઝુ જોબનીયું, મહ પુરણ મારી કાયજી,
પિતા તો પીંછે નહી, મારો કુંવારો ભવ કેમ જાય. સૈયર.
આસરે નિત્ય જાય ને આવે, સૈયર મુજ સમાણીજી; હું આ
પ્રાધણુ હરખે પીડાણી, આંખે ભરૂં નિત્ય પાણીરે સૈયર. ૨
ભોરે દુખે હું દુબળી મને અન્ન ઉદક નવ ભાવેજી; આ આ
વાસ રૂપી શુળીયેસુતાં તો, નિંદ્રા કેઇપેરે આવેરે. સૈયર.
૩ જળ વિનાની વેલડીને, લવણ વિના જેવું અન્નજી; ભ
રથાર વિના ભામની એતો દોહલા કાઢે દનરે, સૈયર. ૪ ધ
ન્ય હશે જે કામનીને, જેણે કંઠે કંથ ગ્રહી રાખ્યોજી, હું
અભાગણીયે પરણ્યા ધણીનો અધર રસ નવી ચાખ્યોરે;
સૈયર. ૫ મરજાદા માટે માણુસ કરે, આંખનો અણુસા
રોજી; સ્વપ્નતો મેં સ્વામી નવ દીઠું વ્યર્થ ગયો જનમા
... સૈ.. ૬ સ્વામીકેરો સંગ નહિ શાગાને તેથી બીજુ શું

નરતુજી હવે નવ રહી આશા પરણ્યા ફેરી, મુજ જોબન
થાશે ઝરતુરે, સૈ. ૭ બીજી વાતે હું ગેનહી મુજને, ભરથાર
ભોગમાં મનજી, આંહિ પુરૂષ આવેતો પરણું, નવ પુછુ જો
શીને લગનરે. સૈય. ૮ વચન રસીક કહેતાં કરૂણા ભારે,
આવે લટકતી ચાલેજી; પ્રેમ કટાક્ષે પિઉને બોલાવે તે રહ
યા ભીતર સાલેરે સૈયર. સુખ દુખ કર્મે કર્યું છે, હું લે-
વાહ મારે પાપેજી, બંધોગરી મારે કર્મ કરી, શાણાંએ ચ
ઢાવી મારે બાપેરે સૈયર. ૧૦ મરકલડે મુખ મધુર વચ
ને, મરજાદા નવ આણીજી, શાક પાક પિઉને નવ નિર-
ખ્યાં આધો પાલવ તાણીરે સૈયર. ૧૧ અકળ ગતિ છે
શ્રી.વીઠલજીની શું નિપજશે એનીજી, બાપાળજીનું શું થ
શે, મનડું મારૂં રહે નહીરે. સૈયર. ૧૨

## રાગ ખવાડાની દેશી કડવું ૨૦

ઓખાને કહે ચીત્રલેખાજો, તું તો સાંભળ બાઇ સનેહાજો
આપણ મોટાં માબાપનાં છોરૂ જો, કેમ કહીએ કાળું કે
ગોરૂં જો, એની લાંછન લાગે કુળમાં જો, પ્રતિષ્ઠા જાય એ
ક પળમાં જો. અમે તો તમ પાસે ન રહિયે જો, જઇ બા
ણાસુરને કહિયે જો. વાત બાણાસુરરાય જાણે જો. આપણ
એનો અંત આણે જો. મને મેલી ગયો તારી પાસે જો, તા
રો બાપ રહ્યો વિસ્વાસે જો, મેં તો ન થાય તારૂં રક્ષણ
જો, તુજમાં દિસે છે અપલક્ષણ જો બેની છોકરસાઇ નકી
જે જો, તારા બાપ થકી તો બીજે જો, તને દેખુંછું મદમા
તી જો, નથી પેટભરી અન ખાતી જો તારૂ વચન મુને નથી
ગમતું જો, જોબનીયું હશે સહુને દમતું જો. કામ વ્યાપે સ
ર્વ અંગે જો, એની રહિયે પોતાને ઢંગે જો. તું તો બેઠી નિ
ભાળે પંથ જો, કાળા અંબુમાં આંથી હશે કંથ જો, તં તો મુને

આંખમાં ઘાલીજો, માથે છાણા થાપીને ચાલીજો, હું પ્રીછી કામનું કારણજો, એની રાખજે હૈયામાં ધારણજો. તુતો જુવે સોડમાં ઓઢાંજો, વામણું ક્યાંથી પાસે કોઢાંજો. બેના ડગલાં ન ભરિયે લાંબાંજો, ઉતાવળે ન પાકે આંબાજો, સારી ઓખાબાઇ સહુણાંજો, આવ્યો ચૈત્ર માસ એમ કરતાંજો, પછી ઓખાજી વ્રત આચરતાંજો, અલુણું અન્ન જમી દિન ખુવેજો દિપક બાળેને અવનીયે સુવેજો, માત ઉમીયાને આરાધેજો, દેહ દમન કરી મન વાધેજો, થયું પુરણ વ્રત એક સારોજો, કોણ જાણે એકાંતઆવાસજો.

વલણ.

અવાસ એકે સ્થંભ નિશે, વ્રત કીધું ઓખાયરે;
સ્વપ્નામાં સંજોગ સ્વામીનો ભટપ્રેમાનંદ ગાયરે. ૧

## રાગ ઢાળ કડવાં ૨૪

બાઇ તુંએ કુંવારી હુંએ કુંવારી સાંભળ સહીયર વાત. ગોરમાની પુજા કરીયે, તો પામીશું નાથ. ૧ કોણ મસવાડે કોણ દાહાડે ગોરની પુજા થાય, મને કરીને આપો પુતળાં, હું પુજું મોરી માય; ફાગણ વદ બીજને દાહાડે કરવું રે સ્થાપન. ચૈત્રસુદી ત્રીજને દાહાડે કરવું ઉથાપન; ૩ સહુમ સજ્યા પાથરી સંહેસરાનાં ફુલ, પુજી અરચી ઓખા માગે જે જે વસ્તુ અમુલ.

## રાગ ઢોળ -કડવાં ૨૫

ગોરમા માગુરે ગોર માગુ મારા બાપનાં રાજ, માતા સદાયે સોહાગણી. ૧ ગોરમા માગુરે મારા ભાઇના રાજ ભાભી તે હાલ હુલાવતી. ૨ ગોરમા માગુરે મારા સસરાનાં રાજ, સાસુને પ્રજા ઘણી. ૩ ગોરમા માગુરે દિયર

જેઠનાં રાજ; દેરાણી જેઠાણીનાં જોડવાં. ૪ ગોરમા માગુ રે તમારા પાસ, અખંડ એવાતન ઘાટડી. ગોરમા માગુ રે હુંતો વારંવાર ચાંદો ચુડોને ઘાટડી, ગોરમા માગુરે સરખા સરખી જોડ માંથે મન ગમતો ધણી.

## રાગ ઢાળ કડવાં ૨૬

એક દાહાડો ચિત્રલેહાને ઊંચે આવી સાર, વાશી પુષ્પે કરતી પુજા, ઓખા તે નિરધાર, એટલે ચિત્રલેહાજાગી જુવેતો વાત વિપ્રિત, વાશી પુષ્પ ચડાવ્યાં દીઠાં, થઇ રહ્યા ભય ભીત. ૨ વાશી પુષ્પે પુજા કીધી, નહિ પામે ભરથાર. ભરથાર જો હું નહી પામુ તું સાંભળ મોરી માય. ૩ આ લે તારાં પુતળાં મારી પુજે છે બલાય. ઉપર પાણી રેડાયે તો અફરતાં દોવાય, ૪ ઊંચેથી પછાડાયેતો ભાગી ભુકો થાય; માટીયે મંદીર ચણાય, માટીયે ઘર લેંપાય. ૫ પંદર દહાડા પુજા કીધી બોલાવ્યાં નહી બોલે; તું તો એની કહેતીજે નહી ગોરમાને તોલે. પકવાન પેંડા મેલીયેતો કડકો કાર નખાય. તું આલે તારાં પુતળાં મારી પુજેછે બલાયરે

## સાખી કડવાં ૨૭.

શીવનાં લીજે ઓવારણાં, જેણે નેત્રે બાળ્યોરે કામ, ત્રિપુરા દૈત્યને વિડારીયો, હુંતો કેમ મેલુ નામ. ૧ શીવનાં૦ જેણે ગંગા ધરી શીશ; ભાગીરથી તપથી ઉઠાડયો; હુંતો તે કેમ ઇશ. શી૦ ભોળા સુવે શમશાનમાં ચોળે ત્યારે રાખ, માગે તાએ ભિક્ષાવૃત, આપે તેને લાખ. શી૦ ૩

## રાગ ઢાળ.

હિમાચળની ભાણેજી ભાઇ ગણપતી મારો વીર; બ્રહ્મા દેવજીની પુજા કરીયે મન રાખીને ધીર. ખેચરી ગતમાં

ઓખા ચાલ્યાં: તેનો કહુ વિસ્તાર. સ્નાન કરીને કામની એતો સજ્યા સોળ શણગાર. નેપુર વાજે વિંછવા ગાજે ઝાંઝરનો ઝમકાર, નાગદમણી ઝુમણું, ફર એક વળ હાર, ૪ ડાબ ચુડલો ઝુલતી દામણી, દામણીએ ચકલીઓ ચાર; ૫ જે પાવલાંને નેપુર વાજે ઘુઘરીના ઘમકાર. વાળેવાળ મોતી પરોવ્યાં મોતીની શેરો સાર; દરપણ લીધું હાથમાં મુખે તંબોળ ભરીયાં સાર. કનક થાળ મોતીએ ભરયો માંહે શ્રીફળ ફોફળ પાન. આક ધંતુરો આગથીઓ, શંખાવળી નિરેવાણ. આકાશમાર્ગે પક્ષિણી તે વેગે ચાલી જાય; ઇંદ્રકેરૂ વિમાન ચાલે એવીછે શોભાય. મહાદેવને પાર્વતી બેઠાં પાસા રમતાં સાર, મહાદેવ કહેછે પાર્વતિને આ આવી કોણનાર સામી કાંઇ ઘેલા થયા એ બાણ તણી કુમાર; હોવે તું એમ જાણેછે જે કરશે અંગીકાર. ૯ પાર્વતીએ મન વિચાર્યું હવેતે વંકી વાત, મહાદેવજીને કામી જાણી લોચને દીધા હાથ. ત્રિજુ લોચન ઉઘડ્યું શંકરને લલાટ; પાંસે આવી ઓખા દીઠી લજ્યા પામ્યા તાત. ૧૧ તેણે સમે ઓખા આવી ઉમીયાને લાગ્યાં પાય. આવડી ઉતાવળી થઇ આવી નહી પામે ભરથારરે. ૧૨

## સાખી કડવું ૨૮

ઓખા કહેછે અમે પેઠાં પાણીમાં, તરવા તુંબા ગૃહ્યાં મારાં તુંબાં ફુટીગયાં. ઓખા કહેછે તરસ લાગી મારા તનમાં સરોવર તીરે હું ગઇ, પીવા ઝબોળી પાય, મારાં ભર્યાં સરોવર ગયાં સુકાઇ. આણીજ તીરેથી અળગાં થયાં પેલી તીરે નવ ગયાં, કરમ તણે સંજોગે અમે મધ્ય જળ વચે રહયાં, હુંતો આવીતી ઇશ્વર પુજવા સામો દીધો શ્રાપ. પરણ્યા પેહેલું રંડાપણુ થયું, મારાં કિયા જનમનાં

પાપ. ઉમીયા તું તો મોરી માવડી, છે.૩ ના દીઠે છેહ, મા
વીત્ર તમે કેમ છુટશો; હું પુત્રી તમારી તેહ. ૫

**ઢાળ.**

વર માગો વર માગો ઓખા વર માગો આણી વાર; માગુંછું માગુંછું મા સુંદર વર ભરથાર. ૧ જા ત્રણ વારજો તેં માગ્યો તારે ત્રણ હજો ભરથાર, અરર માત વિયેગમાં વાત કરી નવ જાય. ૨ પુરૂષને નારી ઘણેરી, તું સાંભળ મોરી માય: નારીને તો પુરૂષ બીજો, અવણે સુણ્યો નવ જાય. ૩ તેં માગીવાગાં નિંદા કીધી, પુતળાની સાર; તે માટે તુને શ્રાપ દેઉંછું, જા ત્રણ હજો ભરથાર. સુંદર માધવ માસ આવશે, દ્વાદશીનો દન; તે સ્વપ્નામાં આવી પરણશે, પ્રાણ તણો જીવન. ૫ તું જાગ્યા કેડે ઓળખજે; તને કહુંછું સત્ય વિવેક. ત્રણ વાર તો પરણશે, પણ વરતો એકનો એક વર પામી ઓખાબાઇ ચાલ્યાં મંદીર માળીયે સાર, અરે બાઇ હું પામી આવી, સુંદર વર ભરથાર. તેમ કરતાં ઓખાબાઇના દિન ઉપર જાયદિન સુંદર માધવ માસ આવ્યો, દ્વાદશીનો દન. સુંદર સજ્યા પાથરીને શણગાર્યું ભોવન; આજ સ્વપ્નાંતરમાં આવશે, મુજ પ્રાણ તણો જીવન. ૯ સંધ્યા થઇ રવી આથમ્યો, થમીયો કષ્યપ તત, હજુયે ન આવ્યો હજુયે ન આવ્યો મુજ પ્રાણ તણો જીવન; પહોર રાતતો વહી ગઇને, હજુયે ન આવ્યું કોય, ઉમીયાજીએ વચન કહ્યું તે, રખેરે મીથ્યા હોય. વા વાયને બારી હાલે, ખડખડાટ બહુ થાય. આ આવ્યો આ આવ્યો કહીને ઝબુક બેઠી થાય. તમો આવ્યાજો તે જાણુંછું મારી સગી નણંદનાવીર; બોલ્યા વિ

ના નહી ઉઘાડુ હઠડુ છે મન ધીર. વણા લીધી હાથમાં ને, ગીત મધુરાં ગાય; ઓખા ફેર માળીયામાં ઉછરંબ ડુ થાય. એપાકળી બોલે નહી, તેને વાગે ભણકારાય, વા આવ્યો દક્ષણ દિશાનો, દરિઆવ કેરો વાય. ૧૫ દક્ષિણ દિશનું જાણીયું તેમાં ફરફર વાયુ આવે; એ આવ્યો એ આવ્યો મારા પ્રાણ તણો આધાર. તેવામાં બીજું બા રણું ખડખડવા લાગ્યું જયરે, ઓખા બાઇએતો દોટ ક રી દ્વાર ઉઘાડયું ત્યારે. બાણાસુરે મેહેલ રચ્યો છે, તેનો સ્થંભજ એક; તે તણાં પડછાયો તે ઓખા નજરે દેખે, ૧૮ એ પેલા આવ્યાછો તમ ઉપર જાઉં વારી; બોલ્યા વિના તો નહી બોલાતું, છું ગુણવંતી નારી. બાણાસુર જા જાણશે તે, લેશે બેઉના પ્રાણ; શાનેનકાજે અહીં ઉ ભાછો સાસુના સંતાન. ૨૦ ઓખાબાઇનો માળીયામાં પા પાડે છે બકોર, ઇસ્વરને પારવતી ગગને સાંભળ્યો છે સોર કોણ રુવે છે ના, ઉમીયા કહે મહાદેવજીને, ઓખા રુવે નિરધાર. વચન આપણું મીથ્યા કરવા બેઠી બાણકુમાર તામશી વિદ્યા મોકલી તે, નિંદ્રાનો ભંડાર. મધ્ય રાતતો વહી ગઇને મીચાણાં લોચન; સ્વપ્નાંતરમાં આવી પરણ્યો પ્રદ્યુમન રાયનો તનરે.

## રાગ -ઢાળ કડવાં ૨૯

સ્વપ્નાંતરમાં સોરઠીયાની જાનરે સ્વપ્નાંતરમાં વડસસરો ભગવાનરે. ૧ સ્વપ્નાંતરમાં ખાંક મીંઢળ ચુડીરે, સ્વપ્નાંત રમાં ઓખા દિસે છે અતી રુડીરે. સ્વપ્નાંતરમાં વરત્યાંછે મંગળ ચારરે, સ્વપ્નાંતરમાં આરોગ્યા કંસારરે. સ્વપ્નાંત માં કરેછે પીઉજી શું વાતરે, સ્વપ્નાંતરમા હશી હશી તા

ળી લેશે હાથરે ચિત્રલેહા ભરીરે નિંદ્રામાંતી જાગીરે ઓ ખાખાઇને કોણ કરમ ગતી લાગીરે ઓખાબાઇને નાટક ચેટક લાગ્યું રે, તેતો કેમ કરીને થાશે અળગુરે જાગને જગ્ય ઓખા તાહરે જે જોઇયે તે માગ્યરે.

## રાગ મારૂ કડવાં. ૩૦

ઓખા ભરીરે નીંદ્રામાંથી જાગી, અંગો અંગ અંગી દા લાગી. ફટ પાપણી શીદને જગાડી. મને ભર્યા અમૃત માંથી કહાડી, ફટ પાપણી એ શું કીધું, અમૃત લેઇને વીખ દીધું. બીડી પાનની અડધી કરડી, ખાધા મન ચિંતા મુખ મરડી. જુવો મારા કરમની કરણી, વરસેં મેલી ગયા મુને પરણી. મારા પિઉને મલી જે આવી, મારા નાથ ગયારે રીસાવી, મારા હૃદયા કેરો હાર આણીરે આપો આણી વાર.

## રાગ સોરઠ કડવાં ૩૧

સૈયરરે ભુંડી સૈયર શત્રૂ શે થઇને લાગી; મને સ્વમાનાંથી જગાડીરે હો ઉમીયાનો વર આજ સફળ થયોને જપતાં તે દાહાડી દાહાડીરે હો અધવચ કુવામાં મુજને ઉતારીરે; વચેથી વરત મેલ્યું વાઢીરે હો બાગ બગીચામાં ફુલ ફુલ્યાંછેરે હો ફુની મારી તનડાની વાડીરે હો પ્રેમાનંદ પ્રભુ જાતાં ન ગોળીઓ હો ખેનરી જાયછે દાહાડી દાહાડીરે. હો સૈયરરે ભુંડી સૈયર શત્રૂ શે થઇને લાગી મુને સ્વપ્નામાંથી જગાડીરે હો.

## સાખી કડવાં ૩૨

ચંદા તું તો કોડ વરસ સ્વપ્ને થયો સંજોગ; શ્રાપ દે ઉધું સુરજ દેવતા. મુજ જાગે પડીયો વિજોગ. સ્વપ્નામાં

મારા પિઉજી શું, અમે કરતાં લીલાલહેર; અમૃત રસ હું પીતી હતી; તેમાં તેં મેલ્યું ઝેર. કંથ વિજોગે એ કામ ના, ગઇ પંડીતની પાસ; પુછે જે પુછું પંડીતો એ ટી ન કહેતી સાચ. ફરી ફરી પંડીત એ કહે, સાંભળ એ કરજોડ; ચુંદી લહો એ પિઉશું, એક વરસે ક્રોડ. ૪ એ આ પુછે એ પક્ષીડો તારી જો પંખો માગીશ; હું મારા સજ્જનને મળી તારી પાંખો પાછી દેઇશ. પાંખ પ્યારી પંથનો વેગળો, તારો પિઉ કોણજ દેશ, માગીતાગી પાંખ ડીયે તારા સજ્જનને ક્યાંથી મળેશ. ચાંચ કઢાવું બપઇયા તાહારી, ઉપર ડાઉ લુણ, બીજે રંગે પિઉ મેરો, તને પીઉ મળશે કુણ. પિઉ વિજોગે પાના બાઇ, મારૂં તનમન સુકાઇ જાય; વગરી તું વાલ્હા ગઇ તો સઉ સફર ના જાય. ૮ લેખ લખ્યા છઠ્ઠી તણા, તે મટા કેમ જાય; કર્મે લખ્યું તે ભોગવો તેની પક્ષ કરે જદુરાય. ૯

## રાગવેરડી.

મધ્ય નીશાં સમેરે, માળીઆમાં ગોતીરે રાજકુમાર ક્યાં ગયો ક્યાં ગયોરે, બાઇ મારો સ્વમાનો ભરથાર. ૧ મોતીડળ મારૂં ક્યાં ગયુંરે, બાઇ મારે ચુડલા હતો જ હાથ; ધાતામાં ઢળી ગયુંરે, બાઇ મારે અમ્રત આવ્યું જ હાથ. ૨ પીઉ પરદેશીયારે ભુંડા મને લીધી શે નવ સાથ; આજ વેરણ થઇરે, બાઇ મારી સ્વામી કેરી રાત. ૩ લાવ સખિ વીખ પીઉરે બાઇ મારા કાઢું પાપી પ્રાણ; હવે હું તો કેમ કરૂંરે બાઇ મને વાગ્યાં વીરહનાં બાણ. પાપી મારો હવડોરે, બોખાબાઇએ પડતું મેલ્યું ધરણ, રોતાં રોતાં જ્યાં ગયાંરે, બોખાબાઇએ શોધ્યું વાડી વન. જઇને પુછુ ડોડરે, દયાળ મારો દીઠો પ્રાણજીવન; તું ગુણ ખેલડારે

બાઈ જોને કરમ વિચાર. ૬ નાથ મેલી અત્યારે, બાઈ મા રાં કોણ જન્મનાં પાપ આ૮ વેરાગ થયું, બાઈ મારા સ્વપ્ના ફેરી રાત, જો તન મેં તો જાગ્યું રે જાગ્યું મારા પ્રભુને ભેટ કરીશ જો પ્રભુ નહી મળે રે હું તો મારા પ્રાણ તજીશ ૮

## સાખી કડવાં ૩૩.

ગોખા ફરે ચીત્રલેખા વિનવે, ઘેલી સૈયર નવ રોય સ્વ પ્ને દીઠું જો સંપજે, મનનું ધાર્યું થાય, જળ વલોવે માંખણ નીપજે; તો લુખુ કોઈ નવ ખાય ચિત્રલેખા તું તો મુને વાહાલી હતી. જાણું મારા હૈયાનો કેરો હાર, કંથ વી જોગણ કરમે કરી, જાણું મારા બાપ તણી મારનાર. વૈ રણ થઈ વિધાત્રી એણે આડા લખીયા આંક, એકવાર આવે મારા હાથમાં, તો ઘસીને વાઢું નાક, કરમ લખ્યા વેતો લખે ભરીને મેલ્યો આંક; કરણી પ્રાણી ભોગવો તે માં વિધાત્રીનો શો વાંક. ૫ વિધાત્રી આપે તેને લક્ષ દિ યો ન આપે તેને છેક, એક વાર પોકારે બારણું તેને પુ ત્રીજન એક. લાંચ લેઈ તું તો લખતી હતી આપો સહુ પેહેલું. મ રા પિઉ વિજોગણુ ા જાણુતી, મારૂ મરણ લ ખાવતી વેહેલું રે. ૭

## રાગ આશાવરી—કડવાં ૩૪

સ્વપ્નું સાચુ ન હોય, સૈયર મારી સ્વપ્નું સાચુ ન હોય; ગોઠ રંક હતો તે રાજ્ય પામ્યો, સ્વપ્નાંતરમાં સા ર; તેનો હસ્તી ઝુલે બારણે, રથ ઘોડા પરમ વિશાળ. જાગીને જોવા જાય ત્યારે, ગર્ધવ ન મળે એક; એક નિ ર્ધનિયો તે ધન પામ્યો, સ્વપ્નાંતરમાં સાર, તેને દેશ વિ દેશે વહાણ ચાલે. વાણોતર છે સાર. જાગીને જોવા જા

ગો ત્યારે, કોને લાવે પાસ, એક મુરખ હતો સ્વપ્નાંત
રમાં ભણીયો વેદ પુરાણ, જાગીને ભણવા જાય ત્યારે
મુખે ન આવડે પાશાણ એક વાંઝીયો તે સ્વપ્નામાં વેગે
પામ્યો બાળ; તેનું ઘોડાયું ઘોજારે બાંધ્યું પારણું પરશા
ળ, જાગીને જ્યારે જોવા જાય ત્યારે કોનું લાવે બાળ..
સ્વપ્નું સાચુ ન હોય સૈયર મારી સ્વપ્નું સાચુ ન હોય.

## રાગ કલ્યાણ કડવાં ૩૫

ચિત્રયાળીને વાનો વાળાને, રંગ ભેળાને, પટ મેલીને,
લેખણ લાવીને કરમાં સાહીને રંગ ભરતીરે ચીત્ર કરતી
રે હવે સ્વર્ગના લોક લખાયરે; લખ્યા સ્વર્ગ લોકના રાયરે;
ઉર લોક લખ્યું ને ભુર લોક લખ્યું. જમલોક લખ્યાને ત
પલોક લખ્યા, સત્યલોક લખ્યોને વૈકુંઠ લખ્યું. ગુણલોક
ખ્યો ને ગાંધ્રવ દેશ લખ્યો હવે ઓખાબાઇ તમે ઓરાં
આવોરે, અગાં હોય તેને આલીને બોલાવોરે; ઓખા આ
વીને કાગળમાં જોયરે; ઓતો રાતે રાતે લોચને રોયરે
બાપ્ય બાપ્ય આનો નથી ગમતુંરે; તેને રગુવગડામાં મે
લો બ્હેને રમતુરે. ચિત્રચાળીને વાનોવાળીને લેખણ લાવીને
કરમાં સાહીને, હવે પાતાળ લોક લખાયરે,. અતળ લખ્યું
ને વિતળ લખ્યું સતુતળ લખ્યુંને પાતાળ લખ્યું, તળાતળ
લખ્યુંને રસાતાળ લખ્યું મ્હાતાળ લખ્યું તેણીવારરે, લ
ખ્યા પાતાળ લોકના રાયરે, નાગલોક લખ્યા તેણીવારરે,વા
સુકી નાગ લખ્યાને તિક્ષક નાગ લખ્યા, પુંડરીક નાગ લ
ખ્યાને મણિધર નાગ લખ્યા, શેષનાગ લખ્યા તેણીવારરે
મારી ઓખા સલુણી ઓરાં આવોરે, આમાં હોય તેને હશી
ને બોલાવોરે, બાપ્ય બાપ્ય તેના દર્પરે, હું શું સ્વપ્નાંતર
માં પરણી આવા સર્પરે, આતો કાળા, લીલા, પીળા સાપરે

લખનારી ચિત્રલેહા તારા બાપરે. ચિત્રચાપનીને વાનોવાળી ને દીવો બાળીને કાગળ પાડીને હવે મૃત્યુલોક લખાય.લખ્યું મૃત્યુ લોકના રાયરે, અજમેર લખ્યુંને અલીગાર લખ્યું મુલતાન લખ્યુંને મારવાડ લખ્યું ખોરાસન લખ્યો ને બંગાળ લખ્યો, એકમુખા લખ્યાને અડમુખા લખ્યા, સ્વાનમુખા લખ્યાને મંજારમુખા લખ્યા. હસ્તિમુખા લખ્યાને ગર્ધવમુખા લખ્યા. એકટંગા લખ્યાતો અગ્નિવાળા લખ્યા. લખી વરપતી બાર અઢરે,એળખા આવી જુવો ભરથારરે, બાઇ કાગળ લખ્યો તે તારો પાડરે, હું શું સ્વપ્નાંતરમાં પરણી આવ ઝાડરે બાઇ લખતાં તે લેખ તુટીરે ખડીયામાં રૂશનાઇ ખુટીરે થયા કાગળના અંબારરે તવે સ્વપ્નું નથી લાધ્યું સારરે.

## સાખી કડવાં ૩૬

સોરઠ દેશ સોહામણો મુજને જોયાના કોડ; શ્રીરત્નાગરને ગોમતી, ત્યાંતો રાજ કરે રણછોડ. ૧ સોરઠ દેશ સોહામણો, ન ચઢયો ગઢ ગીરનાર, ન નાહ્યો ગંગા ગોમતી, તેનો એળે ગયો અવતાર. ૨ સોઠ દેશ સોહામણો વેલ વેલ કેલ કરંત; ગંગોદક ભરી કુંચુકી, રાયહરી ચરણે ધરંત. સોરઠ સુઘડ માનવી, રાજ નીત નીત કરે વેહેવાર, એક નગર નહી માનવી, તેને ઉભા ઉભા જુહાર.

## રાગ હુલાળી

આજરે સ્વપ્નામાં દીઠી સોરઠયાની જાનરે; જાણ્યુંરે જાદવરાય આવ્યા પરણવાજો, આજરે સ્વપ્નામાંદીઠીગોમતીનીતીરરે, આજ સ્વપ્નામાં દીઠા હરધરજીના વીરરે; આજરે સ્વપ્નામાં દીઠા સુંદર વર ભરથારરે; તેમાં અડધાં ઊંઘ્યાંને અડધાં જાગતાંરે.

## રાગ કલ્યાણ કડવાં ૩૭

ચીત્ર આળીને ચનોખાળીને રંગ બેગીરે પટ મેલીને રં-ગ ભરતીરે ચીત્ર કરતીરે લેખણ લાવીને કરમાં સાહીને હવે સોરઠ દેશ લખાયરે, ત્યાંતો નગર લખ્યું દ્વારકાંયરે; લખી જાદવની રાજધાનીરે તેની સોભાતો સુરજ સમાણી રે, લખ્યો જાદવનો પરિવારરે ઉગ્રસેન લખ્યા તેણીવારર કૃતવરમા લખ્યા સાત્યીક લખ્યા. ઓધવ લખ્યાને અક્રુર લખ્યા વાસુદેવ લખ્યા તેણીવારરે. ઓખા આવી જુવાને ભરથારરે, બાઇ તેનાંતો એંધાણ મગાવાંરે આ ધરણ ને ચાંપે પર્ગાવાંરે તેને માથે મુગટ કુંડળકાનરે તેના જેગો જેવો લખ્યા ભગવાનરે. ઓખા આવી જુવોને ભરથારરે બાઇ તેના સરખુરૂપ તેના આકારે મારા નાથજી ગોરાને આવો કાળારે તો વડસસરો વડસસરો સહુ કેહેતારે હું પરણી તારે ઓરી સાહીને રહેતારે. લખ્યા કૃષ્ણ તણા કુમારરે એક લાખ ફરતા હજારરે. એરી આગળ લખ્યા તેણીવારરે ઓખા આવી જુવોને ભરથારરે તેતો રીંછડા ના બાળ, તેને માથે મોટા વાળ; તેના કુળમાં મારો કંથ તેને બાવસુના છે દંત, તેતો રૂપાળાને ઊગ્ર, તેને મોઢે નથી મુછ; ત્યારે લખીયા પ્રદ્યુમનરે ઓખાનું કઇક મા-ન્યુ મારે જાણું હોયકે નહોય મુજને પરણ્યો તેનું મ્હોયતે ન … ગે સસરો સૌ કહેતારે, હું પરણી તારે મારી પાસે રેહેતારે

વલણ.

આમ કહીને અનિરૂધ લખિયા, ક્ષણુ ન લાગી વારરે;
કરો મરકલડા ઊભા રહી, બાઇ એ મારો ભરથારરે,

## રાગ -ઢાળ કડવાં ૩૮

ચિત્રલેહાના હાથમાં પેલું લખ્યું પુતળું જોઇ, પ્રેમ આણી ઓખા બાઇએ ઝુંટી લીધું તેહ. ૧ કરમાં લેઇને કામની કાંઇ દેછે આલીંગન, માળીયામાં મેલી ચાલ્યા પ્રાણતણા જીવન. પેહેલીવાર તો માળિયામાં મુજને ગયા મુકી; આ ણીવાર હું નહી જાવા દેઉ પેહેલીવાર હું ચુકી. આણી વાર હું નહી જાવા દેઉં મેં ઝાલ્યો છે છેડો; ગારાપેડીજી પરવરોનો મુજને સાથે તેડો. ૪ ચિત્રલેખા ઓખાપ્રત્યે બો- લી શા જોડે છે જોડા, તેતો પોહોડ્યા દ્વારીકામાં આતો ચીત્રામણના ઘોડા રે.

## રાગ પરજ કડવાં ૩૯

આપો આણી. તે વર સંગે ન આપોજી આણી. ટેક. નીકર કાઢું મારો પ્રાણી, તે વર મુને આપો હો આણી મેંતો સ્વપ્ને દીઠો જે છેગ ભોરે તેની પાપણના છે મા ભોરે, મારૂં મનડું હર્યું લટકાજો, તે વર મુને આપોજી આણી. ૧ જેના દીસે ગાડુ અજાણુરે મકાકર કુંડળ કાનરે અંગે શોભે એ ભીને વાન. તે વર મુને જેનાં લક્ષણ વીશને બારરે મુને પરણી ગયો છે કાલરે, તેને વરસ થ યાં દસબાર. તેવર મુ૦ ૪ વરની લટકતી છે ગાલરે મુને પરણી ગયો છે કાલર તેને ટપકું કીધું ગોરે ગાલ તે વર મુ૦ રાજે પીતાંબર પરીધાનરે મુને કેહેતો ગયો નહીના મરે ત્યારે કયાંથી સરે મારૂકામ, તે વર મુને૦ ૬ ચીત્રલે હા બોલી વાણરે સહચર કેમ થઇ અજાણરે બાઇ મા રી ત્યાંતે જાએ કોણ. તે વર । મુને૦ ૭ કોટ કાંગરે ચાંમુડાયરે; છપન કોડ છે ચોકી માંહરે ચક્ર જળહળતું છે ત્યાંયરે; મુને મારે હેલા માંય. તે વર મુને૦ ૮

## રાગ મારૂ –કડવા ૪૦

ઓખા કહેછે સુણ સાહેલી લાવ્ય કંથને વેહેલી વેહે-
લી બાઇ તુંછે સુખની દાતા,લાવ્ય સ્વામીને થાય સુખસા
તા, ચતુરાને કહે ચીત્રલેહા આણ્યાના ઉપાય કેવા, દુર પં
થછે દ્વારામતી,કેમ જવાય મારી વતી;ત્યાં જઇ ન શકે શ
ક રક્ષણ કરે છે સુદરશન ચક્ર, જાવું જોજન શહસ્ત્ર અ
ગીઆર, તારો કેમ આવે ભરેથાર; નયણે નીરની ધારા વ
હે છે કરજોડીને કન્યા કહે છે, બાઇ તારી ગતી છે મો
ટી તને કોઇ ન કરી શકે ખોટી; સહીયરને સહીયર વ્હાલી
મેં તમને હાથે ઝાલી, આપણુ એક જાણી સંગતી તું
પ્રાણ દાતા છે વિધાત્રી, માબાપ વેહેરી છે મારાં મેં ચ
રણ સેવ્યાં છે તમારાં વિધાત્રી તું દીન દયાળ એમ કહી
ને પગે લ.ગી બાળ; ચિત્રલેહાયે ધારણા દીધી, પછી દેહ
પક્ષીણીની કીધી.

## રાગ ઢાળ કડવા ૪૧.

ચિત્રલેહા કહે એખાબાઇ મારે દ્વારકામાં જાવું; પ્રભુના
ના ઘરમાં ચોરી કરવી નથી લાડવો ખાવું, ૧ અગીયાર
શહસ્ત્ર જોજન જાવું હરવા શ્રીજુગદીશ. સુદરશન જો
ચક્ર મળેતો છેદે મારૂ શીશ. બાઇ તુજને તાણુ તો નવ
પડેને જેમતેમ વેહેલી થાને લાવ્ય મહાસ કંથને તું ખો
ટી થાય છે શાને, જાતીવેળા ઓખા કહે છે મારો વરછે
રૂડો કરમે મળ્યાંછો કુંવારાં; માટે રખે પેહેરતાં ચુડો.ચિ
ત્રલેહાએ કહેવા માંડયું મનમાં રાખો ધીર, તુજ સ્વપ્ના
માં પરણીગયો મારી માડી જાગો વીર, ત્યારે એખા કહે
વા લાગી જોઇ રહી વાટડી, મારો વર રૂડો જાણી એક

તી ધાડી. હું નહી ઓઢું ઘાટડી તું એ શી બોદી વાત. તુજ સ્વપ્નામાં પરણી ગયો મારો માડી જાયો ભ્રાત. એવું કહીને ઉતપતી તે પવનવેગે જાય, આકાશ મારગે સંચરી પોહોચી ગોમતી માંય. ૮ ગોમતીમાં મરદન કર્યું ને વિચાર્યું તે ઠામ; પ્રભુના ઘરમાં ચોરી કરવી નહી એકલાનું કામ. પછીતો નારદમુની સંભાર્યા તતક્ષણ આવ્યા ધાઈ; કહેરે મુજને કેમ સંભાર્યો ચિત્રલેહા બાઈ. ૧૧ બાણાસુરની દીકરીને લાધ્યું છે સુપન. અનિરૂદ્ધ સેજે વરી ગયો વિભ્રમ થયું છે મન. ચોરી કરવા હું આવી સુદર્શન આડું થાય; તે માટે તમને સંભાર્યા કરવા મહારી સાહાય. ૧૨ નારદ કહેછે ઓરે બાઈ તે તેમાં તે શું કામ. એક તામશી વિદ્યા એવી ભણાવુ ઊંઘે બધું ગામ. ૧૩ ચીત્રલેહા કહે સાચું કહ્યું, પણ છે તરવા જગદીશ.સુદર્શન પેહેલું ચક્ર મળેતો છેદે મારૂ શીશ. ચક્રની ચિંતા નવ કરશો. નીકળશે ચોકી ફરવા. તે રે મારગે હું જઈશ બેસાડીશ વાતો કરવા; પછી તામશી વિદ્યા ભણતી જીભે જપતી જાય; ચોસઠ કળામાં આમુંડા તે ડગક ડોલાં ખાય. ૧૬ ગામ તો ધારણ પડ્યું ઊંઘ્યા સઘળા લોક, ચિત્રલેહા નગરમાં પેઠી મુકી મનનો શોક. નારદે વિચાર્યું ચિત્રલેહા અનિરૂદ્ધને લેઈ જાશે શીવને સામળીયો લઢશે જુદ્ધ જોવા જેવુ થાશે ૧૮. ચક્ર ચોકી ફરતુ આવ્યું મારગમાં નિરધાર, તે મારગે સામા મળિયા નારદ બ્રહ્મકુમાર. ૧૯ નારદ કહેછે ચક્રને. તુ ક્યાં હાડી જાયછે ફરવા, એક ઘડીવાર બેશને મુજ સાથે વાતો કરવા ૨૦ તુ ને હુંતો કયાં મળીશ તું સાચી કહેને વાત કોઈ દહાડો મુજને સંભારે, દ્વારકાનો નાથ. ૨૧ ચક્ર સુ

ખથી બોલીયુ વળી મારૂ તે ધન ભાગ ત્યારે હરરા... તો ક્યાંથી પામું લાગ. ભોગુ ચક્ર સમજ્યું નહિ બેઠું નિરાંતે થઇ, પેલી નારી ભર્યા નગરમાં ચોરી કરવા ગઇ ૨૩ જોતીજોતી જ્યા ગઇને કૃષ્ણતણુરે ભોવન; ત્યાંથી આ ઘેરી પરવરી જ્યાં પહોડ્યોપ્રદયુમન. ૨૪ ત્યાંથી આઘેરી પરવરી મહાવિષ્ઠકેરો વીર, સોડ વાલીને પહોડ્યો મહા ધનુપધારી ધીર. ૨૫ હગણાં જો હું અને જગાડુ મા રા મારી કરે કડકાથ માથે હીંડોળો લેઇ લીધોને ઉલટ અં ગ ન માય, ૨૬ જે જુગ અએ એમ કરતી જાય; હીંડો ળો લેઇ જાતાંદીઠો નારદે તેણી વાર. હીંડોળો લેઇ પર વરીને સમર્યા વૈકુંઠ રાય. પવન વેગે સંચરી આકાશ મારગે જાય. ૨૮ બેઘડીમાં આવી પોહોચી શોણીતપુર મોઝાર; તે ઠેકાણે નારદજીએ મન કરયો વિચાર,૨૯ એ જ્યારે ગઇ ત્યારે હુંએ મારે જાવું, તેણે તેનુ કામ કર્યું હું ખોટી શીદને થાઉ. નારદ કહે છે ચક્રને તું નિકળ્યું ચોરી કરવા; આવડી વાર મુરખા કેમ બેઠું મુજ સાથે વાતો કરવા. ૩૧ નારદ કહે છે ચક્રને ઉઠ રાખ્ય તારૂ ગા મ કાલે પછી ચોરી થાશે તું લેઇશ મારૂ નામ, આકા શ મારગે પક્ષીણી તે વેગે ચાલી જાય, ઓખા બાઇતે. વાટ જુવે છે મંદીર માળીયા માંય વા વાયને બારી હા લે ખડખડાટ બહુ થાય. ચિત્રલેહા પાપણી તે હજુએ ન આવી આંય. ચિત્રલેહા ચાલી આવી મંદીર માળીયામાં ય; ભલે લાવી ભલે લાવી હું જગાડું ભરથારરે. ૩૫

## રાગ આસાવરી કડવાં ૪૨

ઊખ્યા પેઉને જગાડિયે, ભરનિંદ્રામાંથી ઉઠાડિયે, મન ઈચ્છાયે એવા બીજીએ બાહદત્તા તો શીદ લીજીયે. ૧ બ:

રથાર પેહેલી ભામની, જે અન્ન રાંધીને ખાય વાગોળ થ. ઇને અવતરે ઊંધે મસ્તક ટંગાય. ૨ ભરથાર પેહેલી ભા મની જે સુવે સજ્યામાંય ભરથારનું જે કહ્યું ન માને આ પગતી જે નારી તેનો નારી અવતરે કાંઇ બીલાડી મં જારી. ૪ ભરથારનું જે કહ્યુ ન માને કરે તરફોડા કંથ, હડકાઇ કુતરી અવતરે માંથે પડશે જંત, ઓખા કહેછે ચિત્રલેખાને તું તો બોલે આપ. પિઉડો પોહોડયો હોય પા રણે કરડવા આવ્યો હોય સાપરે. ૬

## સાખી કડવાં ૪૩

સ્ત્રિ ચરિત્ર અનેરડાં કોઇ તેનો નલે મરમ; સ્ત્રિ શામ ને ભોગવે પણુ ખોયો પોતાનો ધરમ, ૧

## રાગ ઢાળ

ઓખા કહેછે ચિત્રલેખાને હવે ન બોલીશ આડું; તું કહેતો મારા પેઉને પગ ચાંપી જગાડું ૧ ચિત્રલેખા કહે ઓખાબાઇ આવડી ઉતાવળી શું થાય; એ મોટાનો કુંવર કહાવે કાંઇક હશે હથિયર. ઓશીકે જઇ જોવા લાગ્યા તો મોટી એક ગદાય. ઉપાડીને અળગી કીધી ઓખા ચાંપે પાય.

## રાગ મારૂ કડવાં ૪૪

મહાબળીયો તે જાગીયો તેના બળનો નાવે પારરે, ઉઠ હાક મારી, કીધો છે હોકારરે. રમક ધમક ડાકલાં વાગે હારોહારરે; આતો નહોયરે નહોય મારા બાપજીનું ગામરે, દ્વારીકામાં વસે સઘળા વૈષ્ણવ જનરે; અહો રાત્રી એહા કરે છે કીરતનરે. નાદ કેરા ચકરડા તે હોયરે અપા રરે; ભુત ભૈરવ જોગણી, અસુર કોહોની નારરે. [illegible]

ણી છો સાકયણી છો, કોણ છો બન્નાયરે. ચિત્રલેહા કહે છે વીરા ખમા ખમા ખમાયરે.

## રાગ દેવગ્રીની ચાલ કડવાં ૪૫

અનિરૂદ્ધ તે જાગીને પેખે, ભુવનચી આડા દેખે; કોણ કારણ અમને લાવીયાં હો; ચિત્રલેહા બોલી શીર નામી, તમને લાવીશું જાણી, ઓખાને કરો પટરાણી, વર વરવાને અરથે હો તમને લાવીયાં હો તમે બે નારી છો અન્ય; દિસોછો કુંવરી કન્યા પરણું તો થાય છે અન્યાય કેમ પરણું હો અશુર નંદની હો,

## રાગ ધવળ કડવાં ૪૬

બાણાશુરની નગરીમાં ગરગડીયાં નિપારે, એણે ને પબ્દે અનિરૂધ જાગીયારે ૧ જાગ્યા જાગ્યા જાદવરય જુગતી ન દેખેરે. પેખેરે પેખે અસુરનાં માળીયાં રે ૨ આતો નહોય અમારી નગરી ન હોય અમારૂ ગામરે; ન્હોય ન્હોય ન્હોય કનકની દ્વારિકાંરે ૩ ન્હોય અમારી વાડીરે. અમે રમતા દાહાડીરે, નહોય નહોય પુષ્પ કમળનો ઢોલીયો રે. અહિયાં નાદ ઘણાવાગે, રણતુર ઘણેરાં ગાજેરે; નહોય નહોય શંખ શબ્દ સોહામણોરે, મને કેઇ રંડા લાવીરે, મારી દ્વારીકા છંડાવીરે કેઇરે ભામનીયે મુજને ભોળવ્યોરે આતો ઊંચા ઊંચા માળ, લોઢે જડયા કમાડરે, રત્નાગર સાગર સે નથી ગાંજતોરે. ચિત્રલેહા બોલી આગરે, તમે જોઇને દેજો ગાળરે; આવ્યાછો તો આ કન્યા સુખે વરો રે, ત્યારે અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાતરે મુછ ઘાલી હાથરે; જાણી જેઇને જાગ ગગોમાં કેમ બોળીયેરે. મારો વડુવો જુગજીવન; બાપે પ્રદ્યુમન રાણા તનરે, તે માટે નહી

પરણ્યું રાયની દીકરીરે. ચિત્રલેખા ઓલી વાતરે, ઢાંકી રા
ખો તમારી જાતરે; હમણા વાતો કાઢીશ વડવા તણીરે
નરકાસુરને મારીરે, સોળ હજાર લાવ્યા નારીરે, તારા સમ
જો તારા બાપે એકે નથી પરણીરે એક લગને વરીયા
નવ પુછયાં કુળને પરીયાંરે જાત ભાત કોઇની પુછી ન
હીરે, તારા બાપની જે ફઇરે, અરજુન સન્યાશીને ગઇ
રે, મોં કાઢીને બોલે એવું છે નહીરે. જેણેવાયો વંદ્રાવન
માં વંશ, જેણે મારયો મામોકંસ, ધાવતાં મારી માસી
પુતનાંરે, ધાવતાં મારી માસીરે કરી રાખી કંસની દાશી
રે, કુબજાના કુળની વાતો કહેતાં નથીરે.તારો વડવો દધી
માખણનો ચોર, ચારયાં વંદ્રાવનમાં ઢોરરે. છાશ પીનેનો
ઉછેરીયોરે. સત્રાજીતને કાજેરે મણી લેવા ગયા મહારાજ
રે ત્યાંથી પરણી લાવ્યા જાંબુવંતી રીંછડીરે. ૧૮ લાંબાં
નખને ટુકા કેશ, વરવો દીસે એનો વેશરે ભુંડા મુખના
મુંછાઉપર શું મોહી રહયોરે. ૧૯ કહોતો વાત વધારી કે
હીયે; નિકર અહીંથી છાનાં રહીયેરે પુછો છોતો કન્યાનું
કુળ સાંભળોરે. તારો વડવો જગજીવન એનો વડવો કે
ઇલાશનો રાજનરે; ઓખાની માડી તો ઉમીયા સતીરે.
હિમાચળની ભાણેજીરે, ગણપતી તેનો વીરરે, ઉમીયાના અ-
રધાંગે ઓખા રૂપનીરે. તારો વડોવો જુગજીવન તેમતેનો
વડાવો બળીરાજન. એક સમે બળીરાયે જગ્ન માંડીયોરે,
બળીરાજા જગતનો અધિકારી. તારો વડોવો ભીખારીરે;
ડાલણ ડગલાં માટે કર જોડીયારે. ૨૩ આટલી વડાઇ શા
શાને કરોછો, એના બાપની ભુગીમાં રહોછોરે કરમહીણ
ના કપાળમાં કોઇ ચોઢે નહીરે. કહોતો વાત વધારી કહી
યે. નીકર અહીંથી છાના રહીએ, આવ્યા છેતો આકન્યા

દિએ વરેરે.

## રાગ ઢાળ કડવા ૪૧.

અનીરૂદ્ધ વળતો કોપીયોને ક્યાં મારી જાય, તમારા કંજણુના હવે, મારી કરૂ કડકાય. તમેં જાણ્યું અહીંયાં આવી કર્યું બલેર કામ; તમને બે જણુને મારી ઉડીજાક દ્વારીકાં ગામ. ઓખા ત્યારે થરથર ધ્રુજી વેગે આવી અ. ૩ મારા પેઉજીને હું મનાવું તું લાવી તે તારો પાડરે. ૪

## રાગ સીંધવો-કડવાં ૩૪

મારા સોરઠીયા સુજાણ મળ્યા મને મેલશોમાં મારા જીવના જીવન પ્રાણ મળ્યા મને મેલશોમાં મારા જીવના જીવન પ્રાણ મળ્યા મને મેલશોમાં મારી સાસુડીના જા ત મળ્યા મને મેલશોમાં સ્વપ્ને શીદ ઝાલ્યોતો હાથ મ ળ્યા મને મેલશોમાં ચાલોતો કહુ મારા પ્રાણ મળ્યા મ ને મેલશોમાં ત્યારે અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાણુ સાંભળ સુંદરી, અબળાયે નાંખ્યા બોલ અમશું ઉથલડી. મારા બડાકવાની વાત કાઢીને વઢી ત્યારે ઓખા બોલી વાણુ એ છે દાસલડી, કૌભાંડની તનીયાત, પગની ખાસ લડી. ત્યારે અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાણુ હવે હું વરૂ. તને ગા ળા દીધી સાર, મારૂ વેર વળ્યું. ચિત્રલેહા બોલી વાણુ ગા ળા દીધી સહી. તમે બે થયાં છો એક પરણાવું નહી પ રણવાનીપેર સઘળી મેં લહી. મને મળીયા નારદ મુન્ય વિદ્યા શીખવી. ત્યારે ઓખા બોલી વાણુ હવે વારશાની પરણાવ માળીયા માંહ્ય રાજકુંવર ન્હાની.

## રાગ ધોળ કડવાં ૪૯

માળિયાનાં મંથ્યા અગ્નિ પ્રગટ દીધિરે માળીયામાં હે

વતા સાક્ષી લીધારે, માળીયામાં નારદ તુંબર વાયરે, મા ળિયામે કળસે ચોરી બંધાયરે. માળિયામાં પેહેલું મંગળ વરતાયરે, પેહેલે મંગળ શાં શાં દાન અપાયરે. ચિત્રલે આપે છે કરની મુંદ્રીકાયરે, દાન લેછે ક્રશ્ન તણો સંતાન રે. માળીયામાં બીજુ મંગળ વરતાયરે બીજે મંગળ શાં શાં દાન અપાયરે, ચિત્રલેહા આપે છે સોળ શણગારરે. દાન લેછે ક્રશ્ન તણો સંતાનરે માળિયામાં ત્રિજુ મંગળ વરતાયરે, ત્રીજે મંગળ શાંસાં દાન અપાયરે, ચિત્રલેહા આપેછેનવસર હારરે. દાન લેછે ક્રશ્ન તણો કુમારરે. મા ળિયામાં ચોથુ મંગળ વરતાયરે ચોથે મંગલ શાંશાં દાન અપાયરે, ચિત્રલેહા આપે છે ગાયોનાં દાનરે, દાન લેછે ક્ર શ્ન તણો સંતાનરે; માળિયામાં સમેવરતે સાવધાનરે મા ળિયામાં આરોગ્યા કંસારરે, માળિયામાં સોભાગ્યવંતી તેડા વોરે ઓખાઆદને સોભાગ્યવંતી કહી બોલાવરે માળિયા માં ઓખા અનિરૂદ્ધ પરણી ઉઠયાંરે. માળિયામાં સોનઇયે મેરૂતૂઠયારે.

## રાગ ચોપાઇ ત્રિતાળી કડવાં ૫૦

બોલ્યાં સુકજી પ્રેમ વચન, સાંભળ પરિક્ષત રાજન મ ળિને બેઠી બેઉ સહયારી, બોલી વચન કોભાંડ કુમારી. ૧ સુખ ભોગવો શ્યામને સ્વામી, ચિત્રલેહા કહે શિરનામી, બાઇ તું કરજે પીઉનાં જતન, રાંક હાથે આવ્યું રતન વર કન્યા સુખે રહેજો, બાઇ મુજને જાવા દેજો આજ એ નું આપેછે રાય,ત્રીજુ માણસ કેમ સમાય.તમો નરનારી ક્રિડા કીજે, હવે મુજને આગ્ના દીજે, બોલી ઓખા વૃક્ષ ની રાણી, મારી સહયર થઇ અજાણી. હવે સતી ઓ

ખા વગતી ભાખે, ગાઇ કેમ છતું તુજ પાકે, આપણ
બે દિન નિરગમશુ, અન્ન ત્રણ વેંચીને જમશુ. દુખ થા
શે તો દેઇશું થાવા, પણ નહી દેઉ તુજને જાવા; ગેનો
હું તો રહીશ ભુખી, તુજને નહી થાવા દેઉ દુખી, હું તો
આપીસ મારો ભાગ, હમણાં નથી જવાનો લાગ; માબા
પ તેરી છે મારાં મેં તો ચરણ શેવ્યાં છે તમારાં. તુજ
તે ઘેર ન ન જવાય, જાણ્ય બાણાસુરને થાય; ચિત્રલેહા
કહે સુણ વાણી મારી સઇયર થઇ અજાણી. ૮ પ્રધાન પુ
ત્રી કહેવાઊછું માત્ર હુંછું બ્રાહ્મણીનું ગાત્ર, તુજ અર્થે લી
ધો અવતારમેળવ્યાં નારી ભરથાર, એમ કહી કરી પ્રસ
ન. ચિત્રલેહા .ગઇ બ્રહ્મ સદન; ઓખાએ આંખડી ભરી
કંથે આશના વાશના કરી. સામી આશા બાંધી નારી, પ
છી ચિત્રલેહાને વિસારી, જે દાહાડે તુજને સ્વપ્ન તે દહા
ડે મુજને સ્વપન, જાણે પરણ્યોછું ઓખા નારી, ઉઘાડી
મેલાતી બારી. એને સરખી વિજોગની પીડા, નરનારી ક
રે કામક્રીડા. એને ચહડતી જોબન કાયા પ્રિત બંધને બાં-
ધી માયા નેહ જણાવે છે ઓખાનારી, રમે અનિરૂદ્ધ કું
જ બીહારી જે જોઇયે તે ઉપર આવે, ભક્ષ ભોજન કરે
મન ભાવે પેહાત્યો ઓખાનો અભિલાખ, પછી આવ્યો
અસાડ તે ગાસ આવ્યા વર્ષાકાળના દન, મેહ ગાજે વર
સે બહુ પરજન્ય બોલે આકાશે વીજળિ કરી બોલે કો
કીલા વાણી મધુરી. મહા તાપસનાં મન ડોલે ત્યાંતો મો
બપઇયા બોલે તેલ મરદન કરે છે અંગે, કેસર ચંદન ચ
ર્ચે રંગે નેત્ર અંજન આભ્રણ સાર, કરે તંબોળ કેરા
અહાર; તપે નવરટ ચાંદલો તવો, ચંદ્ર સરક; [illegible]

જેવો શીશ ફુલ સેંથે સીંદુર, તેને મોહ્યો અનિરુદ્ધ ! ૨૨ કાને ઝાલ ઝગકતી જોઇ કામકુંવર રહ્યા મોહી, નાકે સોહીયે મોતીની વાળી તેને રહ્યો અનિરુદ્ધ નિહાળી. મોહાયો મોહયો મુખને મોડે, મોહ્યો મોહ્યો ભ્રકુટીને જોડે, મોહયો મોહયો ટીલાવંકે મોહ્યો કેસલંકે, મોહ્યો ઘુઘરીને ઘમકે; મોહયો મોહયો ઝાંઝરને ઝમકે. દીઠું મેં ડીયે સુંદીર કામ, તેણે વિસાર્યું દ્વારીકાં ગામ; ભક્ષ્યું ભક્ષ ભોજન કરે આપ તેણે વિસાર્યાં માને બાપ. ૨૧ પાયો અધરામૃત પકવાન, તેણે વિસાર્યું હરીનું ધ્યાન, ઓખા સુખ તણો સાગર, તેણે વિસાર્યો રત્નાગર. અનીરૂદ્ધની ચાલ છે ગમતી; નથી નારી સુખે ઓસરતી. હીડે ઓખાની પુંઠળ ફરતાં, ઘેલો કીધો મરજાદા આણી. નવ સુજે દિવશ કે રેણી; રાત દિન નિરગમે છે રમી, ચારે આંખે ઝરે છે અમી, સુધબુધ તો વિસરી ગઇ, એટલે ચોમાસુ ગયું વહી. ૨૫

વલણ.

ચોમાસુ વહિગયું, આવ્યો આસો માસરે;
કન્કા ટળી નારી થઇ, ઓખા પામી સુખ વીલાસરે.

## રાગ મલ્હાર કડવાં ૫૧

વર્ષાત્રતુ વહિ ગઇરે, રમતાં રમતાં રંગ વિલાસ; સુખ પામ્યા ઘણું રે, એટલે આવ્યો અશ્વીન માસ. ૧ એક રામે સહચરરે, આવી સરદપુનમની રાતરે. માગશર ઝીલે... પુરણી મારે, ઉતમ દિસે આસો માસ, ૨ ચંદ્રમાને કીરણેરે, બેઠાં હીંડોળે નર નાર, હાસ વિનોદ મારે કરતાં કીધાં વિલાસ. ૩ રક્ષક રાયનારે તેણે દીઠી રાજકુમાર કન્યા રૂપ ક્યાં ગયું રે ઓખા દીસે હવે નાર. ચિત્રલેખા

કયાં ગઇરે એકલી દીસે છે ઓખાય; રાતી રાતી આંખ
ડીરે ફુલ ફુલી દીસે કાય. ૫ પીંડે ઉર ઢાંકતીરે. શાકે
થયા છે નખ પાત; અધુરપે શામતારે કોઇક પુરષ દંત
નો ઘાત. સેવક સંચર્યારે, એવો દેખીને આચાર મંત્રી
કોભાંડનેરે. જઇને કહ્યા સમાચાર, ૭ પ્રધાન પરવર્યોરે
જ્યાં છે અસુર કેરો નાથ, રાયજી સ.ભળોરે મંત્રી કહે
છે જોડી હાથ, લૌકીક વારતારે કાંઇક આપણને લઇ, ન
જીભ્યા છેદીયેરે, કેમ કહીયે વજ્ર વચન. બાળકી તમ ત
ણીરે તેતો થઇ છે નારી રૂપ, વારતા સાંભળીરે, આસન
થી ઢળીયો ભુપ, ધ્વજા ભાગી પડીરે એતો અમથી અ
કસમાત; બાણ કોપ્યો ઘણુંરે મંત્રી સાંભળી સાચી વા
ત. શિવે કહ્યું તે થયુંરે તારી ધ્વજા થાશે પતન. તેવારે
જાણજોરે રીપુ કોઇક થશે ઉત્પન્ન જાઓ મંત્રી તમારે.
જુઓ પુત્રી કેરી પેર, કોઇ જાણે નાહીરે, તેમ તેમ તે
ડી લાવો ઘેર. પ્રધાન પરવર્યોરે સાથે ડાહ્યા ડાહ્યા જ
ન; ઓખાને બાળીયેરે હેઠે રહીને કહે છે વચન, કઉભાં
ડ આચર્યોરે ઓખાજી દોને દરશન, ચિત્રલેહા ક્યાં ગ
ઇરે ચાલો તેડે છે રાજન. થરથર ધ્રુજતીરે પડી પેટડા
આમાં ફાળ; શું થાશે નાથજીરે, આવી લાગી મહાજંજા
ળ. તેમે રખે બોલતારે; તાથજી દેશોમાં દરશન, મુખ ઉ
ડી ગયુરે ઓખા નિરં ભરે લોચન ૧૭ બાળા બહુ બ્યા
કુળીરે, કાંઇ ઢદળીકેરે વરણ; કરાણ કરયા વીનારે ક્સુકી
પેહેરી અવળે વરણ. બારીએ બાળ.કીરે ઉભી રહીને ત્યાં
આવી; કોભાંડે કુંવરીનેરે ભલ વચને કરી બોલાવી. ચિ
ત્રલેહા કયાં ગઇરે તુ એકલડી દીસે બાળ; કન્યારૂપ. કયાં
ગયુરે ખીજશે બાણાસુર ભુપાળ શરીર સંકોગતીરે કર

ધીરે કરતી મુખડા કેરી લાજ; ઘરમાં કોણજ મુરેન છે ને સાચુ કહોને આજ. ગળસ્થળ કર ધરીરે કોઇ પુરૂ દંતને. ધાન, શણુચટ તાણુતીરે બોલી ઓખા ભાગી વા ત. દીલ સારૂ નથીરે, ચિત્રલેખાએ કીધું સદન; તેણે હું આકળીરે દુખણી નીર ભર્યું લોચન. ૨૩ મંત્રી ઓચ ર્યોરે ઓખા બોલે આળ પંપાળ હેઠાં ઉતરોરે નહીંતો ચહડીને જોઇશું માળ.

પલણુ

માળ જોઈશુ તમતણો. ભાગશે તમારો ભારરે;
એવું જાણીને ઉતરો, રાય કોપ્યાછે અપારરે.

## રાગ રામગ્રી કડવા ૫૨

કન્યાએ ક્રોધ જણાવીયો હાંકોટયો પ્રધાન; લંપટ બો લંતો લાજે નહી, ધાડપણે ગઇ સાન કન્યાએ૦ પાપી પ્રા ણ લેવા કયાંથી આવિયો બોલતો ક્ષુદ્ર વચન; એવા સારૂ કીધી જોઇશે. જીભલડી છેદન. કન્યા૦ ૨ હું તો ડા હયો દાનવ તુને જાણુતી, ભારેખમરે કઉભાંડ; એવું આ ળ કોને ન ચડાવીયે, ભાગી પડેરે બ્રહ્માંડ કન્યાએ૦ ૩ હેવા દેને તુ મારી માતને. પછી તારી વાત; હત્યા આપુ તુજને કરૂ ઝંપાપાત. કન્યા૦ કઉભાંડ લાગ્યો કંપવા પ છી, પુત્રી પરમ પવિત્ર, પછી કાલાવાલા માંડીયા, ન જા ણ્યુ સ્ત્રીચરિત્ર. કન્યાએ૦ ૫ બાઇ રાજાએ મુજને મોક લ્યો લોકે પાડયો વિરોધ; ઓખાજી પુછ્યા માટે, આવડો શો ક્રોધ, કન્યા૦ ૬ એવું કહેતાં સેવક, બાણાસુરની પા સ, રાજાએ મંત્રીને કહાવીયુ જુઓ ચઢીને આવાસ. ૬૦ ૭ કઉભાંડ કોપ કરીને ગાજીયો વજડાવ્યાં નિશાન, માળી એથી બંને ઉતરો, બાણાસુરની આણ, કન્યાએ૦ દાસને

આપી આગના, સ્થળ ફરીને છે દન, ઓખાએ આંસુડાં ઢાળીયાં ચંપાશે સ્વામીન ક૦ ૯ હોંકારે અસુરનો સાંભળી ઉભો થયો અનિરૂધ, મેઘની પેરે ગાજ્યો, કંપી નગરી બુધ, ક૦ ૧૦ મંત્રી કહે સુભટ સાંભળો; કોઇ જોદ્ધો બોલ્યો આંહી, આપણું નાદે ઉઠીયો મેઘ શબ્દથી સહી, ક૦ ૧૧ ઓખાએ નાથને બાથમાં ઘાલીયો, શું જાવો છો વહી; મરડી મરડી જાયે જુદ્ધે હવડા જાણી કહી. ક૦ ૧૨ આ શો ઉદ્યમ વઢવા તણો નથી બાપનું ધામ, દાનવને માનવ જીતે નહી ન હોય હતુ સંગ્રામ ક૦ ૧૩ નાથ કહે સુણ સુંદરી, વાત સઘ ળ થઇ. હવે ચોરી શાને આપણે, બેશીયે બારીયે જઇ, ક૦ ૧૪

વલણ.

જઇ બેઠાં નર નારી બન્ને, પાત વિપ્રીત કીધીરે; છજે બજે કામ કુંવર ઓખા ઓછંગે લીધીરે.

## રાગ રામકળી કડવા ૫૩

જોડી જોવાને જોધ મળ્યા ટોળેજી, ઓખા બેસારી અનીરૂધ ખોળેજી, કંઠમાં બાંવલડી ઘાલી બાળાજી, દેખી કોબાંડને લાગી જવાળાજી. ૧

### ઢાળ.

જવાળા પ્રગટી બાળ પ્રગટી, સુભટ સહુ જોવા મળ્યા મંત્રી કહે કાઇ બળ શોભે, હરી ઉછંગે કમળા. ૧ લધુ સ્વરૂપને લક્ષણવંતો, આવી સુતા સંગ બેઠો, જ્યાં પર કા નહી પંખી તહો તે માળીયામાં કેમ પેઠો, નીશંક થ ઇને બન્ને બેઠાં નિર્ભય નરને નારી; હાસ્ય વિનોદ કરે થ

ણીને નિરલજ નરને નારી; હાસ્ય વિનોદ કરે ઘણીને લ જ્યા ન આણે મારી. ૩ ઓખાયે અપરાધ માંડ્યો ધાઇ ધાઇ લેછે સોઇ, પ્રધાન કહે એ પુરૂષ મોટા, કારણ દિસે કોઇ. ૪ અંબુજ વર્ણી આંખડીને, ભ્રકુટી રહી ખમખમી, રોમાવળી વાંકી વળી, વઢવા રહ્યો ટમટમી. માળ ઘેરયો સુભટ સર્વે. બોલેછે આતંડ. અહો વિભિચારી ઉતર હેઠો એમ કહે કુભાંડ. અલ્પ આયુશના ધણી જમપુરીના મારગ સત્ય અંકુર સરીખા રીપુ માંથે, કેમ થઇ બેઠો સ્વચ્છ, ૭ બાણુ રાય તેની દીકરીને ઇંદ્રેન થાય આંખ તે રાજકુંવરીની સંગે તું ચઢીને બેઠો માળ. સાચુ કહે કેમ શીશ રહે; કોણ નાત કુળને ગામ, યથારથ તું ભાખજે. કેમ સેવ્યું ઓખાનું ધામ. ૯ અનિરૂદ્ધ વળતો બોલીયો, સાંભળો સુભટ મીત્ર, ક્ષત્રી નંદન ઇચ્છાયે આવ્યો બાણુનો જમાત્ર. મંત્રી કહે અલ્યા બોલ વિચારી, ઉતરશે અભિમાન. જમાત્ર કોનો બાળકો કોને દીધું કન્યાદાન. અપરાધ પુરણ ઉતર હેઠો તને બાણુરાયની આણ, આ દાનવ તારા પ્રાણ લેશે મરણ આવ્યું જાણ, વિચાર જાણે જીવ્યાનો,પડ્યો વરાંસે સુક;શીક હોય તો હાકી ઉડે, પણ દીસે છે જાંબુક. બેક જણાને જોઇને, પાછો ચાલ્યો કૌભાંડ, કૌભાંડનું વાક્ય સાંભળી પાછો ચાલ્યો બળીરાજાનો તન. સાંભળનાગાં ચાર લાખ યોદ્ધા મોકલ્યા તતકાળ, તે ઓખાયે દીઠા આવતા પડી પડમાં ફાળ. ૧૫.

## રાગ પરજ કડવાં ૫૪

કામીએ જ્યારે કડક દીઠું ઓખા થઇ નિરાશ અરે

દશ્યવ આશું કીધું, મારા મનમાં હતી મોટી આશ, વા-
લમ કેમ વઢોર વઢશો મારા પાતળિયા ભરથાર વા૦
આછી પોળી ઘીયે ઝબોળી, માંહે આંબારસ ઢોળી. તમે
જમતા હું પીરસતી ભરી કનક કચોરી, વા૦ આલોટે પા
લોટે અવનીપર રૂદન કરે અપાર; બોલે નહી નઇણે વર
સે આંસુ ધાર વાંલા૦ ઉઠે ને વળી બેઠો થાય વદન વી
કાશણુ વીર. તીત્ર બાણુ જ્યારે છુટશે કેમ શેહશો કો
મળ શરીર વા૦ ૪ મારા માત પીતાને જાણુ થયુંને, ક
ટક મોકલ્યું પ્રૌઢ. પાપી બાપે કાંઇ નવ જાણ્યું, બાણા
સુર મહા મુઢ. ૫

## રાગ હાળ કડવાં ૫૫

શેલી નારી કાલાવાલા જે કરો તે ફોક અમો એવું જુ
દ્ધ કરીએ તે જાણે નગરના લોક. તું જાણે પિરૂ એકલા
ને, હાથ નહી હથિયાર, તારા બાપે ચાર લાખ મોકલ્યા
તે મારે મન ચાર. તું પિરૂ એકલાને કર નથી ધનુષ્ય
ને બાણુ, એક ગદા જ્યારે ફરશે ત્યારે લેઈશ સર્વેના પ્રા
ણુ . ૩ ચિત્રલેહા ચતુર નારી વિધાત્રીનો અવતાર; બો
ખાયે તે ધ્યાન ધરીયું આવી માળિયા મોઝાર. એવું ક
હીને જોયું સજ્યામાં, ગદા તો નવદીઠી, ચમકીને પુછ્યું
ચિત્રલેહાને અંગ લાગી અંગીઠી ચિત્રલેહા કહે મહારાજ
હુંતો ચતુર થઇ નવ ચુકી, મેં જાણ્યું મુજને મારશે,
ગદા દ્વારીકામાં મુકી અનિરૂદ્ધ કહે શાને વઢુ મારે હા
થ નથી હથીયાર. ચિત્રલેહાયે નારદ સંભારયા, માળીયા
મોઝાર, નારદ કહે મુજને કેમ સંભારયો કઉભાંડ કેરા
તન; મહારાજ જુદ્ધ ચઢે અનિરૂદ્ધ દીજે આશીરવાદ વ

ચન. આશીરવાદ નારદે દીધો, શોભાગ્યવંતી ઓખા બા
ઇ ભલો ભલો પુત્ર પ્રદ્યુમનનો ચિરંજીવી અનિરૂદ્ધ ભાઈ,
ભલો તું પુત્ર પ્રદ્યુમનનો, વીર ઘણો વીકાળ, અંતરિક્ષ ઉ
ભો હું જોઉછું આણે સરવનો કાળ. ૧૦ અલ્યા ઘણી
વારતો બેશી રહયોને વાત તણું નહી કામ. બછરામાં
બકરીગો બાંધી તેં બોળ્યું બપનું નામ. અનિરૂદ્ધ કહે શા
ને વઢું હથીયાર નથી કાંઇ એક, જોદ્ધા ઝાઝા શોર કરે
છે ત્યાં શો કરવો વિવેક, નારદ કહે છે ઓખા બાઇને
તું આદ્ય જગતની માત, તારૂ સામરથ હોય જટલું આ
પ સ્વામીને હાથ ઓખાયે એક ભોંગળ લઇને.કહાડી આ-
પી ઘરમાંથી બાહાર; સ્વામીના કરમાં આપી તેમાં હજા
ર મણનો ભાર, વીર વિકારી ભોંગળ લીધી; માળયામાં
થી ધાય, ચાર લાખ જોધા તરવરીય. તે સામો જુધને
જાય, ગેડી ગુપ્તી ફરશી તુંબર, છુટે ઝાઝાં બાણ; માળિ
યાને ઢાંકી લીધું જેમ આભલીયામાં ભાણુ, આવતાં બા
ણુ ભેગાં કરીને, પાછાં નાંખે બાળ; ઊંચેથી આવી પડે
તે, આણે સરવનો કાળ; ભડાક લઇને ભોંગળ મારી, અ
નીરૂધે જેણી વાર, તે ઝણકારા કરતી આવી, તેણે કરયો
સંહાર, અનીરૂધ કેરો માર ઘણો તે જોધાએ ન ખમાય
મારી કટક સરને કટકા કીધું આપે નાઠા જાય, રહો ર
હો શા માટે નાસો કાં થાવોછો રંક; હું તમારા કાજ આ
જોઉછું મારો ન કાઢો વાંક, ૨૦ અંગ ધ્રુજે કાંઇ નવ સુ
જે, આવ્યા રાયની પાસ, શું બાણાસુર બેશી રહયોને
કટક થયું સરૂ નાશ, જોધા સહુ નાશ થયાને, ચોરીએ
નાઠા સાર; તમને આવ્યો સંભળાવવા. ઘણું કરી પોકા
ર. નાશ રાજા ભુંગળ આવી પ્રાણ તાહારો જાય, બા.

...ડુર પઠચા ગાભરો દઈવ આતે શું ..., ગોજ્ન શયે ૭ લાખ મોકલ્યા, જઈ કર્યો સંગ્રામ, મારી બાંધી લાવો કહ્યું ફેડો તેનો ઠામ, જોધા આવ્યા જોરમાં તે કરતા મારો માર ૭ લાખ આવી ઉભા રહયા તેના બળ તણો નહી પાર કોઇ એક જોજનને એ જોજનના જોધા ઊંચાય, કોને માંથે શીંગડાંને, લોચન ઉદરમાંય. ખડગ ખાંડાં તુંબર ફરશી ગોળી હાથે નાળ; તોપ કવચ રણ ભાલા બરછી, મુદગરને બીડો માળ, સાંગ ઝેડી શુગ.દ ને ઝળકતી તરવાર, બાણાસુરના આધાને કરતા મારો માર. કાંઇક કચરઘાણ થયાને, પડ્યા પૃથ્વીમાંય. શ્રીઅનિરૂ પછી વિચારયું ગદા પડી છે સુરણ. જોધા આવ્યા જોરમાંતે. કેમ પામશે મરણ પછી પડતું મુક્યુ પૃથ્વી ઉપર, ગદા લીધી હાથ; કાળચક્રની પેરેજુઝે, સહુ સંહાર્યા સાથ. કોઈ જોધાને ઝીકી તાંણ્યા. ઝાલ્યા વળતી કેસ, કોઈને અડબોડે મુકાયે કોઇને પગની ઠેસે. કોઈનાં મોઢાં ભાગી નાંખ્યાં હાથની લપડાકે કોઇને મારી ભુકો કીધો ભુંગળને ભડાકે. એમ હુલડ કર્યું ને ત્રાસ પડીયો, ભુંબારણ બહુ થાય, ૭ લાખ ચકચુર કરીને ગયો માળિયામાંય. નાઠા જોદ્ધ. જાણે ગયા જ્યાં છે બાણાસુર રાય, નાશ રાજા ભુંગોળ આવી પ્રાણ તારા જાય. નોહે નોહે કાંઇ નાનો કુંવર, દિસેછે કોઇ બળિયો; ઘણી વારનો જુધ કરેછે કોઇને ન જાય કળિયો. કોબાંડને તેડાવી પુછયું હવે શું કરવુ કાજ. આટલે છોકરે નીચુ જોયુ

બહુ ધીકધીક મારૂ કાજ ૩૭

## રાગ ધીભાસ કડવા ૫૬

મતબાલો મહાસે માળમાં જઈ ં. I .ાપે સભામાં સંભળાવ્યું કઉભાંડ ચઢડીયો કાળ, મતબાલો મહા લે માળમાં. ટેક..જુગ જીત્યુ પણ કાંઇ નવ દીઠું સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળેરે, કહો કઉભાંડ હવે શું કરવું મારો ભાર ભુપાળમાં. મતબાલો૦ ૧ સહુ સૈન્યાનુ સાગરથ બાંધ્યું; બહુ બળ દીઠું છે બાળમાંરે, મ૦ ૩ વિખિયાયોસ્બળ્યો તે નહી થાય અળગો; જેમ આંખી મદ જાળમાંરે, બાળક બકરીને શીદ મોસરો, તેમ જોવા શીહની ફાળમાં મત૦ એ બાળકને જે બાંધી લાવે તેને વધાવું રતન ભરી થાળરે. સીંહપણું વેરાઇ ગયુને થયું સંભ્રાંમ શીયાળમાંરે, મત૦

## રાગ સોરઠ કડવાં ૫૭

કઉભાંડ કહે તું સાંભળ રાજા એક સાચો મર્મ એ ભુગળે દસ લાખ માર્યા, જણે ન રહયો તારો ધર્મ. ૧ અચરજ એક લાગે છે મુજને, પડી અસંભે વાત એ ભુંગળે દસ લાખ માર્યા. કીધો મહા ઉતપાત. ૧ પુરવે મેં તને પ્રિછવ્યો, અહંકારે થયો તું અંધ; અહંકારે લંકાં બાઇરણુ રોળાયાં દસ સ્કંધ. અહંકાર ચંદ્રમાયે કરગો, તેને રોહણીશું સંજોગ, છવીસ નારી પરહરી,માટે ભોગવે ખઇ રોગ. એવા અહંકાર હું અનેક કહું તુ સાંભળને ભુપાળ, વાંક કોઇનો કાહાડીશ નહીં ફુટશું તારૂ કપાળ. અહંકાર તુજ બાપે કરયો જેણે જીત્યા દસ દીગપાળ, વામન રૂપ વીઠલે ધરીને બળી ચાંપ્યો પાતાળ. અહંકાર કોઇનો છાજયો નહી, ગર્વ ન કીજે રાય ગર્વ કોઇનો રહયા નહી, તમે વિચારો મનમાંય ૭ પેહેલી ધ્વ

જા ભાગી પડી, વરસ્યો રૂધીરનો વરસાદ; નક્ષત્ર તુટીને પડે, થવા માંડ્યો ઉતપાત. હવે તતબર થઇને સેન્યા સાં બળો, રાય એહાનું નહી કામ, દસ દીશા તું જીતીને આવ્યો, છોકરે બોળ્યું તારૂ નામ. રાય પેહેલો મેં તુને પ્રિછવ્યો, પ્રતાપ તારો પ્રતક્ષ; આ સમે એવી લોકતામાં ઉદય પામ્યો અરત, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળમાં, કહેવાયો તું એક, ત્રણાવત તુજને કરગો, એ છોકરે નવ્યો છેક. વચન એવું સાંભળીને; રાયની ગઇ છે સુધને સાન, શીથળ અંગ દેખી રાજાનું, પછી બોલીયો પ્રધાન, કરજોડ કહે તું સાંભળ રાજા, પ્રાક્રમ તાહારૂં પ્રચંડ, શશા ઉપર સીંહ અખંડ તે, તેમ પૃથ્વી કરૂં શત ખંડ, કહોતો તેને બાંધી લાવું, એમાં તે કેટલું કામ, શોણીતપુરના સુભટ કેરા, વદન ટાળુ શામ. રળીયાત થયો રાય વચન સાંભળી, આપ્યા સાહુ શણગાર, તું મારો વડો બાંધવ, આ તારો સરવ ભંડાર, જાઓ વીરો તમે વેગે જઇને, કરી આવો શુભ કામ, વધામણી વેહેલી મોકલજો, પેલા શત્રુનો ફેડી ઠામ. વચન શીશ ચડાવીને ઉઠયો, તેણે કીધો સાહુ શણગાર, સેન્યા સઘળી સજ કરી, તેની શોભાનો નહી પાર. મહા મેંટા ગજ ગીરીવર સરખા, મગદગીત કહેવાય, હીરા માણેક રત્ન જડીત્ર અંબાડી તેની જોતે રવી ઢંકાય, સૂર્યવંશી શોમવંશી, પાખરીયા કેકાણ, મોરડે મોતી જડીત્ર તેને, હીરા જડીત્ર પલાણ, અનેક અસ્વ હોવી આગળ, ગણતાં ન આવે પાર. અટક પાલખી રથ સિંહાસને; તેને સુભટ થાય અસ્વાર, શીહલદ્વીપનો હસ્તિ મોટો તેને જડયાં માણેક અપાર, મેઘાડંબર છત્ર ધરીને રહે મંત્રી થયો અશ્વાર. નગારાંના તો ઘોશ વાજે શર

ણાઇયોનાં તુર; સેન્યા સઘળી પરવરી, જાણે સાગર આ-
વ્યું પુર, નાળ ગોળા કવચ ભાગ્યા, કરતા મારો માર; મા
ળીયા આગળ ઉભા એટલે ઓખા કરે વિચાર. સ્વામી
તમારા મનમાં આવે તો કહું વતી આજ, ચીત્રલેખા
દ્વારીકાં લેઇ જાય તો સીજે સઘળું કાજ, વચન સુણીને
જ્વાળા લાગી ચઢી અનિરૂદ્ધને રીસ, ચરણ કેરી આગ
ળથી જ્વાળા લાગી સીશ; યુદ્ધને વિશે સનમુખ ન રહું
તો લાજે મારો વંશ બાણાસુરને એણીપેરે મારૂં, જેમ
કૃશ્ને મારયો કંસ. એવા માંહે જોદ્ધા આવ્યા, દેવા લા
ગ્યા ગાળ, ક્રોધ ચડડયો બહુ કામ કુંવરને કીધી ઇચ્છા
દેવા ફાળ, ૨૭

વલણ.

ફાળ દેઉ અંત લેઉ હોકારો તવ કીધોરે;
ઓખાએ અનિરૂદ્ધ માળીયામાં ઉચકીને લીધોરે, ૨૮

## રાગ સુપાળ કડવા ૫૯

ઓખા કહે કંથને એમ ન કીજે, બાગીયોશુ વઢતાં બી
જે. એ ઘણાને તમો એક જાતે, સૈન્ય મોકલ્યુ મારા તા
તે દૈત્યને વાહન તમો પાળ, એ કહ્યુ તમો સુવાળ. એ
ને તો કવચનેને બકત્તર, તમારે આંગે પીતાંબર; દઇત્યને
સાંચ્યો બહુ ભાલા, પ્રભુ છો તમે ઠાલા માલા, આતો
મસ્તાન બહુ બળીયા, તમો સકોમળ પાતળીયા, પેહેલું
મસ્તક માહારૂં છેદો, સ્વામિ પછી અસુરને ભેદો, તમા
રી દેહ દેખી હું તો મોહું, નેત્રે જુદ્ધ કરતાં કેમ જોઉં; મુ
વા દઇત્ય કરે પોકાર, પ્રભુ પ્રાણ કંપે છે મારા, ઇચ્છા
અંતરમાં પેઠી, દઇત્યે માળિયું લીધું લુટી ઘણુ ક્રોધી વી-
રોધી છે બાણુ, હાડો ઇંદ્રનું જાગે આસન જકત સ્તંભે

તાતની હાકે, બાણુ સૈન્યા ચડાવી છે ચાકે. જેને નામેને મેરૂ હાલે, સક્ર ધારી સરખે નવ ચાલે. ક્ષત્રી સાશ રહેછે બીતો, તમો કેઇપેરે તેને જીતો, મંત્રી રહચો છે દંતજ કરડી. શું ધાર્યોછો મુછયો મરડી. કંથ કહે ન કરૂ સંગ્રામ નાશી પેઠાનો કીયો ઠામ. હવે જીવતાં છુટવું નહી સૈન્ય માંરીયે સામા થઇ, નથી ઉગરવાનો ઉપાય ત્યારે ભય પાગે શું થાય. નાકે લાંછન લાગે કુળમાં છે શામ ને લાંછન મુગમાં મકુ વરવા જે માણીયર ડોલે; ન ડોલેતો અલશીયા તોલે.ઘન ગાજે કેસરી દે ફાળ ના ઉછ બેતો જાણુવો શીયાળ ક્ષત્રી સોંઢ દેખીને દળ ન જાણુતો જાણુવો બંઢળ, હાકે વાઘ ન માંડે કાન, ન માંડે તો જાણુવો શ્વાન, ઘરમાં જો ધાકો રહે પેશી તો ચરણુ ચીના રહે બેશી, એમ કહીને બોખા આગળી કીધી, બાડ ગાજયોને બોંગળ લીધી, અસુર સેન્યામાં જઇને અડીયો, છજેથી કપીની પેઠે પડીયો, જેમ ચંદ પેસે વાદળમાં તેમ અનિરૂદ્ધ પેઠો દળમાં, વાદળ ચંદ્રને લે જેમ વીંટી, તેમ અનિરૂદ્ધને લીધો વીંટી; અસુર કહે એ ગાનવી કશુ બહુ શીંહમાં અગલુ તિરસુ જો મુગટ મંત્રીને ચરણે ધરે, તો તું મૃત્યુ થકી ઉગરે, તેનાં વાયક એવાં સાંભળી અનિરૂધ ધાયો હોકારો કરી, નાખે દહત્વ ખાંડાં મુદગળ તેમ વિષ્નું ભુગોળ, વીસ સહસ્ત્ર અસુર સહુ તુટયા, એ કીવારે બહુ સર છુટયા; આયુધ ધારા રહી છે વરશી ફુ પરિઘ આયુધને ફરશી થાય દાનવ ટોળે ટોળાં વરસે ભીડ માળને ગોળા. બોલે દુંદભીનાદ ગડગડાટ, થાય ખાંડા તણા ખટખડાટ, હાકે હસ્તીને પાડે ચુચવાટ રથ ચક્ર વાજે ગડગડાટ હોય હય ઘણા હણુહણાટ, દેખી દોહલે

નાથનો ધાટ, થાય ઓખાને ઉચાટ, દેખી દોહ્યલો નાથનો ધાટ પછી દાનવને વાજ્યો દાટ અનિરુધ્ધે મુકાવી વાટ કોઇઝીક્યા ઝાલી કેશે, કોઈને ઉડાડયા પગની ઠેસે. કોઇ હણ્યા ભુંગળને ભડાકે કોઇનાં મોં ભાગ્યાં લપડાકે કોને ભાલા વાગ્યા ભચ, કોનાં નાક વાઢયાં ટચ, કોઇ અદ કચરા કોઇ પુર, મારી સેન્ય કર્યું ચકચુર, તે રણમાં ભ યાનક ભાસે બળ દેખી ઓખા ઉલ્લાસે મેંતો આવડું નો તુ જાણ્યું ચિત્રલેખાએ રત્ન આંણ્યું થાય પરશેવો અનિ રુધને દીસે નાથ રૂધીરમાંહે ઝીલે, ભડ ગાજ્યુ ને પડયુ ભંગાણ નાઠો કૌભાંડ લેઇને પ્રાણ, થયું બાણાસુરને જા ણ એક પુરૂષે વાળ્યો ઘાણ. અસુરને ચઢીયો બહુ કોપ, સજ્યાં કવચ આયુદ્ધને ટોપ, વાગી હાકને ચઢીયો બાણ, તેતો થયું ઓખાને જાણ.

વલણ.

જાણ થયું જે તાત ચઢીયો, કોણ જીતશે શહસ્ત્ર હાથરે ઓખા આંખ ભરતી રૂદન કરતી પછી સાદ કરતી નાથનેરે

## રાગ રામગ્રી કડવાં ૫૭

મારા સ્વામી હો ચતુર સુજાણ બાણુદળ આવ્યુંરે જા દવજી દિસે સેન્યા ચારે પાસે, હવે શું થાશેરે જાદવજી; એતો બળિયા સાથે બાથ નાથ કેમ ભડોરે જાદવજી, સા મો દઇત્ય છે કુપાત્ર માટે હારીને હીંડોરે જાદવજી ઓદ ળ આવ્યું બળવંત દીસે રીસે રતારે જાદવજી ગે ઢલડા અસુરને મુખે, રખે ત્યાં જાતારે જાદવજી ઓ ગ- જ આવે બળવંત દંત કેમ શેહેશોરે જાદવજી અસુર અ રણવધાય તણાણા જાશોરે જાદવજી, તેવું જાણીને મો સરીયે ન કરીયે કોધરે જાદવજી; એકલડા આશરો શાનો

માનો પ્રતિબોધરે જાદવજી, ધીરા થાઓને ધ્રાપો વદોતે ધ્રાંસુરે જાદવજી, મારી ફરકે છે જમણી આંખ વરસે છે આંસુરે જાદવજી મુને દિવસ લાગે છે ઝાંખો ભુગળ હેટી નાંખોરે જાદવજી. હું તમને સમજાવું. આ વાર વચન મારૂ માનોરે જાદવજી તુમે મુજ દેહડાના હંસ સુંદરીને જુ ધરે જાદવજી પાછા વળોજી લાગુ પાય માનો મારી બુદ્ધ રે જાદવજી ઘેલી દીસે છે ધરણી તારૂણી આશી ટેવરે રાણીજી, અમો બાણ થકી ઓસરશું કરશું સેવર રાણીજી, આવ્યો બાણાસુર ભુપાલ તેને હું મારૂરે રાણીજી તના છેદુ હાથ હજાર દળ સંહારૂરે રાણીજી આનરૂપ રણ થકી ઓસરે તો લાજે શ્રીગોપાળરે રાણીજી, હવે અંત આપણો આવ્યો હવે નાઠે આગરે રાણીજી.

વલણ

નાઠે આવે આળ નવ કીજીયે, ઉપવસદળે કહે પ્રેમાનંદ ઓખાબાઇયે અનિરૂદ્ધને કર્યો સાદરે.

## રાગ વેરાડી કડવા ૬૭.

ઓખા કરતી કંથને સાદરે હો હઠીલા રાણા એ શા સારૂ ઉનમાદ હો હઠીલારાણા, હુંતો લાગુ તમારે પાય હો હઠીલા રાણા આવી બેસો તે માળિયા માંય હોરે હઠીલા રાણા, હુંતો બાણને કરૂ પ્રણામ. હોરે૦ છે કાળવાળા નું કામ હોરે૦ એતો બળીઆ સાથે બાથ હો૦ તેતો જો ઇને ભરાયે નાથ હો૦ એતો તરવું છે સાગર નીર, હો૦ બજે ન પામીએ પેલી તીર હો૦ એતો ભેદે તમારૂ ગાત્ર હો૦ સામા દઇત્ય છે કુપાત્ર હો૦ મને થાય છે માન શુકન હો૦ મારૂ ફરકે છે જમણું લોચન હો૦ મારો મોતીનો તુટયો હાર હો૦ ડામે નેત્ર વહે જળધાર હો૦

દીસે ગગને ઝાંખો ભાણ હો૦ દીસે નગરી તે ઉજડ ગ ન હો૦ રૂવે વાયસ ગાયને સ્વાન હો૦ એવા માઠા થા ય શુકન હો૦ હું તો રજની દેખું ધરણ હોરે૦ એતો સા ગરે આણીત વરણ હો૦ આવ્યા અગણીત અસવાર હો. માંહો માંહે થાય છે હોકાર હો૦ એ દુંદભીએ વાજ્યા ઘાય. હો૦ એતો સેન્યા તમપર ધાય હો૦ ઓ આવ્યું દળ વાદળી હો૦ એ ઝળકે ભાલાનાં ફળી, હો૦ પાખર બક્તર પેરયા હો૦ દઇત્ય ભરાયા આવે કોપ હો૦ અવા જે ધુધરમાળ હોરે૦ અસ્ત્ર દેતા આવે ફાળ હો૦ તેતો શુરવીર મહાકાળરે હો૦ હવે થાશે કોણ હવાલ હો૦ના થ જુવો વિચારી ગગન હો૦ જુધ રહેવા ધો રાજન હો૦ જો લોપો મારી વાણ હો૦ તમને માતપીતાની આ ણ હો૦ આવ્યાં બાણ તે પલલેકાળ હો૦ મેઘાડમર છ. ત્ર વિશાળ હોરે હડી૦

વલણ.

મેઘાડમર છત્ર બિરાજે, ઉલટી નગરી બુધરે, અગણી ત અસવાર આવિયા તેણે વીંટી લીધો અનીરૂધરે.

## રાગ સિંધુ કડવાં. ૬૨

આવી સેન્યા અસુરની અનિરૂધ લીધો ઘેરી; કામકુંવર રને મધ્યે લાવી વીંટીવળ્યા ચોફેરી. અમર કહે શું ની- પજશે ઇચ્છા પરમેસ્વરી, રીપુ ગજના જુથ માંહે અનિ રૂધ લઘુ કેસરી; બાણરૂધયને શું કરૂ જો ભુગળ ધરી ક્રો ગટ, વેરી વાયસ કોટી મળ્યા. હવે કેમ જીવશે પોપટ. બાણાસુરે વાર્યા નવ કરશો કોની ઘાત, વાંટો ચોદશ૦ હુ મળીને હું પુછુ તેને વાત, માળીએથી આખાબાઇયે ર

ન મુકયું છોડી, પીતા પાસે જોધ સરવે હાથ રહ્યા તે જોડી. બળવંત દીસે અતી ઘણું સેન્યા બીહામણી, પવન વેગે પાખંરીયા તે રહયારે હણહણી. આ દળ વાદળ કેમ શોહેશો એ સ્વામી શારંગપાણી અરે દઇત હવે શું થાશે પ્રગટ કામનાં ફળ ધઇવના કીધા દઇત્ય મુવા, તેને દયા નહી લવલેશ; કાચી વયમાં નાથજી; નહી આંબ્યા જુજને કેશ. ચાર દીવશનું ચાંદરણું કર ચઢી ગયું વહી અરભક તમારો એકલો વીંટી વળ્યા અસુર, એવું જાણીને સહાય કરજો આ સામળીયા સુર, કષ્ટ નિવારણ કૃષ્ણજી હું થઇ તમારી વહુ જો આંચ આવશે તમ પુત્રને, તો લાજશે જાદવ સહુ, પ્રજાના પ્રતિપાળ છો તમો પનોતા મોરારી, સંભાળ સરવની લીજીયે નવ મુકીયે વિસારી, અમને તોપણ આશ તમારી, અમે તમારાં ઢોર, લાજ લાગશે વૃદ્ધને કોઇ કહેશે કાળુ ગોરૂ, પક્ષી પાલણ પ્રભુજી પુત્રની કરવા પક્ષ, ભાગવાનને ભજતી બામતી ભરથાર છે રીપુ મધ્ય. મુખ વક્ર નેત્ર બીહામણાં મુખ મુછો મોટા મોટી, તેવા અસુર આવી મળ્યા, એક શંખને સપ્ત કોટી. દળ વાદળ સેન્યા ઉલટી મધ્યે આવ્યો અનિરૂધ, વીર વીંટયો વેરીયે જેમ મક્ષીકાયે મધ. ધનુષ્ય ચઢાવ્યાં પાંચસે બાણે બહુ ચઢાવે બાણ આગે ગુણીજન ગદગદે બહુ ગડગડે નીશાન. અંતર આરબક અમે વીંટયો, તેમ શોભે છે ઇંદુ લઘુ જો! ઉલટ ધણીને લેલાટે શ્વેત બીંદુ લઘુ કુંજરની સુંઢ સરખા શોભે છે બે ભુજ, સારાસન સરખી ભ્રકુટી નેત્ર બે અંબુજ ત્રણમત્ર જે વદતો નથી આંબુનો જે બાહુ અનિરૂધ અસુર એવા શોભે જેમ ચંદ્રમાં રાહુ આવી જોતું વંક

દષ્ટે, મુછો મોટી ચક્ષ, વપુ શોભાવે ભુજ બલાને ભા
રૂપ છે વૃક્ષ. ૨૧ આ સમે કહેવાડો. અથવા ભુંગળનેધા
ર; અચો ટાળુ સસર નો ઉતાર એનો ભાર. ૨ શુ વપુ
બાણનુ બાલત્વ છે માંહે સર્પનો સાથ; કે પેટમાં પુરવજ
વસે છે, પીંડ લેવા કાઢે છે હાથ. ૨૩ કાઇ નાખે લાખ
ના, એણે ઘણાંને ગોટ્યા કર, અથવા કોઇ પંખી દીસે
છે, એણે વંશમાં છે પર. ૨૪ ત્યારે હરાનુ આલ્યુ બા-
ણને એ શુ બોલે છે બાળ. કુંભાંડ કહે સાંભળો, એત
મને દે છે ગાળ. ૨૫ બળિ સુત અંતર બળ્યો તો બો
કમાં બળવાન; શુ કરૂ જો લાંછન લાગે, નિકર વિચીએ
કન્યાદાન ૨૬ સુભટ નિકટ રાયુ આવ્યો, બોલીયો ગરવે
નકટ લપટ નથી લાજતો બેટો હણવા સરવે. ૨૭ કુ-
ળ લજાવ્યો કોણ છે, તસ્કરની પેરે નિરલજ; અપરા-
ધ આગળથી કેમ ઉગરે, કેમ સિંહ આગળથી અજ.
૨૮ અંતરની આવી મટ્યો, કાંઇ કારણ શરણુ બાસે; સા
ચુ કહે જેમ તેમ રહે તુજ, બાળક રહે વિશ્વાસે. ૨૯
કોણ કુળમાં અવતર્યો, કોણ માત તાતને નામ; અનિરૂ-
ધ કહે નિર્ભય હતો, હવે પુછ્યાનુ શુ કામ. ૩૦ પીતૃ
પીતામહ પ્રસિદ્ધ છે, જેનો દ્વારિકાં સંસાર; છોડી છત્રપ-
તી વર્યા હવે, ચાતુર મન વિચાર; વૈષ્ણવ કુળમાં અવત
ર્યો, મારૂ નામ અનિરૂદ્ધ. જો જોડશો તો નગરી બાધી,
નાખીશ ચાપડ મારૂ, ૩૨ બાણાસુર સામુ જોઇને હાબાં
ડ નગીનુ બાણે આગી કરી કન્યા વર્યા તે, કોણ વંશવપા
ળે. ૩૩ પુત્ર જાણી કૃષ્ણનો, • પછી બાણ બસે છે કર
નીચ વરે કન્યા વરી, પછી મારૂ બેઠુ ઘર. ૩૪ રીસે ઘ
ક ધુણાવીને, ધનુષ્ય કરમાં લીધુ બાણાસુરે યુદ્ધ કરવાને,

બાણીમાં હુકમો દીધું. ૭૫.

રાગ ગોડી કડવા ૬૨.

અસ્વ કુંજર રથ ભ.થા ભરી, આવ્યો બાણાસુર વહી ઢેરી, જોધાને નવ માએ સુર, ચઢી આવ્યું જેમ સાગરપુર; ૨ વાજે પંચ શબ્દ રણતુર. મારી જોદ્ધા કર્યા ચકચુર, બાણાસુરના છુટે બાણુ છાઈ લીધો આભલીયામાં ભાણુ, ૩ પડ્યું કટક દળ ભેળાભેળ, જેમ કાપે કોવાડે કેળ, આવ્યા એટલા ધરણી ઢળ્યા તેમાં કોઈ પાછા નવ વળ્યા. ૪ આવી ગદા તે વાગી શીશ, નાઠો હસ્તીને પાડી ચીસ. બાણાસુર ઉપર ઝુંગળો પડી, ભાગ્યો રથ પડયો કડકડી, ૪ રાયની ગઈ છે સુધને સાન, ભાગ્યું કુંડળ છેદ્યાં કાન. પાછો લેઈ ચાલ્યો પરધાન, ઘેર જાતામાં આવી સાન. ૫ પછી બોલ્યો રાજન સાભળો મારા પ્રધાન, હાથ હમણાં ઝુંગળ આવશે; જાણ્યું કે જીવતો જશે; પ્રધાન કહે કાં થયા અજાણ, ક્યાં ગયું માહાદેવનુ બાણ. મેલો તો થાશે કલ્યાણ, આ ફણીએ બધાશે પ્રાણ. ૭ લેઈ બાણાસુર પાછો ફર્યો, તે ઉપર માગીયે સચર્યો. અનીરૂધે વિચારી વાત, હવે હું બે જોડુ હાથ, ૮ શીવનુ તર તે સાચુ કરૂ, બચન એનુ મસ્તક ધરૂ, અનીરૂધે બે જોડયા પાણ, બાણાસુરે મેલ્યુ બાણ. ૯ આફણીયે બંધાઈ પડયો, ઉપરથી પરવત ગડગડયો. ભાતો ગડદા પાટુ પડે, તે દેખીને ઓખા રડે, ૧૦ ત્યાંથી મનમાં વિચારજ કર્યો. અનિરૂધને લેઈ સંચરયો, મારતા કુંવરને લેઈ જાય, ઓખા હવે માળિયા માંય.

રાગ રામકળી કડવું ૬૩.

ઓખાને સાંભરે છે ઓખા હવે માળિયે ખાઈ સખી

ખાશી વની તો નવ ખમાય; ઉમયા કોઈ કહેશે મેણા
પિઉજીને મારીયારે. ૧ બાઇ મારાં પેલા તે ભવનાં પાપ;
બાઇઅમારે આવડો શો સંતાપ; શી નથી મરતો પાપી
બાપ; માયેથી ઉતરતીરે રેરે હો પડજો સગા બાપનેરે;
૨ હાંરે મારા કંથની કોમળ કાય, એવા એવા માર તે
કેમ ખમાય; ઓ પેલા દુષ્ટને નમળે ઉપાય. રંડાપણું આ
રેરે હો બાળપણા વેશમાંરે.

ચાલ

ચિત્રલેહા કહે બાઇ શા રે રડે છે; તારા કંથની નહી
થાય હાણ; જઇને હું સમજાવું છું જે તારા પીતાનાપ્રા
ણ. ૧ ચિત્રલેહા આવી ઉભી રહી, જ્યાં પોતાનો તાત;
સાંભળો પિતા વિનતી, કહેશો સમજાવી નહી વાત. ૨
આ છે મોટાનો છોકરો તે, તમે જોઇને છેદશો શીશ; મા
થા ઉપર શત્રુ થાશે, હળધરને જુગદીશ; ૩ એને વડ
વે બળી પાતાળે ચાંપ્યો, એવાં છે એના કામ. વગર
વિચારે મારશો તો. ખોશો પરને ગામ. ૪ પ્રધાને જ
ઇને કહ્યું, જ્યાં છે બાણાંસુર ભુપાળ; રાજા રૂપે અનેમા
રતા, તે છે મોટાનો બાળ. ૫ પરણી કન્યા કોઇ પરણે
નહી, માથે રેહેશે આળ; લોકમાં કહેશે જમાઇ મારીયો
એવી દેશે ગાળ. ૬ માટે ઘાલો કારાગ્રહમાં, હાથે ન કી
જીયે ઘાત, એકલે દશ લાખ મારયા તે, મોટી કીધી ઘા
ત; ૭ પછી વજ્ર કેરી કોટડીમાં, બેસારયો બે તન; સ
રપે તેને વીટીયોને, કરયો ફરતો અગન; ૮ તે પુઠે જ
ળની ખાઇયો ખોદી, મેલ્યા બહુ રખવાળ. સરપ ફરાંફ
રથી, પરજવા લાગ્યો બાળ. ૯ અનિરૂધને બંધન કરી
ને. વિટીયા બહુ સરપ, દાશ કુંવરને બાંધીયો; પછી મ

ઓ તે નૃપ. ૧૦

વલણ.

નૃપ ગાજ્યો મેઘની પરે, ઉતરાવી ઓખાયરે; અનીરૂ
ધને બંધન કરી; બાણાસુર મંદીરમાં જાય રે.

## રાગ રામગ્રી કડવાં ૬૪

બાણે બન્યોને બાંધીયા; નકુતમ નરને નાર; અનીરૂદ્ધ રાખ્યો મુખ આગળે, ગુપ્ત રાખી કુમર; બાણે બન્યોને બાંધીયા ૧ ચકુટામાં ચોર જણાવીયા. ઢાંકયો વિભીચાર; ઓખા છાની મંદાર મોકલી, રાખ્યો કુળનો તે ભાર. બાણે. ૨ લક્ષણવંતો હીંડે લેકતો, બેહેકતો તે અવાસ; દઈત્યનુ દળ તે પુઠે પળે, ઘેરી હીંડે છે દાસ; બાણે૦ ૩ એક પેચ છુટયો પાઘડી તણો, તે આવ્યો પાઘ પ્રમાણ ચોર ને મોરજ મારીયો, તેને કરે લોક વખાણ; બાણે. ૪ ઓખા ફરીને જો પરણશે, તો ભુલશે ભવ ભરથાર તે સ્વામી તે શુ સુખ પામશે, લીધુ તેણે અમ્રત સાર. બાણે૦ ૫ કો કહે તેમાં દઈવત દીસે ખરૂ, રૂપવંતો રસાળ; કટાક્ષમાં કામની મોહી પડે, તેવી માયા મોઝાર. બાણે૦ ૬ તેની ભુલવણી ભ્રકુટી તણી ભુલી પડે તે નાર, કુંવારી કન્યાને કામણુ કરે. સંતાડો સર્વે કુમાર- બા. સખી પ્રત્યે સખી ઉચરે દેખી અંગ ઉવેદ બાંધ્યો જુવે છે આપણ; બણી તેને છે એવી ટેવ બાણે૦ ચાર માસ આશા હોતી ઘણી; લાગ્યો સ્નેક વિવાદ; માળિને સુખ પામ્યો ઘણુ, પછી લાગ્યો લોક અપવાદ. બાણે૦ ૯

વલણ.

લાગ્યો લોક ઉપવાદ પણ, પામ્યો દેવ કન્યાયરે.
પછી બાણાસુરે અનિરૂદ્ધને, રાખ્યો ઓખાના ઘરમાંયરે

## રાગ ધવળધન્યાશ્રી કડવા ૬૫

શુકદેવ કહે છે પરિક્ષતને, તમે સાંભળો કહું અંકર
યજી; કામ કુંવરને બાંધી રાખ્યો, ઓખાના ઘર મંયજી
નાના વિધનાં બંધન કીધાં, કાઢાડી ન શકે સ્વાસજી. અ
ક અંકનાં મુખ દેખી દામણાં દેખી થાય ઉદાશજી. બા
ણમતી બાણાસુરની રાણી, નયણે ભરે જળ ચક્ષજી, પુ
ત્રી જમાઇને ભુખ્યાં જાણી, છાનુ મોકલે ભક્ષજી. ૬૪ દે
ખી નાથનું ઓખા નયણે ભરે છે નીરજી; અનિરૂદ્ધ આ
પ બળે કરીને ઓખાને દે છે ધીરજી. આદરૂ તો અસુરકુ
ળને તેવડુ તૃણ માત્રજી, શોભા રાખવા સ્વસુરની હું, બં
ધાવ્યું ગાત્રજી. આગમાં ઉઠું શીઘ્ર છુટુ, દળુ દાનવ જુ
થજી. શું કરૂ જો સ્વસુરપક્ષમાં રાખવું છે સુખજી. આ
કાશ અવની એક થાશે, એવો નિપજશે ધંધજી; અગ્નિ
કરી જવાળ ધુમરમાં અસુર થાશે અંધજી ૭ સહાય પ
શે શામરામ અગણા, સર્વ છુટશે બંધજી, કૃષ્ણ આવી
બાણાસુરને. છેદશે સહસ્ત્ર સ્કંધજી. ૮ મારા સગજો સુક
રી તમો ઝાંખુ કરો મુખ ચંદ્રજી; બંધન પે દુઃખ દે છે
ઘણું તારાં અશરૂનાં ખુંદજી તેમ આશનાવાસના કરીને,
રાખ્યુ ઓખાનુ મનજી; ત્યાર પછી ત્યાં શુ થયુ તમે સાં
ભળો રાજનજી ૧૦ પછી ભવાનીનુ સ્મરણ કરીને બાગે
કુ લાગ્યો પાયજી ભગવતી ભવતારણી મારી, આવી કર
જો સહાય. ૧૧

ચાલ.

મા તુ બ્રહ્માંણી તુ રૂદ્રાણી, તુ ઇંદ્રાણી કૃષ્ણા સ્થાવર
જંગમ તુ સચરાચર મૃગ ખડ ઉપર ત્રષ્ણા દૈત્ય ને
પાતાળ ચાંપ્યા, રક્ત બીજ રણ રોળ્યા, શુંભની શુભ મ

હીમાસુર માર્યા, ચંડ મુંડ હંડોળ્યા. ધુમ્રલોચનને હણી હણીયો, મધુ કૈટભ તેં મારગો, અનેક રૂપ ધર્યાં તેં અંબા સુરીનર પાર ઉતર્યા, એ હીંગરાજ હીંગોળી માતા કોલ્હાપુર તે કાળી; આદ ઇશ્વરી તું છે અંબા સતખનપુર બહુચર બાળી. નગરકોટની તું સીધવાઇ, બગલા મુખી લાગુ પાય રાણી રૂડી ઉંટવાળી માતા, ધીરાજતી દક્ષણમાંય. અન્ન પુરણા ભૈરવી ત્રિપુરારી; રેણુંકા છન્ન સંગી રાજેસ્વરી ચામુંડા માતા, દુઃખ હરણી માતંગી. એવી રીતે સમરણ કીધું, તતક્ષણ ભવાની આવી; અનિરૂદ્ધને માએ કહ્યું તે, બાળક કેમ બોલાવી. અનિરૂદ્ધ કહે સાંભળો માતા, મારૂં દુઃખ કહ્યું નવ જાય, સરપ કેરા ઝેરથી, મારી ઘણી બળે છે કાય, ભવાની પ્રસન્ન થઇ ઝેર કર્યું સરવે નાશ, પછી અંતર ધ્યાન થયાં માતા બાળકની પોહોચી આશ, તેવામાં ત્યાં નારદ આવ્યા, બ્રહ્માના કુમાર; જુવે તો કાળાગૃહમાં અનિરૂદ્ધ, વરસે છે જળધાર. ૧૦ નારદ કહે છે અનિરૂદ્ધને, મારૂં સંકટ કાપો; રૂડી વહુ તમો પરણ્યા માટે, મુજને દક્ષણા આપો. તમને દક્ષણાની પડી ને જાય છે મારા પ્રાણ; શરીર ધ્રુજે અતી ઘણુંને, બોલી ન શકે વાણ, શીદ બીહે છે પ્રાણી તું, બોલ મુજ સંગાથ, બાણાસુરની વરયો પુત્રી તે થઇ પૃથ્વીમાં ખ્યાત. દિપાવ્યો વંશ વસુદેવનો બંધાયે લંછન શુંય, કાંસે માધવને મોકલું દ્વારકાંમાં જાઉછું હુંય, હૈડળમાં તે આભ ધાલ્યો, અંતરમાં શે ન કુલે; ઘોડે ચડે તે પડે પૃથ્વી, ભણે તે નર ભુલે. ૧૫

વલણ.

શાંતર સૈ ન કુલ્યો જીદ્ધા, મુકાવશે ભગવાન રે અનિરૂ

હની આશા તેહ રૂપી હવા અંતર ધ્યાનરે. ૧૬

## રાગ ખીહાગડો કડવાં. ૬૬

તાળ ઉલટ દયા ન આવે પેલા દઇત્ય પતિને, મહા બળીયા દુર મતજી બાકરા બાંધીઓજ વર સાથે, વહેર વધાર્યું સત્યજી દયાન આવે, ૧ પાતળીયા મુખ પંકજ પી ળજીરે નાગ પાસના બંધજી; બાંધી લીધો બળે કરીને કામ રૂપે મકડજી. દયાન આવે ૨ જોરે ધરણીવર અવર, આપદા પામે નાથજી પુત્ર તમારા ઉપર ક્રોધ રાજ, કરે છે દઇત્યનો સાથજી. દયા ન આવે, ૩ બારેણ કઠ બંડે મેલ્યું ત્રકારયે બળિયો વીરજી, તોયે રણથી નવ ઓસરીયો, સાગરનું જેમ નીરજી, દયા ન આવે. ૪ બે દ કરીને બાંધી લીધો નાગપાસના બંધજી, સ્વાસ ન મા યે બહુ અકળાયે, અંગ આકર્યાં સંધજી. દયા ન આવે. ૫ તાપ સમાયે નહી સ્વામી ! હું કરું દેહનો પાતજી વા ર લાગે લક્ષ્મીવર તમને, તો થાશે મહા ઉતપાતજિ, દ યા ન આવે, ૬ કમળ મુખ શ્રમથી સુકાયુ, કન્યા કરે આક્રંદજી, અનિરૂદ્ધ સમરે શામીયાને, કમળા વર ગોવીંદ જી, દયા ન આવે. ૭ ત્રાહે ત્રાહેરે ત્રીકમજી, સુતની ક રજો સાહેજિ, વીપત વેળા વારે ચહડીને કરો ભગતની રક્ષાયજિ. દયા ન આવે. ૮ ગજગ્રહથાથી મુક્ત પમાડ્યો કીધી હરીચંદ્ર રક્ષાયજિ, દાનવ કુળ નિકંદન કીધાં કી ધી પ્રહલાદની સ્હાયજિ, દયા ન આવે. ૯ આજ આંખે થી આંસુડાં ચાલે, જાશે મારા પ્રાણજિ; સુખ શરીર શા તા નહી અંગે, લાગ્યો દવ નીરવાણજિ દયા, ૧૦ મન શ વાચાયે વર વરયો, અવર તે મિથ્યા જાણજિ રૂપ અને ગુણવંતો સ્વામી સત્ય કહુછું વાણજિ, દયા ન આ.

વે, તાત કઠોર દયા નહી હૃદીયે, કોમળ મ ગે કંથજિ, પ્રહાર કરીને બાંધી લાવ્યો, શ્રીહરી વેગળે પંથજિ, દયા ન આવે. કોણ સહોદર આવત અવસર, શોધ કરવાને જા યજિ, તાત ભ્રાતને જાણ નહી તે કોણ ઉઠીને ધાયજિ, દયા ન આવે. પિતા પિતૃજિને વેરીરે દેખે, પરભવે બહુ વેરજિ; નાગ તણા ફુંકારા હળહળ, ફરવી નાંખે લ્હેરજિ દયા ન આવે, ટળવળે અંગ અગ્નીએ દહયો, કંઠે પડિયો શોષજી, પુર્વે તણાં કર્મ આવી નડીયાં, કોને દીજે દોષ જિ, દયા ન આવે, ૧૫ તાત કહે તો ક્યારે પાડુ વીખ ખાઉ આ વારજિ, સ્નેહ ન જાણેરે કોઇ મનનો, કો પી ઠે ભરથારજિ; દયા ન આવે, તાત તણે મન કાંઇ નહી મુને સબળો લાગે સ્નેહજી; છોરૂ પોતાનાં જાણી કીજે, દયાળ ન દીજે છેહજિ, દયા ન આવે, ૧૭ બાણાસુર મ હા પુરૂષ જ્ઞાતા, જેથી સુઃ ન થાયજિ, બાળક ઉપર પ્રહાર શો કરવો, જહકી હોય અન્યાયજિ, દયા ન આ વે. ૧૮ વહાલા થઇરે વેરજ વાળો, શું નથી આવતી લાજજિ, નિચ પદારથ નથી કુળ નિચુ, કૃષ્ણ કુંવર મહારાજજિ, દયા ન આવે, ૧૯ નીચુ નાક ન હોવે એ થી. નીર્ધ કશો સંગરામજિ, મોટા સાથે વિરોધ ન કરી યે નહી નિરમળ હળધર શામજિ, દયા ન આવે. સક પૃથ્વી ચાકે ચઢાવી, અસુરનો કેડ્યો ઠામજિ, વૈર વધા રી વીકુલ સાથે, ક્યાં કરશો સંગરામજિ. દયાં ન આવે ૨૧ સ્વામી મારાને શીર સમરથ, તેને ચઢશે કોપજિ ભ ક્ર ઇચ્છે છે તાત પોતાનું, વિરનું બીજમાં રોપજિ, દ- યા ન આવે. જુદ્ધ સમે આકાસે રહીને, જુવેછે નાર દ દેવજી, ભયમાં આણીશ અમે જાશું દ્વારામતી, જુદ્ધ

કરશું તતખેવજિં. દયા ન આવે. ૨૩ નિરભય રાખી વી ણાધર ગયા, પરવરીયા આકાશજી; પોહોંત્યા ત્રણી ઉત રેયા હેઠે; ભેટયા શ્રી અવિનાશજી દયા ન આવે. ૨૪

વલણ

ભેટયા શ્રી અવિનાશને, કુશળ વારતાં પુછી વળી; કહે નારદ અનિરૂદ્ધને રાખ્યો, કાળાગ્રહમાં દઇત્યે મળીરે.૨૫

## રાગ ધન્યાશ્રી કડવા ૬૭

શુકદેવ કહે છે પરીક્ષતને ખાંખ્યે તે જાદવ જોધજી; હવે દ્વારીકાંની કહુ કથા જાદવા કરે શોધા શોધજી ૧ હિ ડોળા સહીત કુવર હરીયો છોડી ગયુ કોઇ દોરીજી હાહ કાર થયો પુર મધ્યે અનીરૂધની થઇ ચોરીજી ૨ રતિ અતી આક્રંદ કર છે, મળ્યુ તે વિનતાનું વૃંદજી રૂકમ ણી રોહીણી દેવકી સર્વે કરે આક્રંદજી ૩ જાદવ કહે છે માધવને, શુ બેઠા છો સ્વામીજી વિચાર કરી વિલંબ ન કીજે, કુળને લાગી ખામીજી ૪ વસુદેવ કહે શામ રામને શુ બેઠા છો ભુપજી વિચારો શકે જળમાં બુડયો; કયાં ગયો કુવર અનુપજી ૫ ઉગ્રસેન કહે અચરજ મોટુ કેણે હરયો હિડોળોજી દેવી દઇત્ય રાક્ષસનુ કાર ણુ તે, ખપ કરીને ખોળોજી સાથને જદુનાથ કહે છે ભા ઇ શાને કરો છો શ્રમધી ગોત્ર દેવાનુ ગમતુ થાશે, કુવ ર હરયાનુક્રમજી અગિયાર વરસ અમે ગોકુળ સેવ્યુ, મા માજીનેત્રાસેજીપ્રદયુમનને શબ હરિ ગયો,આવ્યો સોળમે વરશેજી ૮ તેમ અનિરૂદ્ધ આવશે તેમ સાચવશે કુળ દે વીજી કષ્ણે કુટબને રોતુ રાખ્યુ આશા દીધી એવીજી પાં ચ માસ વહી ગયાને જાદવ છે મહા દુઃખી શ્રે.ણીતપુર શ્રી કષ્ણુ સભામાં આવ્યા નારદ રૂષીજિ ૧૦ હરી ૧.૨

જાદવ થયા ઉભા, માંન મુનીને દીધુજિ આણુંદથી આસ
ન આપ્યુ ને. ભાવે પુજન કીંધુજિ નારદજિની પુજા ક
રીને હરીયે કર્યાં પ્રણામજિ કહો મુનીવર કયાંથી પધાર્યા
અમ સરખુ કાંઇ કામજિ કર જોડીને નારદ કહે છે, સાં
ભળો જુગજિવનજિ પુત્ર તાગરા સરવેનુ મારે, કરવુ છે
દરશનજિ મારા જોતાં પુત્ર સરવેને સાથેથી તેડાવ્યાજિ;
એક લાખને એકસટે હઝાર; એશી આગળ આવ્યાજિ
સર્વે પુત્ર સામુ જોઇને, પુછેછે નારદ મુન્યજિ આટલામાં
નથી દીસતો પ્રદયુમનનો તનજિ ભગવાન કહે છે નારદ
જિને કાંઇ તમે જાંણોછો ભાળજિ ઘરમાંથી જતો રહયો
છે, પ્રદયુમનજિનો બાળજિ ૧૬ નારદ કહે છે હું શું જા
ણું તમો રહોછો સાગર બેટજી; જેને ઝાઝા દીકરા, તેને
તો દઇવની વેઠજી, ૧૭ ત્યારે ભગવાન કહે છે નારદને
પુત્ર વિના કેમ રહેવાશેજી; ત્યારે નારદ કહે છે પ્રશ્નમાં
આવશે એવું કહેવાશેજી, ૧૮ પછી આસન વાળી દીધી
તાળી નાક ઝાલ્યુ મનજી વેદા ગણીને નારદ કહે છે સાં
ભળો જીગજીવનજી. મારા પુત્રનુંત એક નારીયે કર્યું છે
હરણજી, ત્યારે હરી કહે દ્વારીકામાં આવે, તેતો પામે મ
રણજી. નારદ કહે છે તમો સુણો સામળા, સંભળાવું એ
ક વાતજી, મારે એવી પ્રતિજ્ઞા છે જુઠુ ન બોલુ નાથજી
શ્રોણીતપુર એક નગ્ર છે તેમાં બ્રાણાસુરનુ રાજજી. પ્ર-
સંગે હું ત્યાં ગયોતો. મારે કાંઇ એક કાજજી. રાજા બા
ણુની પુત્રી ઓખા; તેને હવું સ્વપ્નજી અનિરૂદ્ધ સહેજે
વરી ગયો તેનું વિભળ થયું છે મનજી. ચિત્રલેહા ચંચ
ળ નારી વિધાત્રીનો અવતારજી તે આની દ્વારીકામાં પ-
છી રન ઠકરે વિચારજિ કઠણુ કામ કરવુ છે મારે એ

કલાનું નહી કામજી, મારૂ તેણે ધ્યાન ધર્યું હું આવ્યો તેણે ઠામજી મેં તામશી વિદ્યા ભણાવી તે ઊંધ્યું બાધું ગામજી, અનિરૂદ્ધને લેઇ ગઇને ઓખાનું થયું કામજી. કે ઇપેરે લેઇ જાયે એમ બોલ્યા જુગદીશજી, ચક્ર મારૂં ઊંઘે નકીને છેદી નાંખે શીશજી, ચક્રનોતો વાંક નથી તે નીસર્યુંતુ ફરવાજી, અમ સરખા સાધુ મળ્યા તેને બેસાર્યું વાતો કરવાજી, ભગવાન કહે શાબાશ નારદીયા, એવાં તારાં કામજી, માંથા ઉપર ઉભો રહીને ભજુ મરાવ્યું ધામજી નારદ કહે છે ક્રશ્નને મેં નથી કરયો અન્યાયજી, જોયા પછી તમે જાણજો ઘણી ફુટડી છે કન્યાજી ભલીરે કન્યા ભલીરે વહુ તમે ભલો ફરાવ્યો વિચારજી ૯ વડાં મારા પુત્રના ત્યાં શા છે સમાચારજી. મહારાજ જેણે ભોગવી છે બાણાસુરની બાળજિ, દસલાખ દઇત્યનો એકેવાર પુત્રે આણ્યો કાળજિ શીવનો વર સાચો કરીને ગયો અસુરને હાથજિ, હમણાં તમારા પુત્રની ઘણી દુઃખની છે વાતજિ, ઊંધે મસ્તક બાંધીયોને તળે લગાડયાં અગનજિ, લીલા વાંસનો માર પડે જેમ, ભાગ્ય હશે જિવશે તનજિ. ૩૪ વાત સાંભળી વધામણીના વગડાવ્યાં નીશાનજિ, શામરામ તતપર થયા હવે જિતવો છે બાણુજિ, તે માટે તમને કહુ, ત્રિકલજિ વેહેલા થાઓજિ. જો પુત્રનો ખપ કરોતો શોણીતપુરમાં જાઓજિ. ૩૬

## રાગ સારંગ કડવાં ૬૮

ક્રમળા તે કલ્પાંત કરે છે, હૈડે તે ઉઠી જ્વાળજો મારો કુંવર કાળાગ્રહમાં બાંધીયોરે, મારાને પાઘડી બાંધતાં ન આવડેરે, મારો અનિરૂદ્ધ નાનેરૂ બાળજો મારો કુંવર. ટેક. રૂક્ષ્મણીયે ક્રશ્ન તેડાવીયારે, તમે સાંભળો દીનાનાથ

થજો મારો બાળક અસુર ઘેર બાંધીયોરે, તેતો કહી ના કહજિયે વાતજો, મારો૦ મારો અનિરૂદ્ધ બોલી નથી જાણતોરે, તેતો શું જાણે જુદ્ધ કેરી વાતજો; હિંડતાં ચા લતાં અખડાઇ પડેરે, અનિરૂદ્ધ નાનેરૂ બાળજો મા૦ મા રાને નિશાળે ભણવા નથી મોકલ્યોરે, નથી સહયો અ-ધ્યારૂનો ગારજો પ્રભુએ અમને પુરૂષ ન સરજાડીયાંરે તો સહુ પેહેલાં વઢવા જાતજો મા૦ ૪ ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે ગરૂડ તેડાવીયોરે તેતો આવીયો તતકાળજો ભગવાન કહે છે ગ રૂડનેરે, તમો કેટલો શેહેસો ભારજો, મા૦ તમો છપન કોટી જાદવ જેટલારે, તેતો સરવે થાઓ અસ્વારજો ત મે છપ। કોટી જાદવ જેટલારે, તેતો સરવે થાઓ અસ વાર જો તમે સાંભળો કૃષ્ણ કોડામણારે મારા અગતણા રખવાળજો મારો૦ ૬ મુજ ઉપર ચઢી બધી દ્વારીકારે. તોએ મુજને ન આવે આંચજો છાશી જોજનની મારી પખનારે ત્રણ જોજનની મારી ચાંચજો મ.રો૦ ૭ પછી ગરૂડે ચડીને ગોવીંદ પરવરયારે ત્યારે ગરગડાયાં નીશાન જો પંખના વાગી જ્યારે ગરૂડનીરે, ત્યારે નાશી ગયા સ રવે સરપજો મારો૦ ૮ મારો કુંવર કાળાગ્રહથી છુટીયો જયારે ત્યા આવ્યા સારંગપ્રાણજો શ્રીકસવાડીમાં ઉતરયા. તેનાં કોણ કરેછે વખાણજો, મારો૦ ૯

વલણ.

કૃશ્ન વાડીમાં ઉતરયા, ભાગ્યું રાયનું વનરે;
ગરૂડને આપો આજ્ઞા મુકાવી લાવે તનરે ૧૦

## રાગ ઢાળ કડવાં ૬૯

ગરૂડ ત્યાંથી પરવરયો એક નદી આવી અઘોર તેમાં રેવું ચાંચ બોળી. પ.ણી લીધું શોષ ૧ ત્યાંથી આઘેરો પ

૧ વરયો જ્યાં ખેરતણા અંગાર, પાણી પેહેલું પીધુ હતું તે વાવસુ તે હાર ૨ ત્યાંથી આગેરા પરવરયો જ્યાં ભુત ને પરેત: પાંખ મારી પાડીયા કીધાં સરવે અચેત. ત્યાં થી આગેરા ચાલીયો કુવરને કે.ટે નાગ, નાના ને આખા ગજ્યા મોર વા કીધા એ ભાગ ૪ ભલુ થજો ભગવાન તમારૂ પુરણ પામયો અહાર,કુંવરને મુકાની લાવ્યા જ્યાં છે જુગાધાર. માધવને અક્રુડ એ હરીયા ભલા કૃષ્ણ ના તન, તમેરે આવજ્યા વરવાને અમને. અમને પીર સતા લાવશી તમે જમતા પકવાનરે.

## રાગ ઢાળ કડવાં. ૭૦

આણી પોને કુંવર મારા, શરમાણા નવ થઇ ; મા રી વાતો તુજને કહુ તું, રાખ તાહારે લઈએ. ૧ કુબજા પેસી રાંટી ઠુંટી, કંસરાયની દાસ; મારા મનમાં ત ગ મી બેસ;રી રાખી અવાસુ. ૨ નરકાસુરને મારાને, સોળ હજાર લાવ્યો પરણી; તારા સમજે એમાં મુજને, એકે નથી પરણી, ૩ તારી માને જઇને લાવ્યો, બાંધવને બં ધાવી, જાંબુવંતી રીછડી, તેને માનીતી કરી બોલાવી; ૪ તું તો મારો દીકરો ધન તારી માતું પેટ, બીજા સ રવે દીકરા તે દઇવ કેરી વેઠ. ૫ આપણા કુળમાં ચાલ્યુ આવ્યુ શરમાણા નવ થઈએ; રૂડી નારી દેખીએ તો હર ણ કરી લઇ લઇએ. એધવને અક્રુડ એ હરીયા ખડખ ડ મે.પા દાંત રૂડી શીખામણ છોકરાને દોછો સુંદર સ્યા મ. ૭ જો એવી શીખામણ છોકરાંને દેશો તો સુકવુ પ ડશે દ્વારિકાં ગામરે. ૭

## રાગ જેવંતી કડવા ૭૧.

[illegible] જાદવ મોકલ્યો તે શ્રોણીતપુરમાં જાય જ

છને કહે બાણાસુરને, પરણાવો કન્યાય શ્રી० ૧ હોંશ હો
ય તો જુધ તે આત્રો તેમાં નથી આમારે નાય; જાદવ
વ ત્યાંથી સંચરયો, આવ્યો અસુર સભાની માંય શ્રી० ૨
સાંભળને રાજા વિનતી આવ્યા વઈકુંઠ નાથ. નહિ તો જુ
ધ કરો અમ સાથ શ્રી० ૩ બાણાસુરને માહા દુખ લા
ગ્યુ નેતરે વરસે અગન, નીચ જાદવને જોઇએ. મારી કુ
ળવંતી એ તન. શ્રી० ૪

ચાલ.

એ ભરવાડેર એ પીંઢારે ગોકુળમાં ચોરી ગાય, મારયા
વિના મુકુ નહી જે થનાર હોય તે થાય. ૫ સેન્યા લઇ
ને રાજા ચાલ્યો જોવાને નહી પાર. હસ્તી ઘોડા હેવે
સુખપાલો, બાંધ્યાં બહુ હથિયાર. ૬ ખડખડ ખાંડાંને તુ
બર ઝોર ગોળી હાથને નાળ, ત્રિસુળ સાગને મુદગર ફર
શી તોમરને ભીંડી માળ, ૭ લાલ લોહમે ઝમકે ઝેરી હા
થ ધરી તરવાર જોધા જોર કરતા આવ્યા તે કરતા મા
રો માર. ૮ કો જોજન કો બે જોજન ઉચ્યા, કોને સમ
ખાવા નહી સીસ, વિકરાળ દંત મોટા દેખાડેને વળી પાડે
ચીંસ. ૯ ખુમરાણ કરતા આવી પડીયા જાદવની સેન્યામાં
હય, ગીરધારીને ઘેરી લીધા પડે બાણાસુરના ઘાય. ૧૦
પરિઘ ત્રીશુલને પડે કાવાડા મુદગલને વળી કુરશી સં
ગ્રામ સહુ સેન્યા કરે આયુધ ધારા રહેછે વરશી. ૧૧
જુગદીશ હલકારયા કર ધનુષ્ય બાણને ગીર. તુટે કુંભ
સ્થળ ફુટે, દંતુશળ ચાલે નીર રૂધીર ૧૨ બહુ ઝાડ ત્યાં
પડવ. લાગ્યાં ભુંગળને ભડાકે વાંકડી તરવારયો મારે ખ
ડગને ઝડાકે. ૧૩ તુટે પાખરને પડે બકતર કીધા કચ્ચર
ઘાણ સરવે જોધા! મારી કરીને પાછા વળ્યા ભગવાન.

વળણ

પુરાણ પુરૂષોતમ પાછા વળ્યા, કરી અસુરનો નાશરે;
સૈન્યામ; આવી ફરીને શંખનો કરયો નાદરે, ૧૫

## રાગ મારૂ કડવાં ૭૨

શંખ શબ્દ તે વિડારણ, રિપુ દર્કતનું વિડારણ ત્રણ
આવ્યા તેજાણુજ થયુ, બાણ પ્રક્રમ તે કયાં ગયુ, ૧
અનિરૂદ્ધ કહે સુણ સુંદરી, શંખ જણાયો આવ્યો હરી.
છુટયા બંધ તે આજ થકી ઓ ગાંજે હળધર સાત્યકી ૨
બોલે પ્રદ્દમન મોટે સ્વરરે બાણ પાણ છેદાસે ખરે, ગો
વિંદ ગત્ય ન જાય્યે કળી, જાદવ સેન્મા આવી મહી; ૩
જાદવ સેન્યાયે ચાંપ્યો દેશ. મંત્રી કહે દ્વાર દિસે ઉતપા
ત ૪ મંત્રીને કરી નેત્રની સંજ્ઞા સેન્યાને આપો આગના
દુદુંભી નાનાવીધ ગડગડે; આયુધ ધરીને યુદ્ધે ચડે ૫
ત્યા રૂપઇ કહાડયા લખાં, સેન્યા સજી ટોપ છત્ર રાખ્યાં
પાટ સ્વધર અક્વર પાળી, ઉચકારે ઘેડા હે ફાળે, ૬ મો
રડે મણી ફુમતાં લટકે પોતાના પડછાયા દેખાં ભડકે, વાં
દરે વાદે નાચતા છુટે ઘેડાને પાણીપંથા. ૭ કાળા કાબ
રાને કલકી, કુમેદ લીયાને પચરંગી હાંસાળો હય્મે હણી
ઓ જેહ કાળા કક્કી કાબરા તેહ ૮ પીળા પાખર પોપ,
ટ સ્વેત; વાયુવેગા માંકડીઆ કે તંરથ પાળા અસવાર
અનત, દીર્ઘધસે મુખ કરડે દંત પુરની પોળો સેન્યાન
માય, હણો જાદવ કહેતા જાય. ટોળા ઉપર ટોળાં, આવે
પગને પ્રહારે ધરતી ધ્રુજાવે. ૧૦ રીસે અંતરમાં ધરહડે
રણે રાય બાણસુર ચડે, ઝટકાર કરે બાઝાસુર મલ પૃથ્વી
થઇ જ્યારે ઉથલ, ૧૧ ગર્જના કીધી મુખથી ભુપાળ ખ
ળાંમાં સાને પાકઅપલોક સુણી પેકારો નાદઆણો

કૃષ્ણને દીધો સાદ. ૧૨ ગરૂડ આસન આવ્યો બેપે ફરી નહી જાવા દઉ કુશળો ફરી, ઉનમદ જાદવ ઉછાંછલા ત મો પામો સકળ સંસાર ૧૩ કુંવારી કન્યા કપટે વરગો બાલને શ્રાપ થાય પાધરો, કુડું કરમ કીધું કુંવરે, વળી તું વઢવા આવ્યો ઉપરે. ૧૪ ત્યારે હશીને બોલ્યા ભગ વાન અમો લઈ આવ્યાછું જાન. જો વિધાતાએ કીધો સ બંધ, વર કન્યાના છોડયા બંધ. ત્યારે બાણાસુર બોલ્યો ત તકાળ સબંધે શાનો ગોવાળ એવી આપીશ પેરામણી સ હુને મોકલીશ જમપુરી ભણી. બાણાસુર બોલ્યો વ્યંગ ત્યારે કૃષ્ણે દીધુ સારંગ; કડાઝુડ બે કટક થયાં ઉઘાડાં આયુદ્ધ કર ગ્રહયાં. ખાંડાં ફરશીને તરવાર, કોક કાઢાડે માંયેથી બાર ત્રીશુળ તોમર ગદા મુશળ ગાજે ગમધરી મુશળ છપન્ન કોડ જાદવ ગડગડે દાનવ ઉપર તુટી પડે. દાનવ દળ બહુ પળાય, બાણાસુર દેખી અકળાય. ૧૫

## રાગ જુલણાછંદનો કડવાં ૭૩

અલ્યા જા પરો જા પરો નંદન છોકરા વઢવાને તું મારી પાસે આવ્યો, અલ્યા નિચ ગોવાળિયા જાત કહા- વ્યો, મારી સાથે નહિ જાય ફાવ્યો. અલ્યા૦ ૧ અલ્યા ગોકુળ માંહિ તુ ગાવડી ચારતો પરનારી કેરાં તુ ચીર હ- રતો. હાથમાં લાકડી ખાંધે હતી કામળી મધુવન વિષે તુરે ફરતો. અલ્યા૦ ૨ સાંગ શ્રીસુર્ય તણી. તેજ ત્રિશુળ ત- ણું માહરા હાથમાં લેહ ઝળકે, મારે ક્રોધે કરી ડોલે દેવતા બધી ધરણી ધ્રુજે અલ્યા શેષ શળકે. અલ્યા૦ ૩.

## રાગ ઢાળ કડવાં ૭૪

એવી વાણી સાંભળતામાં કોપ્યો દીન દયાળ; બાણા- સુરના હાથ છેદ્યા સ્વામીં શ્રીગોપાળ કોપ કરી ફરપાળ

મોહેસ્યું લાગતું તેણી વાર, બે હાથ રહ્યા છે બાણાસુરને તેનો કહું વિસ્તાર. રૂધિર વહેછે બાણાસુરને મન થયો નિરાશ; મહાદેવજિએ હાથ આપ્યા માટે ગયો કઇલાસ. ૩ નારદ ચાલી આવીયા, જ્યાં બાણાસુરની માય; તારા કુંવરના હાથ વાઢયા કહો વલે શી થાય. ૪

## રાગ ગુજરી કડવાં ૭૫

શુકદેવ કહે છે વાત વેવાણ આવીયાંરે, જેની જોવા સરખી જાત. વેવાણ આવીયાંરે. ૧ માથે કેસ વાંસની જાળ, વેવાણ૦ જેનાં નેત્ર સરોવર પાળ. વેવાણ૦ ૨ જેના સુપડા જેવા કાન, વેવાણ૦ જેનું મસ્તક ગીરી સમાન વેવાણ૦ ૩ એની અંધારો કુપ, વેવાણ૦ જેનું મુખ દીસે છે કધરૂપ. વેવાણ૦ ૪ હળ દાંડી જેવા દાંત. વેવાણ૦ દીઠે જાએ એનો અંત, વેવાણ૦ ૫ એનાં સ્તન ડુંગશર ડોઝાં. વેવાણ૦ કાને ઘાલ્યાં હાથીનાં હોઝાં. વેવાણ૦ ૬ કોટે ખજુરાનાં તનમંનીયાં, વેવાણ૦ કાને ઊંટના આગનીયાં. વેવાણ૦ ૭ પાસે રીંછ કર્યાં વિક્રાળ, વેવાણ૦ કેહેડે પાડાની ઘુઘ્રર માળ. વેવાણ૦ ૮ વાંકડા સરપના હાથે, વેવાણ૦ બળતી શગડી મુકી માથે. વેવાણ૦ ૯ કોટરા આવી જ્યાં મોરાર, વેવાણ૦ કુંવરે સાસુ ખોળી સાર. વેવાણ૦ ૧૦ જેની પીઠ ડુંગર શાં ડોઝાં, વેવાણ૦ એના મુસ્તકમાં ફરે રોઝાં. વેવાણ૦ ૧૧ મુખ બોલે વચન વીકરાળ. વેવાણ૦ દેખી પડે જાદવને ફાળ. વેવાણ૦ ૧૨ કોટરા આવી જ્યાં મોરાર, વેવાણ૦ કુંવરે સાસુ ખોળી સાર. વેવાણ૦ ૧૩

### ચાલ.

કોટરા કહે છે કરગરી એના બાપને ચાંપ્યો પાનાળ;

જાણુશે તો ઘણું થયુ, એ છે તમારો બાળ. ૧૪ કરૂણા સાગર કૃપાનીધી, ક્ષમા કરો આ વાંક; દીન જાણી દયા કરો, એછે તમારો રાંક. ૧૫ ચક્ર ચતુરભુજે પાછુ તેડયુ, કરૂણા કરી જદુનાથ; નવસે છનુ કર છેદી નાંખ્યા, રાખી યા ચાર હાથ. ૧૬ રૂધીર ભરયો આંસુ ગળતો આવીયો શીવતી પાસ; એમ કહીને પાગે લાગ્યો, સાંભળો પતી કૈલાસ, ૧૭ એક મારી વિનતી, તમો સાંભળો જગદીશ; સાંભળી કોપે ભરાણા, પોતે ઉમયા ઈશ. ૧૮

વળણ.

મનમાં રીસ ચઢી બહુ, તમો સાંભળો રાજ કુમારરે; સદાશીવ યુધ્ધે ચઢયા, તેણે ધ્રુજી ધરા અપારરે.

## રાગ સારંગ કડવાં ૭૬

એ ભરવાડો એ પીંડારો, ગોકુળમાં ચારી ગાય; મારા આપ્યા હાથને, તે છેદીને કયાં જાય, ૧ ગડબડતા ગણેશ ચાલ્યા, ઊંદરડે અસવાર; મોર ઉપર સામી કારતીક ચા લ્યા, શંકરના કુમાર. ૨ શીંઘ ઉપર વીરભદ્ર ચાલ્યા, વ્રષ ભ ઊપર શીવાય; સેન્યા બહુ ભેળી કરી, કહું તે તણો મહીમાય. ૩ ડાકેણુ સાકેણુ ભુત પરેત, પીશાચ વંતર માત્ર; દડુક દડુક ચાલે ભુતડાં, જેનાં હાંલ્લાં સરખાં માંથાં. ૪ હરી જઈ કૃતવરમાને કહેછે જાદવને સમજાવો; અસુ રનું ઉપરાણૂં કરી, જોગીડો વઢવા આવ્યો, ૫ શંકર મુ ખથી બોલ્યા આવી, લાગી મનમાં જ્વાળ; સનમુખ આ વી ઉભા રહી, માંહો માંહે ભાંડે ગાળ. ૬ હે કાળા અ રજુનના સાળા, ભરયા ઉચાળા જેહ; મધરાતે મથુરામાં થી નાઠો, ગયો વીસરી તેહ. ૭ મારી માશી પુતનાને, દ હીનાં લીધાં દાણ; મુઆળનું છેદન કરીને, થઈ બેઠો રાજ

ન. ૮ તુ આહીરડામાં અવતર્યો, નથી વાત મારી અ
જાણી; ત્યારે શંકર પ્રત્યે ક્રોપ કરીને; બોલ્યા સારંગ પ્રા
ણી. ૯ મડે મશાણે ફરતો હીંડે, રાખ ચોળે અંગે; આક
ભાંગ ધંતુરો ચાવે, નફટ તારા ઢંગ, ૧૦ ડાકણ સાકણ
ભુત પ્રેતને, નીચી સંગનો જોડો, બળદ ઉપર ભાર મુ
ક્યો તારા ઘરમાં ન મળે ઘોડો. રાત દહાડો બાવો થઇ
ફરતો, તારા ઘરમાં રોતી નારી; ત્યારે કૃષ્ણ પ્રત્યે ક્રોપ ક
રીને બોલ્યા છે ત્રીપુરારી. આલ્યા છોકરીઓમાં છાશ પી
તો; મરદ મટી થયો સેરી, જક્તમાં એવું કહેવાયું જે,
કાનુડે કાંચળિ પેરી, પરનારીશું ક્રીડા કરતો કહેવાયો વ્ય
ભિચારી; ત્યારે શંકર પ્રત્યે ક્રોપ કરીને, બોલ્યા દેવ મો
રારી; ભગવાન કહે હું વિભિચારી, મુને બધી વિસ્રે જો
યો તું એવો સાધુ હતો ત્યારે બીલડીને શું મોહયો. ૧૫
વચન એવું સાંભળીને કોપીયા શીવ રાય કડાક થઇને ત્રી
શુળ માર્યું, મનાર હોય તે થાય ત્યારે શ્રીકૃષ્ને મુક્યુ સુ
દરશન આવ્યા ઝપટ ઘાય; માંહો માંહે યુદ્ધ કરે છે, બ
ળ કહ્યું નવ જાય, ગણપતીને કુંવર પ્રદ્યુમન, ગયામુ
રંને જાંબુ કુમાર, વસુમાનને બટુક ભઇરવ; પ્રસન્નમારને
સ્વામી કુમાર, વિરભદ્ર બળરામ સામા, યુધ કરે માંહો
માંહે, શીવને શાનેભિયો વઢે ત્યાં જોવા સરખુ થાય કા-
ળ ભઇરવ કપાળ ભઈરવ; તૈક્ષણ ભઇરવ સાર, સંહાર
ભઈરવ ક્રોધ ભઇરવ, દંભ ભઇરવનો ગાર. ઉગરસેનતે વી
રસેનને, સુરસેન કહેવાય, આપ આપણા બીરૂ લેઇને યુધ
કરે રણમાંય, ઋતવરમાને સતધનવ, સત્રાજીત બળીયા જે
હ સત્રાજિતને મંત્રાજિત, યુધ્ધ કરે છે તેહ. ભુત પ્રેત
પીશાચ વ્યંતર, ડાકણ વળગે ચુડે; અવના પગ [illegible]

ચુરેલ કહીયે, રૂધીર સરિનું ચુસે જાસ્ન કેરા માંરના ભા લા વાગે ભચ. તરવારોની ધારાયે, કોનાં નાક વાઢયાં ક- ચ. કોઇને અધસસતા કીધા, હાથ તણી લપડાકે. કોઇને માર્યા પાડુ પ ની, ભુગળને ભડાકે, જાદવ કેરા મારથી બહુ ઝોલીયે ધાલ્યા જાય, કોને રણમાં રોળીયાં, તેની થ ર થર ધ્રુજે કાય, પરીઘ ત્રિશુળ તુંબર ફરશી હસ્તનાલ છુટે સડસડાટ; ગડગડતા ગોળા પડે, થાય બહુ ખડખડા ટ. અરતી ચર્મને માંસની, બે પાળ બંધન થઇ, સાગર શું સુગમ મળ્યો, ઇમ શ્રોણીતની સરીતા વહી પાંડુરોગ ને હઇડા હોળી, ભગંદર કેરી જાત, હરસ નારૂને પાડુ કહીયે, કરણ તુલ સનેપાત, રોગ તણો માર બહુ દેખી, જાદવ નાશી જાય, રોગના વરસાદથી, કોને ઉભુ નવ ર હેવાય, રોગના વરસાદથી ચઢી હરીને રીસ, તાવની ટોળી બાંધીને, છેદવા માંડયાં શીશ, તાવ વાણી બોલીયો, રેહ વાનો આપો ઠામ, તમે મુજને પેંદા કરીને; કાં મારો ભ ગવાન, પાપી તમે મૃત્યુ લોકના, માનવીના લ્યો પ્રાણ; તાવ કહે એ કથા સાંભળો, હરીહર કેરૂ જ્ઞાન, મહારાજ ત્યાં અમે નહી જઇયે, સાંભળો અશરણ શરણ; ચઇત્ર માસમાં સાંભળે. જે કોઇ ઓખાહરણ. તેના શ્વમામાં જા શો તો, છેદી નાંખીશ શીશ; તાવની વાણી સાંભળીને, બો લીયા જુગદીશ, ઓખા હરણ જે સાંભળે મન ભાવ ક- રીને જેહ, તેને પીડે તો મારી નાંખુ એમાં નહી સંદેહ તાવ કહે એકવાર સાંભળે, તે વરસમાં નવ જાવુ બે વ ખત, જે સાંભળે તેને દીઠેથી નાશી જાઉ, ત્રીજીવાર જે સાંભળે અમારૂ તમારૂ જ્ઞાન, તેને જનમ માંહે નવ પીડુ તમે સાંભળો ભગવાન, ઓખાહરણ જે સાંભળે, તેનુ ન

વં લઇયે નામ, કાલ ભઇમે સંચરયો , ગયો કઇલાસ ધા
મ, સુકદેવ કહે પરીક્ષતને, તમે સાંભળો કહુ રાય; વળ
તી ભ.થા ભીડીયા, કઇલાસ કેરે રાય. ૪૦ શસ્ત્ર એવાં
કહાડીયાં, તેનો કોઇ નપામે પાર,ઇશાનરો જુગદીશ વઢતા
કોઇ ન પામે હાર. ૪૧ વજરાસ્ત્ર ત્યાં મેલીયુ,પોતે શ્રી ત્રી
પુરાર; ત્યારે મોહાસ્ત્ર મેહેલીય. સામા રહી દેવ મોરાર
નાગસ્ત્ર ત્યાં મેહેલિયુ સામા રહી ઉમયા ઇશ; ગરૂડાસ્ત્ર
ત્યાં મેહેલિયુ, પોતે શ્રી જુગદીશ પરવતાસ્ત્ર ત્યાં મેહેલીયુ
તેનુ જોર કહ્યું નવ જાય ૪૪ પછી સુદરશન કહાડીને
ક્રોધ કરી જુગદીશ; ત્યારે ત્રીશુળ તો લેઇ રહયા, પોતે
ઉમીયા ઇશ એક લીધો પોઠીયોને એક લીધો ગરૂડ; ચાં
ચડીએ શીગડીએ, વઢવા માંડયા અરૂડ ત્રિશુળને સુદર
શન વળગ્યાં તે આવ્યાં ચપટ ધાય; ત્યાંથી બે ઉછળ્યાં તે
આકાશ મારગે જાય તેમાંથી અગ્નિ વરસે તે, બ્રહ્માંડ
પ્રલે થાય: શેશ નાગ સળકવા લાગ્યો ભાર ન ખમે ધરા
ય. બ્રહ્માંણી કેહે છે બ્રહ્માંજીને, તેમે સાંભળો મારા
નાથ; શીવને સામળીઆ વઢે નારદે કીધો ઉતપાત રાડ જ
ઇને ચુકાવો, તેમાંથી થાય કલ્યાણ. હંસે ચઢીને બ્રહ્માજી
આવ્યા, વિચારીને જ્ઞાન. ૫૦

## રાગ ધન્યાશ્રી કડવા ૭૭

આ બેમાં કોને નંદુને સાંભળો શીવ રણછોડજી વિશે
ષમે વેગળો મુકીને પુરો જગતના કોડજી. શંકર કહે છે
ક્રષ્ણને તમો ક્યારે આવ્યા ભગવાનજી ;હરીહર બે કોટે
વળગ્યા દીધું ઝાઝુ માનજી શીવે ક્રષ્નને તાણી મારી બો
લાનો વિવેકજી વઢનારાતો કોઇક હશે પણ આપણુ એ
કના એકજી. ૩ કૃષ્ણે ચક્રને પાછુ લીધુ ;શીવે લીધુ ત્રી

ગુણજી બ્રહ્માએ આરી સમાધાન કીધું થયું પૃથ્વીમાં ગુણ જી. શીવે લઈને પાસે તેડયો શોણીતપુરનો નાથજી અ-સ્યા તુજને ભુજ આપ્યા માટે વઢવા આવ્યો રુજ સા-થજી વળી હોંશ હોય તો યુદ્ધ કરો શામળીયાની સાથજી મદ મત્સર અહંકારથી મેં ખોયા હજાર હાથજી બાણા સુર કહે હવે વઢુતો છેદે મારૂ શીશજી બાણ વળતી ચર ણે લાગ્યો સાંભળો ઉમીયા ઇશજી.

વલણ.

મેં ખોયા હાથ હજારને, હવે શીર છેદાતું રે, જેમ તે મ કરીને જાન તેડાવો, પછી કન્યાને પરણાવુ રે. ૮

## રાગ સોહણ કડવાં ૭૮

હરીહર બ્રહ્મા ત્રણે મળ્યા, દુખ ભાગીયાંરે, ત્યારે દાન વનું શું જોર મળ્યા મન માંનીયાંરે. બ્રહ્મા વિશ્નુ ત્રણે એક છે દુખ૦ તેમાં તે શી વઢવાડ મળ્યા૦ ૨ શિવે બા ણ કૃષ્ણને નમાવિયો દુખ૦ શરીરે કૃષ્ને ફેરવ્યો હાથ મ૦ ૩ કાપ્યા કરની પીડા મટી દુખ૦ જ્યારે પ્રસન્ન થ ચા જદુનાથ મ૦ હવે ગરૂડને દ્વારીકાં મોકલો દુખ૦ તે ડાવો સઘળો પરીવાર મળ્યા૦ સોળશહસ્ત્ર એકસો આઠ પટરાણીયો દુ૦ તેનો તેડાવો પરીવાર મળ્યા૦ ગરૂડ પ્હો ચ્યો દ્વારીકાં દુ૦ તેડવા જાદવની નાર મળ્યા૦ તેડી છપ્પ ન કોડની માનની દુ૦ તમો તેડો સઉ પરિવાર મળ્યા૦ ૮ તે ગરૂડ ઉપર સઉએ ચઢયાં દુ૦ ત્યારે ગરૂડની પાં ખ ભરાય મળ્યાં મન૦ તેડી શ્રોણીતપુરમાં આવિયાં દુ૦ આવી જાદવની સરવે નાર મળ્યા૦ જાનીવાસ આપ્યા મન માનીયાંરે તેમાં ઉતરયા છપન કરોડ મળ્યા મન મા નીયાંરે ૧૧

## રાગ ધોળ કડવાં ૭૯

પાવ્રતીને પિયરનાં નોતરડાં રે બેસણા રૂડાં લાગજો પાથરણાંરે તેડાવોને ઉદીયાચળ અસ્તાચળરે તેડાવોને વિ ધ્યાચળ પીનાચળરે વર રાયને નાવણ વેળા થાયરે વર રાયને પીઠી ત્યાં ચોળાયરે.

## રાગ ગુજરી કડવાં ૮૦

કૃશ્ન કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂદ્ધને તેલ સંચારો રૂક્ષ્મણી જાગવુરે બળભદ્રકેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂદ્ધને તેલ સંચારે રેવંતી જાગવુંરેવાસુદે વ કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનીરૂદ્ધને તેલ સં ચારે દેવકી જાગવુંરે પ્રદયુમન કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ-પોઢશોરે, અનિરૂધને તેલ સંચારે રૂતુમતી જાગવુરે, મ હાદેવ કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂધ તેલ સં ચારે દેવકી જાગવુંરે પ્રદયુમન કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂધને તેલ સંચારે રૂતુમતી જાગવુંરે. મ હાદેવ કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે ઓખાબાઇનેતેલ સંચારે પારવતી જાગવુંરે,ગણપતી કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા ન વ પોઢશોરે. ઓખાબાઇને તેલ સંચારે સુધ બુધ જાગવુ રે બાણાસુર કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે. ઓખાબા ઇને તેલ સંચારે બાણમતી જાગવુંરે, કઉભાંડ કેરી ઘરૂ ણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે ઓખાબાઇને તેલ સંચારે રૂપ મસ્તુ જાગવુંરે.

## રાગ ધોળ કડવાં. ૮૧

હસે હસ હાથણી શણગારીરે, હરતી ફરતી સોનાની અંબાડીરે. તેના ઉપર બેસે વરજીની માડીરે, સોનેરી કાર

કપુંબલ્ર સાડીરે માંથે મોડ ભમરીયાળો ઝગકેરે ઉશ્નોદક વરને કરાવ્યું સ્નાનરે. નાનીવીધનાં વસ્ત્ર પેહેરાવ્યાં પરીધાનરે કનકમેરખા પુંચીયો બાજુબંધરે. અનોપમ રૂપન્યો આનંદરે મુગટ મણીમય ધર્યો અનીરૂધ શીરરે લગકે ઝગકે ઉદયજ જેવો દીશેરે કસ્તુરીનું તીલક કર્યું છે ભાળરે વળતી તેને ટપકું કર્યું છે ગોરે ગાલરે હરી હળધરનો જશ બોલે બંદીજનરે; જાદવ સહિત સોભે છે જુગજીવનરે સાત પાંચ સોપારી શ્રીફળ અપારરે વરજીનેતો ઘોડીની વેળા થાયરે.

## રાગ દેશી ઘોડલીનો કડવાં ૮૨

અનીહાંરે અનિરૂધજીની ઘોડલી. ટેક.

અંતરીક્ષથી ઘોડી ઉતરીરે પુજીરે કુમકુમ ફુલ ચંચળ ચરણે ચાલતીરે એનુ કોઇ ન કરી શકે મુલ, અનિરૂધજીની ઘોડલી. મોરડે મોતી જડયાંરે હિરા જડીત પલાણુ રત્ન જડીત જેનાં પેંગડાંરે, તેનાં વેદ કર છે વખાણ અ૦ ૨ અંગ જેનું અનનું ઝગકે તે ઝાક ઝમાળ ઝબુકે જેમ વીજળીરે, તેને કંઠે છે ઘુઘરમાળ. અ૦ ૩ દેવ દાનવ માનવીરે જોઇ હરખ્યા તે સુરીર સ્યામ થનક થનક ચલતીરે એનુ પંચકલ્યાણી નામ અનિરૂદ્ધ થાય અસવાર પાનના આપ્યાં બીડલાંરે ઉપર શ્રીફળ સાર અનિરૂધ. ૫ હિડે હળવે હાથીયોરે ઉલટ અંગ ન માય, સુરી નર મુનીવર જાય વારણેરે આગળ ઈંદ્ર રહયા છડીદાર અનીરૂધ સનકાદિક શિર છત્ર ધરેરે; નારદ વેણા વાય ચંદ્ર સુરજ બેઉ પોગડેર આગળ વેદ ભણે બ્રહમા અનીરૂધ૦ ૭ વાંજાં છત્રીસ વાજતાંરે નગર અને પરદેશ લોક સરવે જોવા મળ્યુરે જોવા મળ્યુ શ્રોણીતપુર દેશ,અ

નિરૂધ૦ રાણી નગર શોહરાવીયુરે શોહરાવી છે વાટ ધજા પતા જળહળેરે સોહરાવ્યા શોણીતપુરના હાટ. અનિરૂધ૦ દેવ સરવે ત્યાં આવીયારે જશ બોલે બંદીજન જાચક કરે બહુ જાચનારે, જેને હરી ટાળે નીરધન અનીરૂધ૦ રામણુ દીવો કર રૂક્ષમણીરે લુણ ઉતારે બેની ધીર ગ્યાન કરે છે અપછરાએ, ત્યાંતો જોવા ઇચ્છે જદુવીર અની૦ એવી શોભાયે વર આવીયારે તોરણે મયા વર રાય, સાળો છાંટે છાંટણાંરે મળી માનુની મંગળ ગાય, અની૦ ધુશળમુશળ રવઇયોરે, સરીયો સંપુટ ત્રાક, ઇંડી પીંડી ઉતારતાંરે વરનુ ત્રીલક કરી તાણ્યુ નાક અ૦ ૧૩ નાચે અપ્સરા ઇંદ્રનીરે, નારદ તુમર વાય, મધુરી વેણા વાજતીરે એવો આનંદ ઉછવ થાય અની૦ પુખવા આવી પ્રેમદારે, માંથે મેલી મોડ રામણુ દીવે જગમગેરે રૂક્ષમણીએ ઘાલ્યો મોડ. અની૦ ગળે ઘટ ઘાલી તાણીયારે આવ્યા માહયરા માંય આડા સંપુટ દેવરાવીયારે ત્યાં વરત્યો છે જેજેકાર. અની૦ થોડી ગાયને સાંભળે તેને ગંગા કેરૂ સ્નાન, વાંઝીયો પામે પુત્રનેરે નીરધનીયો પામે ધન અની૦ ૧૭

## રાગ ધોળ કડવાં. ૮૩

બાણાસુર પખાળે થયું શોભા ઘણેરીરે, ત્યાંતો બાણાવતી નામ વરૂણ. શોભા ઘણેરીરે. ૧ ત્યાંતો પેહેલુ મંગળ વરતાય, શો૦ પેહેલે મંગળ સોનાના દાન અપાય શો. દાન લેછે ઋક્ષનો સંતાન શો૦ ત્યાંતો બીજુ મંગળ વરતાય શો૦ બીજે મંગળ ધેનુનાં દાન અપાય શો૦ ત્યાંતો ત્રીજુ મંગળ વરતાય શો૦ ત્રીજે મંગળ હસ્તીનાં દાન અપાય શો૦ દાન લેછે ઋષિ તણો સંતાન શો૦ ત્યાંતો

ત્રીજું મંગળ વરતાય શો૦ ચોથે મંગળ કન્યાના દાન અ પાય શો૦ ત્યાંતો વરત્યાં છે મંગળ ચાર શોભા૦ આપે ગરથ સહિત ભંડાર શો૦ લાવે બાણુમતી કંસાર શો૦ ત્યાંતો પીરસે છે ચાર વાર શો૦ તાંતો આરોગે નરનાર. શો૦ ત્યાંતો દુધડે સ્નાન કરાવે શો૦ ચાર શોભાગ્યવંતી બોલાવે શો૦ ઓખા શોભાગ્યવંતી કહેવરાવે શો૦ ઓખા અનિરૂદ્ધ પરણીને ઉઠયાં શો૦ તાંતો સોનઈયે મેરૂ તૂઠયા શોભા૦

## રાગ પરજ કડવાં ૮૪

બાણાસુર ગોરવ નોતરે, સહુકો સાથશુંરે સાથે જમણ ની શી રીત હળધર ભ્રાતશુરે શ્રી કૃષ્ણ પ્રણામ હળધર ભ્રાતશુરે તમો ગોરવ વેળા પધારજો સઉકો આવજોરે સાથે માણસની શી રીત. ગમે તેને લાવજોરે વેવાણો ઘર માં ગઈ, જ્યાં વર માવડીરે તેના કુમકુમ રોળ્યા પાય, જઈ પાયે પડીરે, અનિરૂધની માવડી બોલીયાં રીત અમારીરે તમારી પરઠણ જેઉ, મનાવું ગોરડીરે બાણુમતી બોલીયાં રીત અમારડીરે ગોરવ મનાવીને ચાલીયાં મનશું માલતાંરે, હલ હલ કરો રસોઈ રાંધણ ચાલતાંરે જમન બહુ પ્રકારની ગણતાં કાંઈ નવ લહુરે કાંઈ વસ્તુ અનેક ગણતાં સહુ કહુરે જાદવ ફેરી જોઉ, સઉકો સાથશુંરે આ વ્યા શ્રી કૃષ્ણ મહારાજ છપન કરોડશુંરે વેવાઈની વાત કાંઈક સાંભળીરે ભોજન કરવા ઠામ, જુગતીયો ભલીરે આજ્ઞા આપી રાય, સઉકો બેઠા થયારે એતો સ્નાન કરી મંદીરમાં ગયારે સ્મરણ કીધું નાથનું, બેઠા બેસણેરે આ ણીયા તકીયા ઘણા ઝારાને લોટડારે મહી બેસણ બહુ વીવેક કીસે કુંડડારે બાવન પરની થાળી સોનાના વાડકારે

પીરસનારી પ્રમાણ. જમનારા બાડકારે ખાંડ પકવાનના
મેવા બહુ ઘણુારે પુરણને દુધપાક સાકરીયા ચણુારે ગોટ
ટા ગળ્યાં તડબુચાં આંબા સાખશુંરે, પીસ્તાંને અખરોડ,
ડાડમ દ્રાખશુંરે તળસાંકળી મોળાં દહીથરાં શેવ ફુટી ક
ળીરે ખોબલે પીરસે ખાંડ મરકી બેવડીરે, ખાજાં જલે
બીરેશમી, દળીયાં મશઅશેરે ઘેબરને મોતીચુર જમતાં સ
હુ હસેરે મગદળને મેસુર, પેંડા લાવીયારે પકવાન બીજાં
અનેક, લાખણુશી ભાવીયારે બાટ બંધટો રાંધાયો, માંહે
ખાંડ ભેળીરે ગવરીનાં તાવ્યાં ઘી શેવો ગળગળીરે સેવ
ગળી કંસાર પોળી પાતળીરે. શાકની મીઠાશ આણ્યા ક
ચોળે ભરીરે જમવા બેઠી જાદવની નાર બાપડીરે માલ
પુવાને માને ગળી ગલપાપડીરે. જમવા કેરી જુગતી કે
રાં રસ કાતળીરે તેના ઉપર વાળી પોળી છે પાતળીરે,
આરીયાં તુરીયાંને શાક સમારીયાંરે કાલેરાં કંકોડાં પંડો
ળાં પ્રેમે વઘારીયાંરે, મુળા મેથી મોધરી મરીર આણી
યાંરે મગ મઠ ચોળાને ગવાર શીંગશું આણીયારે, ઝાઝે
શરશીયે વઘાર્યાં બહુ હીંગશુંરે આરીયું કોળું વડીનાં રાય
તાં તીખાં તમતમાંરે, છમકારયાં બહુ ભાશમાં રાખ્યાં છ
મ છમાંરે અથાણાં બહુ ભાતનાં કેરી કેરશુંરે. આદુ લીં
બુ શરશીયે, કરમદાં રાયશુંરે, શીતળ જળ ફેરવોને ત
રપાં પીયેરે, કોડીવાં ચલાણાં માંહે અથાણાં લીયેરે દાળ
ભાત જમવા કઢીને સરડકોરે, તેના ઉપર સાદ પાપડનો
બરડકોરે ઓમાં કેસર બેળાં સકોને ગમેરે, દાળ ચં
પાનો દાંડ આગગાં સહુ જમેરે, ઘેણુની છાશો નીરમ
ળી કુરેરો કરમરોરે તેના ઉપર દહીને જીરા લુણ જેમ
દહે ભલોરે લવીંગ સોપરી [illegible] પાન સામાસીયાંરે

ટેબીડસે બાન્ડ પાન સહુને આશીયાંરે સાજન હતું શ્રી ઠ
પ્રભુનુતસરવેજ મથુરેમાલણપ્રભુરૂગનાથએટેસે વખાણ થયુરે.

## રાગ પેરામણીનો કડવાં ૮૫

આપ્યુ મુક્યુ સરવે પોકયુ કન્યાતે વળાવો મારા નવ
લા વેવઇઓરે, રથ ઘોડાને પામરીઓ સઉ જાદવને બં-
ધાવો મારા નવલા વેવાઇયો જરકશી જામા તમે કરસનને
પેહેરાવો. મારા નવલા વેવઈઓ. પંચ વસ્ત્રને શણુગારત
મે જમાત્રને આપો મારા૦ દક્ષણીના ચીર રાણી રૂક્ષમ
ણીને આપો મારા૦ જરી મુગટને શાલ દોશાલા જાદવને
તમે આપો મારા૦ સાળુ ઘરચોળાં ને ઘાટ ઘરેણાં રતી
સતભામાને આપો મારા નવલા વેવઇઓ. પાટણના પ
ળાં રાણી જાંબુવંતીને આપો મારા નવલા વેવઇઓ.

વખાણ,

પેહેરામણી પુરણ થઇ, હઇડે હરખ ન માયરે; કન્યાલે
ડી કોડે કરી, હવે ક્રષ્ણ દ્વારીકાં જાયરે.

## રાગ વેશાડી કડવાં ૮૬

ઓખા ચાલી ચાહણ હાર, સહીરે વળાવા સંચરી
ઓખા ઉભી રેહે મળતી જઇ માને વાહાલી દીકરી. કોઇ
લાવે એકાવળ હાર, લાવે સોનાના સાંકળા. કોઇ લાવે સો
ળ શણગાર ઓખા બાઇને પેહેરવા, ઓખા તે વળતાં
બોલીયાં કાંહે બાઇરે ચિત્રલેખા ઓરી આવ લાવ્યાં વાલી
રે આસે સોંનાના સાંકળાં બોલ્યાં બાઇરે શું કરૂ સોનાના
સાંકળા બોલ્યા બાઇરે તારા ગુણ ઓશીગળ થાઉ બોલ્યા
બાઇરે નીત નીત ગોમતીને રણછોડ આવ્યાં નાહીરે ત્યાં
મુજને સંભાળજો બોલ્યાં બાઇરે એટલે પોહોચે મનના
કોડ, લગ્ન થાં વાલીરે.

## રાગ ઢોળ કડવાં ૮૭

આણા આઇતો સાસરીએ હવે જાયરે, માનની તો મ ળીને મંગલ ગાયરે રથ આગે પઇડુ ત્યાં શ્રીફળે સીંચાય રે આવ્યા બાઇને લાડ કચોળુ અપાયરે. ઓખાબાઇને શી ખામણુ દેજોમાયરે,

## રાગ શીખામણ કડવાં ૮૮

સાસરીયાના સાથમાં તું ડાહી થજે દીકરી હું તુજને શીખામણ દેઉ, તે રખે જની વીસરી સાસરીયાના સાથ માં હળવે હળવે ચાલીયે સાસરીયાના સાથમાં ખોળે ખા યું ન વ ચાલીયે, સાસરીયાના સાથમાં કંઇ સારૂ માગીયે; સાસરીના સાથમાં અઇડકો ખાઓ તાણીયે, સાસરીના સા થમાં સસરો બેઠો હોય તો પિતાને ઠેકાણે જાણીયે સાસ રીના સાથમાં કુવે વાત ન કીજીયે સાસરીના સાથમાં પ રપુરૂષ આવતો હોય તો વાત કરતાં બીવીએ, સાસરીના સાથમાં સાસુને ગાળ ન દીજીએ, સાસરીના સાથમાં કુકી પાણી નવ પીજીએ, સાસરીના સાથમાં પરપુરૂષથી હસી તાળી નવ લીજીયે બેઉજીને પરમેશ્વર જાણી પગ લાગ લાગ ગીજીયે.

## રાગ કુદાણાની આશ કડવાં ૮૯

આવ્યો આવ્યો દ્વારીકાંનો ચોર લાખેણી લાડી લે વ ળ્યોરે, જેણે વગડે ચારયાં ઢોર લાખે૦ શ્રી રાધા રામ કી સોર લાં૦ હારયો હારયો બાણાસુર રાય કલ્યાણરાય જી તીયરે; વેગે વહાને આવ્યા છે દ્વારીકાંની માંહે કેશવ રાય જીતીયારે રાણી રૂક્ષમણીએ વધાવીને લીધા ત્રીકમ રાય જીતીયારે તેનો પુરાણ પ્રસિધ્ધ દીગાગમ જીતીયારે;

તેતે ગોત્રજ આગળ જાય કલ્યાણરાય છબીલારે, બનેને હા
ય કાંકણુ મીંઢળ છોડાય કલ્યાણરાય છબીલારે.

## રાગ ઢોળ મંગળ કડવું ૯૦

તારા બાપનો બાપ છોડાય છોગાળા દોરડો નવ છુટે તારો કૃષ્ણ વડફઈ તેડાવ છબીલા દોરડો કેમ છુટે તારી રૂક્ષમણી માત તેડાવ છબીલા૦ તારો પ્રદયુમન તાત તેડાવ છબીલા૦ તારી રૂતુમતી માત તેડાવ છબીલા૦ આ આની વાળી ગંગા તે કેમ છુટી જાય છ૦ તારો બળભદ્ર કાકો તેડાવ છબી. તારી રેવતી કાકી તેડાવ છબી. અનીરૂધે બાંધી ગાંઠ દોરડો ઓખા છોડવા જાય છબીલા દોરડો કેમ છુટે કેમ છુટે તારો બાણાસુર તાત તેડાવ હે લાડી તારી બાણુ મતી માત તેડાવ હો લાડી તારો શંકર તાત તેડાવ હો લાડી દોરડો કેમ છટે તારો ગણપત ભ્રાત તેડાવ હો લાડી દોરડો કેમ છુટે તારી સુધણુષ બો નાઈ તેડાવ હો લાડી દોરડો કેમ છોડે દોરડો તે જાદવ જીવતી ગાય છબીલી દોરડો કેમ છુટે બેહા ગાંઠ તે થડ કરીને તે કેમ છુટી જાય છબી દોરડો કેમ છુટે;

## રાગ ધન્યાશ્રી કડવા ૯૧

રીતભાત પરિહણુ કરીને ઉડયા કૃષ્ણના તનજિ નવુરે મંદીર વસતાને ત્યાં, આપ્યુરે બોવનજિ ૧ એકવારશ્રી કૃષ્ણે ઓખાને, ખોળા માંહે બેસારીજિ માગવુ હોયતે માગી લેજો હું છે વહુવર અમારીરે મારા બાપને એક દીકરો તેનુ ગયાસુર નામજિ બાણાસુરનો ગયાસુર વંશ વધારણ હારજિ કહી કથાને સંદેહ ભાગ્યો, પરીક્ષત લાગ્યો પાયજિ. શુકજિ અમને પાવન કીધા સંભળાવ્યા મહિમાયજિ, આરાધુ ઈષ્ટ ગુરૂદેવને ગણપતીને લાગુ પાયજિ. મો

તા ગકતા સમજવા કહે કીતા કરજોડજિ, ભાવેધરીસ
કુ બોલજો જે જે શ્રીરણછોડજિ. ૬

## કડવું ૯૨

ઇતિ શ્રી ભાગવતે મહાપુરાણે દસમસ્કંધે શ્રીશુકદેવ પ
રિક્ષત સંવાદે પ્રેમાનંદકૃત ઓખાહરણ સંપુર્ણ સમાપ્ત.

શ્લોક.

અચ્યુતં કેશવં રામનારાણં॥ કૃષ્ણ દામોદરં વસુદેવહરે॥
શ્રીધરં માધવં ગોપીકા વલભં॥ જાનકી વિનાયકં રામચંદ્ર
ભજેત્. ॥ ૧ ॥

સમાપ્ત.

# જાહેર ખબર

આ ચોપડી નીચે લખેલે ઠેકાણેથી વેચાતી મળશે.
મુંબાઇ—બુકસેલર. બાળકૃષ્ણ લક્ષ્મણ, બુકસેલર ગોકળદાસ હરજીવનદાસ,
અમદાવાદ શાપુરમાં— તરવડી માધવજી પ્રેમજી,
વલસાડ—બુકસેલર દ્વારકાંદાસ પરભુદાસ.
સુરતમાં—મેહેતાજી ફકીરભાઇ કાશીદાસ. ઠે. સગરામપરે
ભરૂચ—બુકસેલર ફુલચંદ ખુબચંદ પાસેથી.
વડોદરા—બુકસેલર દસરથ રાગોબા તથા બુ. રણછોડ મોતીરામ.
મેગણીમાં—અમરચંદ ભવાનદાસ,
ડાકોર—બુકસેલર ત્રીભોવનદાસ રણછોડદાસ પાસેથી.
નડીયાદ—કાગદી સાદકભાઇ ચોપડી વેચનાર,

સામટી લેવી તેમને પોષ્ટપેડ કાગળ લખી ખુલાસો કરવો નાટપેડ કાગળ લીધામાં આવશે નહી, મુંબાઇનાં છાપેલાં સંસ્કૃત, હીંદુસ્તાની, ગુજરાતી, ડીકસ્નેરીઓ, નાટકો જેન ધરમનાં તથા વેષ્ણવ ધરમનાં, વારતાઓ તથા કાયદાઓ વિગરે બીજી ઘણીખરી જાતનાં પુસ્તકો અમારી પાસેથી ઘણી સરસ છાપને સસ્તી કિંમતે મળશે,

**બુકસેલર સખારામ ભીક્ષેટ ખાતુ**
ઠે, અમદાવાદમાં બાલેસ્ટનની હવેલીમાં